

CRUX

TEEMA
TYÖAIKA

4

LOKAKUU 2014
Kirkon akateemiset AKI ry.

TULEVAISUUS ON TYÖAJALLISEN TYÖN

- Hengellistä työtä työajassa
- Sähköinen kalenteri helpottaa suunnittelua

VERKOSSA
Malleja työajan
laskentaan

M inusta tuli työajan
vankkumaton kannattaja,
koska se tehosti työntekoa.
Tuntui kuin harmaa kalenteri
olisi muuttunut selkeämmäksi.
Konditionaalit muuttuivat
imperatiiveiksi ja indikatiiveiksi.

Tiina Rautiainen

Jaksaa, jaksaa

Syksyn tärkeimpiä vuosittaisia tehtäviä on seuraavan vuoden toiminta- ja talousarvion laatiminen. Työlle haetaan pohjaa edellisen ja kuluvan vuoden toteutuksesta, mutta tulevaakin pitäisi kyetä ennakoimaan. Aina se on vaikeaa, mutta nyt erityisen moni asia tuntuu olevan kesken ja siksi lisäävän epävarmuutta.

Kun kirkon viime vuoden taloustilastot julkaistiin, niissä oli positiivinen viesti. Tilinpäätöstietojen mukaan seurakuntien taloudellinen tulos parani vuonna 2013. Sekä henkilöstö- että muut toimintakulut alenivat edellisvuodesta. Vaikka yhteenlasketut verotulot kasvoivat reilusti, monessa seurakunnassa tulosparannus on ankaran säästämisen ja kipeiden päätösten tulosta. Eikä sekään oleriittänyt lähellekään kaikkialla. Tilikauden tulos oli edelleen negatiivinen kolmasosalla seurakunnista, ja seurakuntatalouksista noin viidesosalla eli 58:lla oli negatiivinen vuosikate vuonna 2013.

Valtion budjetti saatiin kyllä hyväksyttyä, mutta vaikeaan taloustilanteeseen se ei tuonut valoa. Kestävyyssvajeen kattamiseen on etsitty helpotusta myös eläkeratkaisusta, joka onkin ollut syksyn budjettineuvottelujen suuremman väännon kohteena. Hallitus haluaa, että kestävyysvaje pienenee eläkeratkaisulla prosentin. Se on paljon vaadittu, kun hallituksen omat toimet esimerkiksi rakenneratkaisujen osalta ovat yhä kesken. Niiden myötä kestävyysvajeen piti pienentyä kolmella prosentilla.

Eläkeiän nostolle on tässä taloustilanteessa perusteensa ja siihen on sitouduttu. Eläkejärjestelmän on oltava kestävällä pohjalla myös vuoden 2025 jälkeen. Samalla kuitenkin mietityttää, mitä tuo tavoite merkitsee niille vastavalmistuneille ja muillekin, jotka eivät löydä työtä. Akavan hallitus totesikin, että kestävyysvajeen hallitseminen on tärkeää ja elinikäisen pidentyminen on työeläkejärjestelmän uudistamisessa yksi tekijä, mutta on tärkeää, että tarkastellaan myös muun muassa eri-ikäisten työllisyysasteita vuoden 2025 jälkeen.

Myös työnantajien toimet sekä työhyvinvoinnin ja jaksamisen kehittäminen ovat ratkaisevia tekijöitä työurien pidentämisessä. ”Nämä eivät ole vain työntekijöiden talkoot”, sanoi Akavan puheenjohtaja Sture Fjäder. Huomionarvoista on myös se, että jo tällä hetkellä kirkon töistä vanhuuseläkkeelle jäävien keski-ikä on yli 64 vuotta.

Tässä Cruxissa puhutaan työajasta. Se on yksi keskeisimmistä

EIJA NIVALA
AKIN PUHEENJOHTAJA
eija.nivala@evl.fi

työhyvinvointiin ja jaksamiseen liittyvistä kysymyksistä. AKIn jäsenet ovat valtaosin työajattomassa työssä. Tällä perinteisellä ratkaisulla on hyvät ja huonot puolensa. Siksi myös mielipiteet vielä uusimman jäsentutkimuksenkin mukaan jakaantuvat. Tähänastiset työaikakokeilut ovat kuitenkin osoittaneet, ettei työaikaan siirtymiselle ole varsinaista esitettyä. Useimpien kokemukset ovat hyvin myönteisiä. ✕

Työnantajien toimet
sekä työhyvinvoinnin ja
jaksamisen kehittäminen
ovat ratkaisevia tekijöitä
työurien pidentämisessä.

**Muutos vaatii
alkuvaiheessa
sitkeää työskentelyä
ja halua yrittää.**

-Asta Koponen työaikakokeilusta

22

50

LUE!

Jumalanpalveluksen
prosessikuvaus

25

TEEMA

TULEVAISUUS ON TYÖAJALLISEN TYÖN 17

Meilahden seurakunnassa kokemukset työaika-
kokeilusta ovat voittopuolisesti myönteisiä

TYÖAIKA SELKIYTTÄÄ AJANKÄYTTÖÄNI 19

keroo Raision seurakunnan kappalainen

HENGELLISTÄ TYÖTÄ TYÖAJASSA 22

Haastava, mielenkiintoinen, rasittava
ja välttämätön työaikakokeilu

MITÄ TARKOITTAÄ TYÖAJATON TYÖ? 29

SÄHKÖINEN KALENTERI HELPOTTAÄ SUUNNITTELUA 30

ARTIKKELI

PAPILLISELLÄ IDENTITEETILLÄ VARUSTETTU AY-JYRÄ 32

PASTORAALITUTKINTO UUDISTUU 36

JÄSENDUT.FI - JÄSENEDET YHDELTÄ LUUKULTA 40

VIRSIVISA ANTAA ÄÄNEN! 42

VEIJAREITA JA PYHIMYKSIÄ - OPINTOMATKALLA ROOMASSA 46

NORDISKT PRÄSTFACKFÖRBUNDSMÖTE PÅ ÅLAND 48

Anna palautetta
ja voita
**Samsungin
kamerapuhelin**
s. 69

29

KIRJOITUSSARJAT

Eläkeläisen mietteitä	21
Säkeistö pyhään	50
Kirkon erityisvirassa	52

VAKIOT

Ordinariokoulutus	8
Akipedia	9
Opiskelijavinkkel	35
Mielipide	45
Tekstin ääressä	54

AJANKOHTAISTA

Urkureiden terveyspäivä	7
Organo Novo -festivaali	8
Tarkista tietosi AKIn nettisivuilla	9
Kirkon koulutuskeskuksen alkavat koulutukset vuonna 2015	11
Kanttoripäivät 2015	12

Takakannessa
Pappisliiton opintomatkat
vuonna 2015

36

CRUX

JULKAISIJA

Kirkon akateemiset AKI ry.
Rautatieäisenkatu 6, 00520 Helsinki

PÄÄTOIMITTAJA Merja Laaksamo
Puh. (09) 4270 1506
merja.laaksamo@akiliitot.fi

TOIMITUSSEITEERI Heli Meinola
Puh. (09) 4270 1515, faksi (09) 148 5875
heli.meinola@akiliitot.fi

TOIMITUSKUNTA

Kaisa-Leena Harjunmaa-Hannikainen, kanttori
Merja Laaksamo, pastori (pj.)
Milla Mäkitalo, seurakuntapastori
Karoliina Nikula, johtava sairaalapastori
Panu Pihkala, turtkija
Minna Raassina, johtava kanttori
Ilkka Raittila, sairaalapastori
Pekka Soranummi, kanttori

OSOITTEENMUUTOKSET

Tuija Kukkonen
Puh. (09) 4270 1503
tuija.kukkonen@akiliitot.fi

Heli Meinola
Puh. (09) 4270 1515
heli.meinola@akiliitot.fi

TOTEUTUS JA ULKOASU

MCI Press Oy
Mikonkatu 8 A, 00100 Helsinki

ILMOITUSHINNAT

Koko	
2/1 s.	380 mm x 255 mm 1 790,- euroa
1/1 s.	190 mm x 255 mm 1 020,- euroa
1/2 s.	155 mm x 114 mm 73 mm x 228 mm 560,- euroa
1/4 s.	101 mm x 118 mm 330,- euroa
1/8 s.	101 mm x 55 mm 200,- euroa
takisivu	190 mm x 230 mm 1 200,- euroa

ISSN 0783-0122

PAINOPIIKKA

Scanweb Oy

Työaikaa kokeillaan edelleen

Merja Laaksamo

PÄÄTOIMITTAJA

Alkuvuodesta tehdyssä jäsentutkimuksessa kyseltiin pappien ja kanttoreiden mielipiteitä työaikaan siirtymisestä. Työaikaa kannatti kaksi viidestä jäsenestä. Yksi viidestä ei osannut sanoa mielipidettään ja vastustavalla kannalla oli samoin kaksi viidestä jäsenestä.

Mielipiteet työajan tarpeellisuudesta hengellisessä työssä jakautuivat kahtia paljolti sen mukaan, oliko vastaaja kuullut työaikakokei-

luista ja oliko hän perillä kokeilujen tuloksista. Kokeiluista oli kuullut 48 % papeista ja 59 % kanttoreista. Naiset olivat positiivisempia työaikaan siirtymisen suhteen kuin miehet, kirkkoherrat taas negatiivisimpia sukupuolesta riippumatta.

Tutkimuksessa ei ilmennyt suuria eroja eri ikäryhmien välillä, mikä oli hiukan yllättävää. Jäsenten parissa liikkeessani ainakin itseleni oli muodostunut se käsitys, että nuoret kannattaisivat enemmän työaikaa kuin vanhemmat työntekijät. Ikä ei kuitenkaan ollut tässä ratkaiseva tekijä.

Jollei ole perehtynyt työaikakokeiluihin, ei äkkiseltään liene kovin helppoa kuvitella, miten työaikaa sovellettaisiin seurakuntatyöhön. Kahdeksan tuntia arkisin kahdeksasta neljään ei mitenkään istu ajatukseen hengellisestä työstä, josta suuri osa tapahtuu iltaisin ja viikonloppuisin.

Tässä Cruxissa kuullaan kokeimuksia kaikista tähän mennessä

mukana olleista kokeiluseurakunnista: Meilahdesta, Keravalta ja Raisiosta. Artikkeleista ilmenee, miten työaikaa käytännössä on sovellettu seurakuntatyöhön ja miten se on onnistunut. Kokeiluista on saatu tähän mennessä pääasiassa positiivisia tuloksia.

Jäsentutkimuksessa kysyttiin kantaa myös ylityökorvauksiin ja arkipyhiin, jotka nekin ovat olleet osaltaan mukana työaikakokeiluissa, työaikakorvaukset tosin vain viitosella alkavissa ja sitä alemmissa vaativuusryhmissä. Ylityökorvausten kannalla oli papeista 51 % ja kanttoreista 73 %. Pyhätyökorvauksia kannatti papeista 41 % ja kanttoreista 61 %. Suuri enemmistö oli sitä mieltä, että arkipyhiin pitäisi lyhentää työviikkoa: papeista 58 % ja kanttoreista 67 % oli tätä mieltä.

Työaikaan siirtyminen merkitsisi uutta kulttuuria seurakunnan työssä. Kun tähän mennessä työajattomassa työssä ei ole seurattu tunteja eikä työn määrää, työajassa niitä seurataan. Seurakuntatyö vaikeuttaisi kuitenkin olevan työajassakin paljon joustavampaa kuin muu työ, johtuen muun muassa työn liikuvasta luonteesta.

Jos työvoimaa joudutaan seurakunnissa vähentämään, työaika varmistaisi sen, että työajattomien hartioille ei lastattaisi liian suurta työmäärää. Kokeilujen tulokset ovat tosin osoittaneet, että työaikakaan ei välttämättä takaa työn tasapuolista jakautumista eri työntekijöiden kesken. ✕

Työaikaan siirtyminen merkitsisi uutta kulttuuria seurakunnan työssä.

SÄDE BARTLING

SUOMEN KIRKKOMUSIIKKILIITON MUSIIKKISIHTERIKSI

SAKARI VILPPONEN

Kirkkomusiikkilehden päätoimittaja, Joensuu

SÄVELTÄJÄNÄ, LAULAJANA ja so-vittajana tunnettu **Säde Bartling** (ent. Rissanen) aloitti elokuun alussa Suomen Kirkkomusiikkiliiton (SKML:n) musiikkisihterinä. Säde on ollut jo vuosia jäsenenä Suomen Kanttori-urkuriiliiton ja Kirkkomusiikkiliiton omistaman Yhteiskustannuksen julkaisutoimikunnassa ja jatkaa nyt sen sihterinä.

Kirkon musiikkijuhlilla Jyväskylässä 2012 kuultiin Säden säveltämä laulu "Jumalan tuuli", ja säveltäjä oli esityksessä myös solistina. Juhlien Evankeliumijuna-lastenkonsertti oli Säden ideoima ja sovittama laulumatka negrospirituaalien maailmaan. Säde on ollut myös kurssittajana Kirkon nuorisopäivien yhteyteen järjestetyissä Ilon kautta-nuorisokuorotapahtumissa. Ja jatkossa kuorokurssien pitäminen on yksi musiikkisihterin tehtävistä.

Sibelius-Akatemiassa Säde on viihtynyt kohta neljänkymmenen vuoden ajan. Nuoriso-osastolla aloittanut piano-oppilas jatkoi

ensin musiikkikasvatuksen puolella ja siirtyi sitten jazzpuolelle pääaineena laulu. Kirkkomusiikin opinnot jäivät suunnitteluasteelle, mutta Säde oli kuitenkin jo 17-vuotiaana kesäkantorina Kuusankoskella ja myöhemmin Savonlinnassa, Lammilla ja Vantaan Hakunilassa.

Laulamista riitti ja tehtävät muuttuivat yhä vaativammiksi. Kantaesityksiä ja levytyksiä oli myös Suomen rajojen ulkopuolella. Taitojen kasvaessa Säde alkoi jakaa oppejaan Sibelius-Akatemian opiskelijoille aineinaan yhtyelaulu ja pop-/jazzlaulu.

Säde pitää päätyönään säveltämistä ja sovittamista ja korostaa sävellystilausten merkitystä. Kuulostaa ehkä yllättävältä, että säveltäjä voi olla parhaimmillaan tilaussävellyksen ja -sovituksen parissa.

Nyt Sädettä kiinnostavat erityisesti sävellys- ja sovituskurssit kanttoreille ja kuoronjohtajille. Kirkkomusiikin säveltäjät ry, jonka

KUVA: KAUKO NIEMI

hallituksessa Säde on, suunnittelee tällaista kurssia vuodelle 2015. Yhtenä ideana on, että kurssilla voitaisiin mahdollisesti hyödyntää Sibelius-Akatemian pianolaboratoriota, jossa opettaja voi ohjata kuin kielistudiossa sekä ryhmää että jokaista kurssilaista. Siinä yhdistyy yhteinen ja itsenäinen työskentely sekä yksilöllinen ohjaus. ✕

Ilmoittaudu mukaan URKURIN TERVEYSPÄIVÄÄN

TAIDEYLIOPISTO SIBELIUS-AKATEMIAN Helsingin yksikön kirkkomusiikin aineryhmä järjestää terveyspäivän urkureille **perjantaina 31.10.2014**. Aiheina ovat mm. yleistä muusikon terveydestä, urkurin kuulo, kivut, harjoittelu ja ergonomiset haasteet.

Alustajina ovat musiikkilääkäri **Miika Peltomaa**, musiikkifysioterapeutti, musiikkilääkäri **Jouko Heiskanen**, musiikkifysioterapeutti **Katarina Porander** sekä lehtori **Erja Joukamo-Ampuja**.

Päivä rakentuu siten, että klo 10 - 15.30 päivän ohjelma on Musiikkitalon Organo-salissa ja klo 15.30 - 18.30 päivä jatkuu Sibelius-Akatemian uudessa toimitalossa Nervanderinkatu 13:ssa. Päivä on osallistujille ilmainen.

Ilmoittautuminen 24.10. mennessä ville.urponen@uniarts.fi. Osallistujamäärä on rajoitettu, mukaan otetaan ilmoittautumisjärjestyksessä. ✕

ORGANO NOVO HELSINKI -FESTIVAALI

SUOMEN KANTTORI-URKURILIITON JÄSENTAPAAMINEN

PAAVALINKIRKOLLA (os. Sammatintie 5) perjantaina 7.11.2014

SUOMEN KANTTORI-URKURILIITTO järjestää ensimmäistä kertaa jäsentapaamisen Organo Novo -festivaalilla. Tapaamisen teemana on Liturginen urkumusiikki. Aiheeseen perehdytään niin konsertteja kuin seminaarialustuksia kuuntelemalla. Myös keskusteluun on varattu mahdollisuus. Festivaalin sivut löytyvät osoitteesta www.organo-novo.fi

Suomen Kanttori-urkuriliitto tarjoaa jäsenilleen seminaarin yhteydessä lounaan. Samoin festivaalin ohjelmakirja on seminaariin osallistuville liiton jäsenille ilmainen.

Ilmoittaudu lounaalle viimeistään torstaina 23.10. liiton kotisivujen kautta. www.akiliitot.fi

KELLO 11

Tervetulokahvit (Organo Novo -festivaali) ja **konsertin esittely**

KELLO 12

Päiväkonsertti (Kirkkomusiikin opiskelijoita Taideyliopistosta, Sibelius-Akatemian Kuopion ja Helsingin yksiköistä)

"Musiikkia kanttoreiden tarpeisiin"

Säveltäjät: Harri Ahmas, Kaj-Erik Gustafsson, Matti Heininen, Inkeri Jaakkola, Timo Kittilä, Jouni Kuronen, Mauri Viitala

KELLO 13

Lounas (Paavalinkirkolla, SKUL tarjoaa jäsenilleen) KELLO 14–18

Seminaari "Liturginen urkumusiikki näkökulmana"

- urkuja liturgian tarpeisiin, johtaja *Heikki Autio*, Urkurakentamo Veikko Virtanen Oy
- urkumusiikkia liturgian tarpeisiin: kanttorin näkökulma, *Katri Vesanen*
- urkumusiikkia liturgian tarpeisiin: säveltäjän näkökulma, *Osmo Honkanen*
- messukokemuksia Tapiolan seurakunnasta, MuT *Jyrki Linjama*
- virsikomiteatyöryhmän kokemuksia, säveltäjä *Olli Kortekangas*, työryhmän jäsen
- uusia koulutusnäkökulmia, kirkkomusiikin kouluttaja *Ulla Tuovinen*, Kirkon koulutuskeskus

KELLO 18

Kahvi (Urkurakentamo Veikko Virtanen) ja Suomen Kanttori-urkuriliiton tervehdys, pj *Eero Annala*

KELLO 19

Konsertti

Kevin Bowyer (Glasgow, Iso-Britania), urut

Kaikhosru Shapurji Sorabji:

Sinfonia 1 (1923/4)

Suomen kantaesitys

AKIPEDIA

OSITTAISEN HOITOVAPAAN
VAIKUTUS LOMAPALKKAAN

Olin osittaisella hoitovapaalla osan aikaa vuodesta ja huomasin sen vaikuttaneen alentavasti lomapalkkaani. Miten vuosilomapalkkani on laskettu?

Vuosilomasäädökset ovat muuttuneet viime vuonna ja vaikuttavat myös vuosilomapalkan laskentaan. Jos viranhaltijan työaika ja vastaavasti palkka ovat muuttuneet lomanmääräytymisvuoden aikana, lasketaan lomanmääräytymisvuodelta keskimääräinen työaikapro-sentti, jolla kerrotaan lomallelähtöhetken kuukausipalkka. Jos on ollut vaikkapa puoli vuotta lomanmääräytymisvuodesta (1.4.–31.3.) osittaisella hoitovapaalla 80 % työajalla ja lopun vuotta 100 % työajalla, lomapalkaksi tulee 90 % lomallelähtöhetken kuukausipalkasta. ✕

Lähetä oma
kysymyksesi
os. edunvalvonta@
akiliitot.fi.

Kenestä Vuoden
kanttori 2015?

SUOMEN KANTTORI-URKURILIITON hallitus valitsee Vuoden kanttori -palkinnon saajan. Alaosastot voivat lähettää perustellut ehdotuksensa Vuoden kanttoriksi liiton hallitukselle osoitettuna **20.11.2014** mennessä liiton toimistoon tuula. anttonen@akiliitot.fi tai Suomen Kanttori-urkuriliitto Rautatieläisenkatu 6, 00520 Helsinki.

Vuoden kanttori julkistetaan Oulussa Kanttoripäivillä 5.2.2015. ✕

Tarkista tietosi AKIn nettisivuilla

PÄIVITÄ TIETOSI ELÄMÄNTILANTEESI MUUTTUESSA esim. työpaikan vaihtuessa, jäädessäsi pois työstä esim. työttömyyden tai virkavapaan takia, jäädessäsi eläkkeelle jne. Samalla voit myös ilmoittaa muuttuneen postitai sähköpostiosoitteesi.

Muutoksen teet helpoiten kirjautumalla AKIn sivuille kohtaan jäsentietojen muutos. Kirjautumista varten tarvitset jäsennumeron ja salasanan. Jos sinulla ei ole tunnuksia, pyydä ne liiton toimistosta, toimisto@akiliitot.fi.

Työpaikan vaihtuessa täytä valtakirjalomake ja anna se työpaikkasi palkanmaksajalle, jotta jäsenmaksuperintä jatkuu katkeamattomana. Valtakirjan voit tulostaa liiton nettisivuilta tai pyytää liiton toimistosta.

OIKAISU

CRUX 3:SSA JULKAISTUSTA mielipidekirjoituksesta Maailman surkein palkkausudistus oli jäänyt pois kirjoittajan nimi. Kirjoittaja on Soinin seurakunnan kirkkoherra, rovasti Esko Kallio. ✕

Haluan kuulla kentän ääntä

Eero Annala
KANTTORI-URKURIILITON
PUHEENJOHTAJA
eero.annala@evl.fi

Toivotan väelle näin aluksi oikein hyvää syksyn alkua. Kesälomani alkoi juuri silloin, kun kesän helteet alkoivat. Ei lämmin luita riko; tällä iällä osaa olla lomalla... Takana on suurenmoinen kesä kaikinensa. Kirkkojemme kosketinsoittimet, erityisesti urut ja pianot, olivat kovilla kesän helteissä ja tätä kirjoittaessani myös syyskuun kosteassa lämmössä. Tilasin työpaikalleni pianonvirittäjän näin

syksyn alkaessa, mutta hän totesi, että ei vielä kannata pianoja viritellä, kun ne ovat niin turvokkeessa, eli ilman suhteellinen kosteus on vielä liian korkea. Menee hyvä viritys hukkaan, hän totesi. Ammattimiehen ja kokemuksen puhetta. Sitä arvostan.

Työpaikallani Keravan seurakunnassa jatkuu työaikakokeilu. Kokemukseni ovat edelleen myönteisiä. Leirityöaika on haasteellista, mutta taitavan luottamusihmisemme, Asta-papin, avulla meillä on hyvä malli myös leirityöaikaan. Hyväksien tekee se, että se alkaa olla totta oikean leirielämän kanssa. On työaika, varallaoloaika ja vapaa-aika. Taitavia ihmisiä tarvitaan.

Toivotan lämpimästi tervetulleeksi vs. apulaistoiminnanjohtaja Annukka Ruusulan puolivuotiseen pestiin Annamari Jokisen vuorotteluvapaan ajaksi. Samalla toivotan tervetulleeksi vs. opiskelijajäseniä Mari Luodon. Teette arvokasta ja tärkeää työtä mm. opiskelijatyössä, jäsenasioissa ja ammattiyhdistystoiminnassa. AKIn toimintossa on muutoksia, jotka koskevat

myös meitä kanttoreita. AKIn toimiston väki muutti kesällä väistötiloihin noin kahdeksi vuodeksi Aka-vatalon peruskorjauksen ajaksi. Konttori on nyt toisella puolella päärataa Länsi-Pasilassa. Mielestäni väistötilat ovat ihan mukavat. AKIn uusi toiminnanjohtaja Jussi Junni on aloittanut työnsä, tervetuloa!

Kanttori-urkuriliiton hallitus jalkautuu. Tämän lehden ilmestyessä takana on vierailu Haminaan syyskuun lopussa. Liiton hallitus päätti taannoin, että pyrimme vuosittain vierailemaan eri alaosastoissa kokoustamassa, tapaamassa kollegoita ja keskustelemassa ajankohtaisista asioista. Saimme kutsun saapua Kymenlaakson Kanttori-urkuriyhdistyksen vieraaksi. Pidän tätä toimintaa arvokkaana ja merkittävänä. Nyt maltan tuskin odottaa, että mikä hän alaosasto seuraavaksi haluaa hallituksemme kylään.

Lehden ilmestyessä olen liittomme Nostalgia-ryhmän kanssa vierailulla Ahvenanmaalla. Eläkeläisillemme suunnattu toiminta on aktiivista, kiitos aktiivisten ammattiyhdistysihmisten. Nyt syyskauden alkaessa on tärkeää, että kukin tarkistaa jäsenasioidensa tilanteen! Ammattiyhdistystoiminta on jäseniä varten. Työpaikan vaihdos, vuorottelu- tai virkavapaa, eläköityminen yms. tulee ilmoittaa liiton jäsenrekisteriin.

Vaikka toimistossamme on muutoksia, ei toiminta lakkaa. Toivon, että saamme tietoa kentältä erityisesti kanttoreiden virkojen täyttöprosesseista. Uusi virkamieslaki on vasta runsaan vuoden ikäinen, joten kokemuksia pitää kerätä, niin myönteisiä kuin kielteisiä. Haluamme kuulla kentän ääntä. ✕

Toivon, että saamme tietoa kentältä erityisesti kanttoreiden virkojen täyttöprosesseista.

KIRKON KOULUTUSKESKUKSEN ALKAVAT KOULUTUKSET VUONNA 2015

UUDEN PASTORAALITUTKINNON MUKAISET OPINTOKOKONAISUUDET

Sielunhoito (4 op)	19.–23.1., 23.–27.3. tai 23.–27.11.
Spiritualiteetti ja jumalanpalveluselämä (4 op)	26.–30.1., 9.–13.3. tai 14.–18.9.
Viestintä ja vuorovaikutus (3 op)	9.–11.2., 18.–20.3. tai 14.–16.12.
Kristillinen kasvatus (4 op)	2.–6.3., 24.–28.8. tai 2.–6.11.
Diakonia, missio ja globaali vastuu (5 op)	2.–3.2. ja 15.–17.4., 24.–25.9. ja 16.–18.11.
Sana ja elämä (6 op)	25.–27.2. ja 7.–9.9., 18.–20.3. ja 30.9.–2.10. tai 25.–27.3. ja 21.–23.10.

VANHAN PASTORAALITUTKINNON (2000) MUKAISET ETÄSUORITUSVAIHTOEHDOT

Raamattu, tunnustus ja julistus (4 op)	B
Jumalanpalveluselämä (4 op)	B
Sielunhoito (4 op)	B
Kristillinen kasvatus (4 op)	B
Seurakunta työyhteisönä (4 op)	B

JOHTAMISKOULUTUS

Kirjo II c/d Johtaminen ja esimiestyö	
1. ryhmä (20 op)	8.–10.4. ja 19.–21.10.
Kirjo II c/d Johtaminen ja esimiestyö	
2. ryhmä (20 op)	27.–29.4. ja 12.–14.10.
Kirjo II b 1. moduuli, Seurakunnan toimintaresurssit ja linjaukset (8 op)	2.–4.2. ja 1.–3.6.
Kirjo II b 2. moduuli, Henkilöstöjohtaminen (8 op)	14.–16.9. ja 4.–6.11.
Kirjo II y (20 op)	7.–9.12.
Kirjo III (20 op)	26.–28.10.
Ylempi pastoraali (5 op)	27.–29.4. ja 17.–19.11.

JUMALANPALVELUSELÄMÄN KOULUTUS

Syvennämälle messuun 2015 (14 op) 9.–13.11.

KIRKKOMUSIIKIN KOULUTUS

Cantor (+) (4 op)	13.–17.4.
Kuoronjohtoon ja äänenkäytön kurssi (5 op)	17.–21.8.
Soiva sana (15 op)	12.–16.10.
Organum cantat – Hyvän säestämisen taito (3 op)	31.8.–3.9.

RAAMATTUTEOLOGINEN KOULUTUS

Raamattuteologinen koulutus (20 op)
16.–18.11.

KASVATUKSEN KOULUTUS

Kasvatuksen menetelmät (5 op)	22.–23.1. ja 20.–22.5.
Dialogisuus kirkon työssä (5 op)	16.–17.3. ja 28.–30.9.
Teologia ja pedagogiikka (5 op)	9.–11.9. ja 23.–24.11.
Kirkon erityisnuorisotyö, lastensuojelu ja ongelmakäyttäytyminen (5 op)	12.–16.10.

SELUNHOIDON KOULUTUS

Sielunhoidon erityiskoulutus Oulu 2015 (40 op)	16.–20.2., 23.–27.2. ja 29.9.–2.10.
Sielunhoidon erityiskoulutus Lapua 2015 (40 op)	9.–13.3., 16.–20.3. ja 3.–5.11.
Sielunhoidon erityiskoulutus Tampere 2015 (40 op)	17.–19.11.
Sielunhoidon erityiskoulutus Helsinki 2015 (40 op)	26.5. ja 22.–23.9.
Kokemuspohjainen uniryhmäkoulutus 2015 (3 op)	18.–21.5.

TYÖNOHJAAJAKOULUTUS JA MUU OHJAUSTOIMINTA

Kirkon työnohjaajakoulutus 2015 (60 op) (osallistujat valittu)	14.–16.1., 20.–22.4., 9.–11.9. ja 25.–27.11.
Harjoittelunohjaajien koulutus- ja neuvottelupäivät (1 op)	29.–30.10.

Tarkemmat tiedot koulutuksista ja ilmoittautumisohjeet löydät kirkon henkilöstökoulutuskalenterista: sakasti.evli.fi/koulutus

Ilmoittaudu nyt **KANTTORIPÄIVILLE 2015 OULUUN!**

SEITSEMÄTTÄ KERTAA JÄRJESTETTÄVÄT valtakunnalliset kanttorien neuvottelupäivät pidetään **3.–5.2.2015** Oulussa. Päivien teemaksi on valittu oululainen sananparsi "Alakko nää mua?", joka merkitsee pyyntöä saada tulla mukaan, liittyä toisten seuraan. Tätä kysymystä tarkastelemme kanttorin työn tulevaisuuden, työyhteisön, musiikin tekemisen ja hengellisen elämän hoitamisen näkökulmasta. Saamme myös kurkistaa pohjoisen hiippakunnan todellisuuteen ja ominaispiirteisiin.

Kanttoripäivien järjestäjinä ovat Kirkon jumalanpalveluselämä ja yhteiskunta-yksikkö (KJY) yhdessä Suomen Kanttori-urkuriliiton, Oulun hiippakunnan ja Oulun seurakuntayhtymän kanssa.

MUISTATHAN, että neuvottelupäiviä pidetään yleensä virka- ja työtehtävinä, jotka eivät kuitenkaan ole koulutusta ja eivät siten vie myöskään kyseisiä määrärahoja.

SITOVA ILMOITTAUTUMINEN päiville tapahtuu täyttämällä oheisessa linkissä oleva ilmoittautumislomake **15.1.2015 mennessä**: https://www.lyyti.fi/reg/Kanttoripäivät_2015_5573

KANTTORIPÄIVIEN OSALLISTUMISMAKSU on 15.11.2014 mennessä ilmoittautuneille 150 €. Myöhemmin ilmoittautuneille se on 175 €. Eläkeläisille osallistumismaksu on 75 € ja opiskelijoille 20 €.

OPISKELIJAJÄSENET HUOMIO: Suomen Kanttori-urkuriliitto maksaa 10 ensimmäiseksi Kanttoripäiville ilmoittautuneen opiskelijajäsenensä osallistumismaksun, majoituksen ja matkat (VR:n opiskelijalippuhintojen mukaan).

Osallistumismaksu sisältää ohjelman sekä siihen merkityt kahvit, yhden lounaan ja illallisen illanvieton yhteydessä. Mikäli osallistumisen joutuu perumaan, voi sen tehdä 15.1.2015 asti kuluitta. Kirkkohallitus laskuttaa kaikki maksut samanaikaisesti päivien jälkeen.

MAJOITUKSESTA JA RUOKAILUISTA huolehtii jokainen osallistuja itse. Muutamiin Oulun hotelleihin on sovittu Kanttoripäiviä varten huonekiintiö. Kiintiö on voimassa 31.12.2014 saakka.

Lisätietoja työryhmän sihteeri Teija Tuukkanen, puh. 09 1802 255 (teija.tuukkanen@evl.fi)

Tervetuloa Ouluun kaikki kanttorit ikään ja äidinkieleen katsomatta!

**ALEMPI
OSALLISTUMISMAKSU
15.11.2014 SAAKKA**

Kanttoripäivät Oulussa 3. - 5.2.2015

TIISTAI 3.2.

11 - Ilmoittautuminen, Oulun kaupunginteatteri, Kaarlenväylä 2

11 - 17 Nuottinäyttely

13.00 Avajaiset

Elämyksellinen matka Oulun hiippakunnassa.

14.15 Kahvit

Oulun hiippakunta tarjoaa avajaiskahvit.

15.00

-16.30 Kanttorin asema tulevaisuuden kirkossa

Miten minun käy, kuka mua alakaa, tarviiko mua kukkaan – näistä kysymyksistä keskustelemassa asiantuntijoita mm. AKIsta, kirkkohallituksesta, Kirkon työmarkkinalaitoksesta ja Kanttori-urkuriilitosta.

16.30

-18 Tauko

Mahdollisuus kurssitapaamisiin tai niistä sopimisiin.

18.00 Ohjelmallinen illallinen (Radisson Blu)

Vieraina mm. muusikko Wimme Saari, iltaa isännöi Raimo Paaso. Asu vapaa.

21.00 Kompletorio Lapin kanttoreiden johdolla (Radisson Blu).

KESKIVIIKKO 4.2.

9.00 Aamurukous (Teatteri, Suuri näyttämö)

Oulun ammattikorkeakoulun opiskelijoiden johdolla.

9.30 Joustava mieli

Työelämän paineet kevenevät, kun opettelemme muuttamaan omaa käyttäytymistämme arvojemme suuntaan ja elämään enemmän tässä hetkessä, vapaampina ajatusten ylivallasta.

Arto Pietikäinen, psykoterapeutti ja työterveyspsykologi.

10.30 Inhimillisiä tekijöitä

Kohtauksia elävästä (työ)elämästä, käsikirjoitus kirkkoherra Timo Juntunen.

Miten vastata vuorovaikutuksen haasteisiin? Keskustelemassa kanttoreita ja työterveyspsykologi Arto Pietikäinen.

12.00 Lounas

Kevyt keittolounas Teatterilla (sisältyy osallistumismaksuun).

**KANTTORI
PÄIVÄT
2015**

13.00 – 16.15 Kanavat

Voit osallistua vain yhteen kanavaan. Kanavan aikana juodaan päiväkahvit.

Kanavavaihtoehdot:**1. Musisointia**

Tule tutustumaan ja laulamaan Nuoren seurakunnan veisukirja 2015 lauluja, virsikirjan lisävihkon uusia virsiä ja Yhteiskustannuksen uusimpia nuottijulkaisuja. Musisointiin johdattalemassa Esa Rättyän yhtye ja Hanna Remes.

2. Pyhä tanssi

Tule mukaan kanavaan, jossa pyhän tanssin askeleet johdattavat kehon lepoon ja sydämen rukoukseen. Pyhä tanssi on meditaatiota liikkeessä, kokonaisvaltaista rukousta. Menetelmä sopii kaiken ikäisille ja on sovellettavissa seurakuntatyön eri työmuodoissa vauvasta vaariin. Kanavassa tutustutaan laajasti kirkkohistorian tanssiperinteeseen; aina Raamatun maailmasta keskiaikaisten pyhiinvaellustanssien kautta tämän päivän kehorukoukseen. Askeleet ovat helppoja, tanssikokemusta ei tarvita. Kanssasi kulkevat pyhän tanssin ohjaajat, pastorit Satu Saarinen ja Riikka Honkavaara sekä kanttori Riitta Piippo.

3. Urkumuskari ja urkuseikkailu

Tutustumme laulamalla, kuuntelemalla ja liikkumalla urkujen kiehtovaan äänimaailmaan! Urut kuljettavat eri tunnetilojen läpi ja lopuksi lapset pääsevät halutessaan urkujen tuottamaan musiikkia itse. Vetäjinä Martina Hägg ja Susanne Kujala. Mukana mahdollisuuksien mukaan pieniä urkureita. Koulutusosuudessa annetaan muutaman eri-ikäisille lapsille suunnatun, valmiina olevan

suunnitelman, jonka voi käyttää joko sellaisenaan tai muokata omien mieltymyksiensä mukaan.

4. Yhtyelaulua

Kanava tarjoaa eväitä lauluyhtyeen rakentamiseen: mitä se edellyttää laulajilta, ohjelmistolta, johtajalta. Onko prjektuonteisuudesta etua vai haittaa?

Asiaan johdattaa kuoronjohtaja Kari Turunen.

5. Urkuretki

Urkukierroksella tutustutaan Oulun alueen urkuihin, kuten tuomiokirkon juuri restauroituihin Kangasala-urkuihin vuodelta 1939, Karjasillan kirkon saksalaisromanttisiin keilalaatikourkuihin vuodelta 2013, Oamk:n urkusalin Silbermann-tyyliisiin Porthan-urkuihin, Jäälän kappelin täyspneumaattisiin Lahden Urkutehtaan urkuihin vuodelta 1902. Retken johtajina kanttori Juha Soranta (Karjasilta) ja lehtori Ismo Hintsala (Oulun ammattikorkeakoulu).

6. Hengähdä vähän

Hengitä ja syvenny, palaudu ja rakennu hiljaisuuden ja hengellisen elämän kysymysten parissa. Työskentelyä johdattelee jumalanpalveluselämän ja

spiritualiteetin asiantuntija Terhi Paananen.

7. Kaksisuuntainen liikenne: Oppilaitosten ja seurakuntien yhteistyön mahdollisuudet.

Mitä osaamista tulevilla kanttoreilla on ja mitä heillä tulisi olla? Päätyykö opiskelu ja taitojen kehittäminen tutkintotodistuksen saamisen jälkeen? Elinikäisestä oppimisen asenteesta ja kuinka jo virassa olevat kanttorit voivat hyötyä kirkkomusiikin koulutusta antavista oppilaitoksista kertomassa lehtori Ari Rautakoski Oulun ammattikorkeakoulusta.

8. Lapsi ja musiikki seurakunnassa

Syksyllä 2014 julkaistavan musiikkikasvatusta ohjaavan asiakirjan esittelyä konkreettisen tekemisen kautta: kasteesta perhekerhon hetkiin; muskareista lapsikuoroihin; iltarukouksesta seurakunnan yhteiseen jumalanpalveluselämään.

Soittamassa, laulamassa, leikkimässä ja liikkumassa kanssasi kouluttaja Mari Torri-Tuominen Seurakuntien Lapsityön Keskuksesta.

16.15-18 Tauko**17.30 Bussikuljetus**

hotellista Madetojan salille.

18 - 18.30 Harjoitus

(Madetojan sali)
Lyhyt harjoitus konsertissa toteutettavaa yhteismusisointia varten. Asu vapaa, ei kuorokansiota.

19.00 Oulu Sinfonian konsertti

sopraanosolistina Soile Isokoski, kapellimestarina Anna-Maria Helsing.

Hotellikiintiöt

Ohjelmassa Juha Piston Missa borealis ja Felix Mendelshonin Lauda Sion, alttosolistina Annastiina Tahkola, tenorisolistina Jussi Salonen ja bassosolistina Markku Liukkonen. Lisäksi mukana on Oulun seurakuntayhtymän kuoroja.

Välittömästi konsertin jälkeen on bussikuljetus hotelleille.

22.00 Kompletorio Keski-Pohjanmaan kanttoreiden johdolla (Radisson Blu)

TORSTAI 5.2.

(klo 9 Tarvittaessa harjoituksia messua varten, Tuomiokirkko)

klo 10 Messu (Tuomiokirkko)
Messun toimittaa kenttäpiispa Pekka Särkiö, avustavana pappina on notaari Outi Äärelä, urkurina Juha Soranta, kanttorina ja Pohjois-Pohjanmaan kanttorikuoron johtajana Taru Pisto.

klo 12 Alakko nää mua - Päättösgaala (Teatteri)
Kai mää vois... On aika jatkaa matkaa.

Innostusta, uskoa tulevaisuuteen, kipinää ja intohimoa musiikin tekemiseen – mistä näitä löytyy? Keskustelemassa Soile Isokoski ja Ari Rautakoski.

Vuoden kanttori 2015 julkistaminen.

klo 13 Juhlakahvit tarjoaa Kanttori-urkuriiliitto

- varaus voimassa 31.12.2014 asti
- osallistujat varaavat itse hotellimajoituksen
- toivomme, että ensisijainen hotellivalinta olisi Radisson Blu, mikäli se on mahdollista.

Radisson Blu -hotelli (Teatterille n. 300 m)
<http://www.radissonblu.fi/hotelli-oulu>
Varaukset suoraan hotellista.

- 350 huonetta varattu
- 1hh / 119 €
- 2hh / 129 €

Holiday Inn -hotelli (Teatterille n. 750 m)
http://www.finland.holidayinn.com/hotellit/oulu/fi_FI/
Varaukset suoraan hotellista.

- 1hh / 97 € (26 huonetta))
- 2hh / 112 € (82 huonetta)

Omenahotelli Oulu (Teatterille n. 750 m)
<http://www.omenahotels.com/fi/hotellit/suomi/oulu/>
Varaukset suoraan hotellista.

- 1 hh / 55 €/ €/yö (14 huonetta)
- 2 hh/ 65 €/yö (18 huonetta)
- Hinnat sisältävät alv:n, mutta eivät aamupalaa.
- Majoitus on maksettava viimeistään 7 vrk ennen ilmoitettua saapumispäivää.

TULEVAISUUS ON TYÖAJALLISEN TYÖN – MYÖS KIRKOSSA

Meilahden seurakunnassa on vuodesta 2010 lukien ollut käytössä hengellisen työn viranhaltijoiden työaikakokeilu. Kokeilu on osoittautunut monella tavoin sekä henkilöstöystävälliseksi että työnantajan kannalta tärkeäksi uudistukseksi kohti parempaa seurakuntatyön tekemisen arkea.

HANNU RONIMUS

Meilahden seurakunnan kirkkoherra, seniorikonsultti

Jäsenlähtöisen ja monipuolisen seurakuntaelämän turvaaminen edellyttää kirkon ja seurakuntien rakenteiden ja työskentely- ja johtamismuutosten johdonmukaista uudistamista. Yhteiskuntamme rakenneuudistusten vanavedessä erityisesti seurakuntarakenteiden laajamittainen uudistaminen on nykyisen ja tulevan kirkolliskokouksen tärkein strateginen haaste. Sen ratkaisemiseksi tarvitaan ennakkoluulotonta asennetta ja monipuolista osaamista. Toimivien rakenneratkaisujen toteutus edellyttää riittävää yhteistä visiota ja tahtotilaa, hyvää strategista suunnittelua sekä taitavaa muutosta ja henkilöstöjohtamista. Johtamisjärjestelmän ja organisaatorakenteiden tulee huomioida niin teologiset perusteet kuin käytännön tarpeet. Uuden toiminta- ja työskentelymuodostamiseen kannustavat 2. Tim. 1:7 sanat: ”Eihän Jumala ole antanut meille pelkuruuden henkeä, vaan voiman, rakkauden ja terveen harkinnan hengen.”

Yhtä lailla vaativan muutoksen, jollainen seurakuntarakenne-

uudistus eittämättä on, onnistunut toteutus edellyttää hiippakuntien ja seurakuntien aktiivista yhteistyötä valmentaa seurakuntien avainhenkilöt johtamaan muutosprosessia. Muutoksen omaksumisnopeus on rajallinen ja hyvin yksilöllinen. Siksi on tärkeää kiinnittää erityistä huomiota kaikkien työntekijöiden resilienssin eli muutoskuntoon ja joustavuuden turvaamiseen. Hyvä resilienssi turvaa kyvyn omaksua suuria ja pysyviä muutoksia ilman, että yksilön tai organisaation motivaatio ja toimintakyky heikentyy, pikemminkin päinvastoin. Muutoksen näkeminen mahdollisuutena on aina hedelmällisempää kuin selkäytimestä nouseva muutosvastaisuus.

Työajallisuus osaksi työn arkea

Osana seurakuntien kokonaisvaltaista johtamisjärjestelmää palkkausjärjestelmän ja työaikaikäytäntöjen nykyaikaistaminen tukee johtamista ja motivoi henkilöstöä seurakuntatyön tavoitteiden

saavuttamiseen. Monien muutosten keskellä työnteon suunnitelmallisuutta, selkeyttä ja ennakoitavuutta tukevia tekijöitä tulee vahvistaa. Eräs tällainen tekijä on seurakunnan koko henkilöstön saattaminen työajallisen työn piiriin. Käytännössä tämä on nykysäädotusten puitteissa mahdollista siten, että seurakunnassa sovitaan erillisellä virkaehtosopimuksella hengellisen työn viranhaltijoita koskevasta työajallisen työn kokeilusta.

Meilahden seurakunnassa on vuodesta 2010 lukien ollut käytössä hengellisen työn viranhaltijoiden työaikakokeilu. Nykyinen sopimuskausi ulottuu vuoden 2015 loppuun. Kokeilu on osoittautunut monella tavoin sekä henkilöstöystävälliseksi että työnantajan kannalta tärkeäksi uudistukseksi kohti parempaa seurakuntatyön tekemisen arkea. Kokemuksemme mukaan rohkenen sanoa, että erityisen tärkeitä tällaiset ennakkoluulottomat kokeilut ovat nyt ja tulevaisuudessa, kun toimintaympäristön muutos on suuri ja aikaisemmat toimintatavat eivät enää kannalta riittävästi. Tätä näkemystä

Ajatuskin vanhaan malliin palaamisesta tuntuu vieraalta.

vahvistavat kokeilun piirissä oleville seurakuntamme työntekijöille tehdyt kolme kartoituskyselyä ja työaikakokeilun kokemuksista käytyt säännölliset palautekeskustelut työntekijäkokousten yhteydessä.

Työaikakokeilun käytännön toteutus

Seurakunnassamme noudatetaan virkasuhteessa olevien pappien, kanttoreiden, diakonia- ja nuorisotyöntekijöiden kohdalla niin sanottua moduulityöaikaa. Kirkkoherra on rajattu työaikakokeilun ulkopuolelle. Viranhaltijan työaikaa ei mitata yleisten työaika määräysten mukaisesti, vaan siten, että yhteen työaika-moduuliin sisällytettävän työn kesto on keskimäärin noin kaksi tuntia. Yksittäiset työtehtävät voivat tietenkin olla kestoaltaan yhtä moduulia lyhyempiä tai pidempiä. Moduuleita on viikossa 19, ja yhtenä työpäivänä niitä tehdään pääsääntöisesti neljä.

Laskennallinen viikkotyöaika on siten keskimäärin 38 tuntia.

Työpäivän moduulit pyritään suunnittelujaksoissa sijoittamaan niin, että työpäivien kesto ei ylitä kuutta työaika-moduulia. Enimmäismäärän rajoittaminen kuuteen moduuliin vuorokaudessa takaa viranhaltijalle riittävän vuorokautisen levon. Leirityössä ja muuten erityisen ruuhkaisina työjaksoina työaika-moduulien määrä voi poikkeuksellisesti olla jonain työpäivänä suurempi. Leirityötä varten olemme erikseen laatineet työajan laskentamallin, huomioiden varallaolon ja niin sanotun yövalvonnan. Tämän menettelyn mukaan työntekijä saa esimerkiksi rippikoululeiristä keskimäärin noin 20 % enemmän leirityöaika-hyvitystä kuin aikaisemmin. Leiripäivärahat ja leirin johtajan palkkio maksetaan normaalin menettelyn mukaisesti.

Jos vuorokautiselle tai viikoittaiselle vapaa-ajalle joudutaan perustel-

lusta syystä, esimerkiksi välttämättömän ja kiireellisen virkatehtävän sitä vaatiessa, sijoittamaan työaika-moduuli, se merkitään puolitoistakertaisena. Vastaava menettely koskee työtehtäviä, jotka sijoittuvat aikavälille 21–08; kuten esimerkiksi Palvelevan puhelimen päivystysvuoron kohdalla tapahtuu. Suunnittelujakson aikana lepoajalle sijoitettujen työaika-moduulien korotettu määrä lasketaan yhteen ja pyöristetään ylöspäin seuraavaan täyteen moduuliin.

Hengellisen työn viranhaltijoiden työn luonteeseen kuuluu, että virantoimitusmatkoja tehdään paljon kotoa käsin. Tällaisiin kotoa tehtyihin virantoimitusmatkoihin käytetty aika rinnastetaan siltä osin työajaksi, kun se ylittää kodin ja virkapaikan väliseen matkaan käytetyn ajan. Virkapaikalta virantoimituspaikkaan tehdyn matkan aika luetaan työaika-moduuliin kuuluvaksi. Kotoa tehdyn virantoimitusmatkan koko kesto luetaan työaika-moduuliin sisältyväksi, jos samana työpäivänä on tämän virantoimitusmatkan lisäksi tehty toinen matka kotoa virkapaikalle ja takaisin. Silloin kun virantoimitusmatka suuntautuu seurakunnan rajojen ulkopuolelle, työaika-moduulien lukumäärä on työhön ja matkustamiseen käytetty tosiasiallinen yhteenlaskettu aika, kuitenkin enintään neljä työaika-moduulia vuorokaudessa.

Työaika-moduuliin sisällytetään paitsi eri työtehtävien tosiasiallinen kesto myös niihin valmistautumiseen käytetty aika. Lisäksi sellaiset arkipyhät, jotka sattuvat maanantain ja perjantain välille, nämä päivät mukaan lukien, vähentävät työaika-moduulien määrää. Jos viranhaltijan tekemien työaika-moduulien määrä ylittää suunnittelujaksolla työaika-

moduulien säännöllisen määrän, ylittävät työaikamoduulit annetaan vapaana seuraavien kahden suunnittelujakson kuluessa. Jos niitä ei voida tässä ajassa antaa vapaana, ne korvataan maksamalla viranhaltijalle kutakin työaikamoduulia kohti 1/81 viranhaltijan varsinaisesta palkasta. Myös tämä on työntekijöille selkeä parannus aikaisempaan nähden, sillä kaikki tehty työ tulee huomioiduksi aika- ja/tai rahakorvauksena.

Moduulityöajassa annetaan vuorokautisena lepojaksona vähintään yhdeksän tuntia kestävä yhden-jaksoinen lepoaika työpäivän viimeisen työaikamoduulin ja seuraavan työpäivän ensimmäisen työaikamoduulin välillä. Viikoittaisena vapaa-aikana on vähintään 35 tuntia kestävä yhdenjaksoinen viikkolepo. Lisäksi pyritään antamaan yhdenjaksoisen viikkolevon lisäksi, ja mikäli mahdollista sen yhteydessä, vähintään 24 tunnin pituinen vapaa-aika. Moduulityöaikaan luetaan virkaehtosopimuksissa työajaksi rinnastetut poisolot työstä. Mikäli poisolo on luonteeltaan koko päivän kestävä, poisolopäivälle merkitään neljä työaikamoduulia.

Keskiössä työn suunnitelmallisuus

Työaika suunnitellaan toteutuvaksi keskimääräisenä kolme viikkoa kestävä suunnittelujakson aikana. Työaikamoduulien sijoittuminen suunnittelujakson työpäiville suunnitellaan siinä määrin etukäteen kuin se on mahdollista. Lähdekohtana ovat kunkin työntekijän tehtäväncuva sekä seurakunnan ja työalan strategia- ja toimintasuunnitelmat. Työajallisessa työssä työntekijän ja työtiimin autonominen

TYÖAIKA SELKEYTTÄÄ AJANKÄYTTÖÄNI

TIINA RAUTIAINEN
Kappalainen, Raision seurakunta

Olen työskennellyt pitkään Raision seurakunnassa. Se on esikaupunkimainen, yhden kirkon ja noin kahdeksan papin työyhteisö. Seurakuntaelämä on suhteellisen vilkasta ja työskentelyolosuhteet ovat aika hyvät.

Vuosien varrella minulla on ollut ongelmia pitkien työpäivien ja -putkien jaksamisessa sekä vapaa-ajan repaleisuudessa. Siksi ehdotus jaksotyöajan kokeilusta sopi henkilökohtaiseen työtilanteeseeni erittäin hyvin.

Kokeilu oli jännittävää aikaa, koska se toi näkyväksi monia käytäntöjä ja oletuksia. Jokaiselle työntekijälle muodostuu subjektiivinen käsitys siitä, mikä on sopiva määrä työntekoa. Vertailu ja julkisuus aiheuttivat toisaalta ylimielisyyttä ja odotuksia palkitsemisesta, toisaalta häpeää ja masennusta. Työyhteisöimme kasvoi kuuntelemiseen ja arvostamiseen. Pelkästään kokeilunakin se hyödytti meitä. Työalohtajien tiivis kokeiluun sitoutuminen lisäsi johtamistyötä mutta myös motivaatiota.

Leirityöajan laskeminen tuotti tarpeen lisätä korvaavaa vapaa-aikaa. Meillä on nykyisin motivoituneita leirityöntekijöitä, jotka lähtevät mielellään leirille, vaikka tietävät sen olevan työntäyteistä aikaa.

Puhuimme usein siitä, mikä työssä on tärkeää ja painotimme ihmisten kanssa vietettyä aikaa. Tavoitteeksi asetettiin ”puolet työajasta seurakuntalaisten kanssa”. Pyr-

kimyksemme oli päästä pois työtuolista, vaikka meillä hyvät toimistotilat onkin.

Olemme aina ajatelleet, että palvelualltius antaa seurakunnalle hyvän julkisuuskuvan. Työaikakokeilussa se tarkoitti myös sitä, että työntekijä oli usein valmis muokkaamaan työsuunnitelmaansa asiakkaan pyynnöstä, mutta haluton tekemään sen esimiehen vaatimuksesta. Joskus esimiestyö kiristyi. Joskus sitä oli liian vähän.

Suurin ongelma oli se, että suunnitelmat eivät toteutuneet tarkalleen. Toimitusvuoroja jäi tyhjiilleen tai yllättävät tapaamiset venyivät.

Minusta tuli työajan vankkumaton kannattaja, koska se tehosti työntekoa. Oli helpompi saada sairauslomien aikana sijaiset työtehtäviin. Seurakuntalaisten kanssa vietetty aika ja seurakunnan toiminta lisääntyi. Työhuoneisakin oli yllättäen enemmän elämää. Vaikka vastustavat äänet voimistuivat kokeilun aikana, kannattajien joukko kasvoi kahteen kolmannekseen ja työhyvinvointi lisääntyi.

Itselläni vapaa-aika lisääntyi. Epämääräinen hengailu tekemättömien töiden äärellä väheni. Aikaa lenkkeilyyn löytyi lisää. Tuntui kuin harmaa kalenteri olisi muuttunut selkeämmäksi. Konditionaalit muuttuivat imperatiiveiksi ja indikatiiveiksi.

Kokeilun loputtua jouduin toteamaan välittömästi, että perälauta vuotaa taas.

työnsuunnittelu selkeyttää ja tukee oleellisen erottamista vähemmän tärkeästä. Huomionarvoista on myös se, että kaikki toteutunut työ merkitään tarvittaessa takautuvasti seurakunnan kalenterijärjestelmään. Näin kenenkään työntekijän kohdalla ei jää huomioimatta tehty työ ja todellisuudessa siihen käytetty työaika.

Työaikaakokeiluun siirtymisen suunnittelussa on hyvä kiinnittää huomiota edellä mainittuun resilienssiin, seurakunnan olemassa olevan toimintarakenteen ja johtamisjärjestelmän päivittämiseen ja työaikaakokeilun sisältö- ja toteutusvalmennukseen. Jos mahdollista, ennen varsinaisen kokeilun aloittamista on hyvä järjestää yhden työkauden mittainen ”kylmäharjoittelu”. Sen avulla on helppo tehdä työntekijäkohtainen arvio siitä, kuuluuko työntekijällä aikaa oikeassa suhteessa oman tehtävänsä mukaisen työn eri osa-alueisiin ja minkälaisia korjausliikkeitä olisi perusteltua tehdä.

Meilahden seurakunnassa kokeemukset työaikaakokeilusta ovat olleet voittopuolisesti myönteisiä ja kannustavia, paikoitellen jopa erittäin myönteisiä. Avoimuus, selkeys, tasapuolisuus ja oikeudenmukaisuus ovat vahvistuneet. Täten ajatuskin vanhaan malliin palaamisesta tuntuu nykyään kovin vieraalta, ellei jopa mahdottomalta. Järjestelmän yksityiskohdissa on varmasti vielä hiomista ja työaika-mallissa voisi lopullisessa muodossaan olla riittävästi paikallisesti soveltavia ja sovellettavia elementtejä. Itse toivon, että työajallinen työ voisi olla käytössä tämän vuosikymmenen loppuun mennessä kirkon jokaisessa seurakunnassa. Luontevasti sen käyttöön voitaisiin siirtyä seurakuntarakennemuutoksen paikallisen toteutuksen myötä. ✕

Hannu Ronimus (vas.) ja Meilahden seurakunnan seurakuntaneuvosto.

TYÖAIKAKOKEILUN EDUT PÄHKINÄNKUORESSA

- työ- ja vapaa-ajan selkeämpi erottaminen
- motivaation ja työssä jaksamisen tukeminen
- työn tuloksellisuuden parantaminen ja työn selkeytyminen
- työmäärän tasapuolisuus eri viranhaltijoiden välillä
- työn selkeämpi etukäteissuunnittelu
- ajallisen ja/tai rahallisen korvauksen maksaminen lisä- ja ylitöistä
- esimiehen ja työntekijän yhteistyön edistäminen
- tasapuolisen työaikamenettelyn toteutuminen koko työyhteisössä

Voiko ihanammin päivän enää alkaa

Olen jo tottunut eläkeläisen elämään. Tietyt aikataulut ja rutiinit ovat muotoutuneet. Työnjako puolison kanssa on vakiintunut. Hän tosin väittää, että en ole vielä kään päässyt irti siitä ”sadanpäätien” roolista, joka minulla työelämässä oli.

Vaikka en myönnäkään väitettä todeksi, eräs eläkeläisen sudenkuoppa piilee siinä, ettei malta luopua ja antaa tilaa uusille työntekijöille. Varsinkin, jos jää asumaan työpaikkakunnalle, syntyy kiusaus osallistua seurakunnan elämään ”väärällä” tavalla. On hyvä muistaa, että eläkeläinen ei ole enää viranhaltija, vaan vapaa virkavastuun taakasta. Hänellä on kuitenkin mahdollisuus osallistua myönteisellä tavalla seurakunnan elämään ja toimintaan.

Niin kirkossa kuin muuallakin yhteiskunnassa on tapahtumassa ”sukupolven vaihdos”, joka vaatii voimia ja uudenlaisia valmiuksia kohdata ajan haasteet. Kokemukseni ovat vahvistaneet omalla kohdallani tuntua siitä, että jäin eläkkeelle oikeaan aikaan. Oli hyvä antaa tilaa itseään nuoremmille, jotka ovat kasvaneet uuden ajan muutosten ja tekniikan valtavien harppausten myötä. Heillä on paremmat valmiudet kuin minulla ymmärtää tämän ajan ihmisiä ja auttaa heitä.

Eläkkeelle jääminen on hyvin henkilökohtainen ratkaisu, johon vaikuttavat monet asiat, kuten terveys, lähisuhteet, ammatti, taloudelliset seikat ja niin edelleen. Siksi jokainen joutuu omalla kohdallaan pohtimaan ratkaisun hyviä ja huonoja puolia. Mutta sekin on hyvä

ymmärtää, että kysymyksessä ei ole vain yksilön oma elämä ja tulevaisuus, vaan päätös, jolla on vaikutuksia koko yhteisöön ja yhteiskuntaan muun muassa nuorten työllistymisen kautta.

Olen todennut, että edelleen kii-reettömät aamut tuntuvat yhtä mukavilta kuin eläkeajan alussa. Usein soivat mielessä laulun sanat: ”Voiko ihanammin päivän enää alkaa?

Onko ihanampaa aamua kuin tää?” Kun aiemmin naureskelimme eläkeläisten jutuille, joiden mukaan yksi isompi tapahtuma päivässä riittää, nyt olen huomannut, että tottahan se on. Vaikka sitä tuntee itsensä mieleltään kohtuullisen nuorekkaaksi, ruumis väittää muuta. Jostain kumman syystä sitä ei jaksa enää juosta, kii-vetä, kyykkiä ja kanniskella samaan tapaan kuin nuorempana.

Olen joka päivä kiitollinen siitä, että eläkeikä on niin armollista aikaa. Se ottaa huomioon ihmisen vanhenemisen ja sallii tarvittaessa pysähtymisen, levon ja muistelemisen. Mutta samalla se tarjoaa lukemattomia mahdollisuuksia uusiin löytöretkiin.

Tältä kesältä eräs tällainen oli käynyt uudessa Pyhän Laurin kappelissa Vantaalla. Sain kuulla, että kappeli kuvaa ihmisen matkaa ajasta iäisyyteen. Kappelin pelkistetty muotokieli ja puhutteleva symboliikka auttoivat minua eläytymään tähän matkaan, jossa kuljettiin tilasta toiseen, aina näkymättömän rajalle asti. Erityisesti kristallisen Surun äärellä näköala laajeni ajasta iäisyyteen, Jumalan todellisuuteen: ”Hän loistaa valona, hän säteilee kirkkautta, hohde verhoaa hänen suuren voimansa.” ✕

MARJATTA LAITINEN
Tuomiorovasti (el.), Kauniainen

KOKEMUKSIA TYÖAIKAKOKEILUSTA KERAVALLA HENGELLISTÄ TYÖTÄ TYÖAJASSA

Työaikakokeilu Keravan seurakunnassa on tehnyt näkyväksi sen valtavan työmäärän, mitä hengellisen työn tekijät seurakunnassa tekevät sekä sen, että hengellistä työtä on mahdollista tehdä työajassa.

ASTA KOPONEN

JUKOn luottamusmies, seurakuntapastori, Keravan seurakunta

Keravan seurakunnassa keskusteltiin ensimmäistä kertaa hengellisen työn tekijöiden työaikakokeiluun liittymisestä keväällä 2011. Kirkkoneuvosto kävi monipuolisen keskustelun mahdollisuudesta ryhtyä kokeiluseurakunnaksi, mutta kun asiaa kysyttiin hengellisen työn tiimeiltä, riittävää yksimielisyyttä ei tuolloin löytynyt.

Marraskuussa 2012 tuli esille, että vielä olisi mahdollisuus lähteä mukaan kokeiluun. Keskustelin asiasta kirkkoherran kanssa. Työaikakokeilu vietettiin yhteistyötoimikuntaan maaliskuussa 2013. Kirkkoherra esitteli Meilahden moduulimallia ja yhteistyötoimikunta piti työaikakokeilua hyvänä asiana. Vielä saman kuukauden aikana kirkkoherra kysyi kaikilta hengellisen työn viranhaltijoilta henkilökohtaista mielipidettä kokeiluun ryhtymisestä. Luottamusmiehenä lähetin jukolaisille sähköpostitse oman vastaukseni kyselyyn ja sa-

malla perusteluni sille, miksi kannatan kokeiluun mukaan lähtemistä. Kyselyyn vastanneista työntekijöistä 75 % kannatti työaikakokeilua. Kirkkoherra vei kirkkoneuvostolle tiedoksi, että Keravan seurakunta on valmis liittymään työaikakokeiluun.

Syyskuussa 2013 Meilahden kirkkoherra **Hannu Ronimus** esitteli hengellisen työn tekijöille Meilahden työaikamallia. Lokakuussa 2013 Kirkon työmarkkinalaitoksen ja ammattiliittojen edustajat (JUKO ry, Kirkon alat ry ja Kirkon alan Unioni ry) järjestivät työntekijöille tapaamisen, jossa käytiin läpi kokeiluajan virkaehtosopimusta. Marraskuussa 2013 järjestin keskustelutilaisuuden jukolaisille. Siinä esittelin ehdotukseni leirityöajan laskennasta, ja sen lisäksi keskustelimme yhdessä pelisäännöistä, joita jukolaiset pitivät työaikakokeilussa tärkeinä.

Joulukuussa 2013 kokoonnuimme ensimmäistä kertaa työnantajan edustajat (palkka-asiamies

ja kirkkoherra) ja luottamusmiehet (JUKO ry ja Kirkon alat ry) sopimaan työaikakokeilun pelisäännöistä. Neuvotteluja käytiin hyvässä hengessä, ja pelisääntöjen ensimmäinen versio oli valmiina tammiukuussa 2014. Lähiesimiesten tehtävänä oli esitellä pelisäännöt työntekijöille ja sopia yhdessä heidän kanssaan mahdollisista työntekijäryhmän omista toimintamalleista, muun muassa työtehtävien valmisteluun käytettävästä ajasta. Työnantajan edustajien ja luottamusmiesten neuvotteluja on tarkoitus jatkaa säännöllisesti koko kokeilun ajan. Lisäksi pelisääntöjä tarkennetaan jatkuvasti lähiesimiespalaverissa.

Työaikakokeilu alkaa

Työaikakokeilu alkoi Keravan seurakunnassa 1.2.2014 ja päättyi 31.1.2016.

Todellista valmistautumisaikaa työaikakokeiluun siirtymiseen oli viisi kuukautta. Peruspelisäännöt

Hengellistä työtä on mahdollista tehdä työajassa. Muutos vaatii alkuvaiheessa sitkeää työskentelyä ja halua yrittää. Uskon, että sitkeys palkitaan sanoo Asta Koponen.

luotiin kahdessa kuukaudessa. Sekä luottamusmiehen että työntekijän näkökulmasta vauhti oli huimaa. Joulukuun ja tammikuun ovat seurakunnissa muutenkin kiireistä aikaa. Pelisääntöjen luominen juuri tuona ajankohtana oli haastavaa jo pelkästään yhteisten kokousaikojen löytymisen suhteen. Jäin miettimään:

– Olisiko seurakunnan toiminnan kannalta parempaa ajankohtaa työaikakokeiluun siirtymiselle kuin helmikuun alku?

Vuodenvaihte olisi ollut vielä huonompi vaihtoehto. Ehkä lokakuu voisi olla yksi mahdollinen ajankohta, kun syksyn toiminnan käynnistäminen on ohi eikä joulukuun paina päälle.

– Kuinka paljon aikaa olisi syytä varata pelisääntöjen luomiseen, kun siirrytään työaikakokeiluun?

Oman kokemukseni perusteella aikaa olisi hyvä olla ainakin enemmän kuin kaksi kuukautta. Toisaalta työskentelyteho laskee ja unohtaminen alkaa, jos aikaa on loputtomasti. 3–4 kuukautta voisi olla sopiva aika tehokkaasti käytettynä.

Miten työntekijät olisi parasta sitouttaa pelisääntöihin? Miten he voisivat kokea saaneensa vaikuttaa niihin riittävästi?

Pelisääntöihin hengellisen työn tekijät pääsivät Keravan seurakunnassa vaikuttamaan ja paneutumaan lähinnä oman luottamusmiehensä ja lähiesimiehensä kautta.

Meilahden kirkkoherran, Kirkon työmarkkinalaitoksen ja ammattiliittojen edustajien järjestämät

Työaikakokeilu saa ravistella totuttuja toimintatapoja ja kyseenalaistaa niitä.

tilaisuudet eivät antaneet mahdollisuutta yksittäisen työntekijän pohdintojen syventämiselle. Kirkkoherran yhteiset tiedotushetket olivat tarpeellisia, mutta riittämättömiä täsmällisen tiedon levittämiseen.

Oman työntekijäryhmän keskustelut lähiesimiehen johdolla olivat tärkeitä, mutta yhteistä mielipiteiden vaihtoa, vapaamuotoisempaa-

kin, olisi ollut hyvä olla enemmän. Mitä useampi ihminen vie tietoa eteenpäin, sitä enemmän kasvaa riski väärinymmärryksille. Työaikakokeiluun siirryttäessä avainasemassa on selkeä, johdonmukainen ja yksiselitteinen tiedottaminen.

Työaikakokeiluun liittymisen myötä kirkkoherran esityksestä kirkkovaltuusto katsoi viisaaksi ni-

Yhteiset pelisäännöt helpottavat työn suunnittelua.

metä myös papeille ja kanttoreille lähiesimiehen. Muilla hengellisen työn tekijöillä sellainen jo olikin. Pappien ja kanttorien lähiesimies-tehtävä on määräaikainen ja kestää työaikakokeilun ajan. Pidän tärkeänä, että kaikilla hengellisen työn tekijöillä on lähiesimies, joka paneutuu työaikakokeilun käytännön toteutukseen. Tämä on Keravan seurakunnassa aivan välttämätöntä, koska lähiesimiehillä on meillä työaikakokeilussa keskeinen rooli niin yhteisten pelisääntöjen tarkentamisessa ja tiedottamisessa työntekijöille kuin työajan seurannassa.

Työaikakokeiluun ryhtymisen johdosta Keravan seurakunnassa tehtiin myös sopimus työaikapankkiin liittymisestä. Työaikapankki antaa mahdollisuuden sijoittaa ylimääräiset moduulit parhaaseen mahdolliseen ajankohtaan niin työntekijän kuin työnantajan näkökulmasta. Muuten virkaehtosopimus määrittelee, että ylimääräiset moduulit tulee antaa vapaana kahden seuraavan suunnittelujakson kuluessa eli kuuden viikon sisällä tai maksaa ne rahana. Työaikapankki antaa joustonvaraa.

Sovitut pelisäännöt

Keravan seurakunnassa toteutetaan työaikakokeilua moduulityöajan mukaan. Yksi työaikamoduuli on 2 h +/- 15 min. Työpäivään merkitään yleensä 4 moduulia, mutta mielellään ei vähempää kuin kolme tai enempää kuin kuusi. Yhteen työpäivään tulisi merkitä moduulit enintään kahteen työskentelyjaksoon.

Yksi viikko sisältää keskimäärin 19 moduulia. Suunnittelujakso on kolme viikkoa. Jokaiseen suunnittelujaksoon tulee 57 moduulia, ellei siihen osu arkipyhä. Arkipyhä vähentää suunnittelujakson moduulimäärää kolmella. Työntekijä suunnittelee kolmen viikon työt Primeen (Keravan seurakunnassa käytössä oleva ajanvarausohjelma) merkitsemällä ne YL-palkkina omaan alakkaansa. Tätä työvuoroluetteloa täydennetään tarpeen mukaan kuitenkin niin, että kunkin kalenteriviikon maanantaina sen viikon työaikamoduulit vahvistetaan. Tämän jälkeen tulevat lisätyöt katsotaan yhdessä lähiesimiehen kanssa.

Lähiesimies seuraa suunnittelujakson työajan toteutumista ja vahvistaa työvuoroluettelot. Hänen tehtävänä on myös varmistaa, että

työpäivissä on riittävästi työvoimaa ja työtunteja käytettävissä. Jokainen työntekijä itse huolehtii kolmen viikon suunnittelujakson jälkeen omat moduulinsa yhteiseen taulukkoon, josta lähiesimies näkee työntekijöiden kokonaismoduulimäärän kehityksen. Mikäli työntekijällä jatkuvasti moduulit jäävät vajaaksi tai menevät yli, lähiesimiehen velvollisuutena on puuttua asiaan. Virallista ylityötä, josta annetaan 1½ -kertainen moduulikorvaus, voi syntyä ainoastaan lähiesimiehen määräyksellä. Ylimääräisiä moduuleja voi tulla varsinaisen ylityön lisäksi siitä, että työtehtäviä sattuu kyseiselle viikolle niin paljon, että ne eivät vain mahdu 57 moduuliin. Lähiesimies voi tällaisessa tilanteessa jakaa työtehtäviä muille työntekijöille tasataksseen työtaakkaa.

Työvuorojen etukäteen suunnittelua helpottaa jokaisen työntekijäryhmän (diakoniatyöntekijät, kanttorit, nuorisotyönohjaajat ja papit) omat, yhteiset pelisäännöt siitä, kuinka paljon aikaa voi varata kunkin työtehtävän suunnitteluun, valmisteluun ja toteutukseen. Lähiesimiesten johdolla työntekijäryhmät ovat keskenään sopineet yhteiset raamit työhön käytettävälle ajalle. Sovitut ajat ovat viitteellisiä. Työuraansa aloitteleva pappi tarvitsee usein enemmän aikaa saarnan valmistamiseen kuin kokenut kollega. Tilanteet vaihtelevat myös paljon: tavallinen kaste tai kehitysvammaisen lapsen kaste, vanhuuteen kuolleet iäkäs ihminen tai itsemurhan tehnyt nuori -tilaisuudet ovat erilaisia ja vaativat myös eri määrän valmistelu-aikaa.

Papin työtä varten teimme pienellä työryhmällä papin työn prosessikuvaukset. Ne toimivat työhön varattavan ajan määrittelyn lisäksi niin perehdytyksen kuin HAVA-keskustelujen tukena.

Esimerkki prosessikuvauksesta

JUMALANPALVELUS

7 MODUULIA

1. Henkilökohtainen valmistautuminen (varattava aika 8 h)

- ▶ Jumalanpalveluksen liturgian ja saarnan valmistelu on pitkä henkilökohtainen prosessi, joka saattaa alkaa jo kuukausia ennen messua. Tärkeää valmistautumisessa on ottaa huomioon:
 - ▶ Oma hengellinen valmistautuminen.
 - ▶ Käytettävien raamatuntekstien huolellinen analyysi kirkkovuoden ajankohta ja konteksti huomioon ottaen.
 - ▶ Seurakunnan elämän ja tilanteen tunteminen ja tunnistaminen.
 - ▶ Saarnan valmistaminen. Analyysi tai esitelmä päivän teksteistä ei ole vielä saarna.
 - ▶ Ilmaisun ja puhetaidon valmistelu juuri kyseistä tilannetta varten.
 - ▶ Henkilökohtaiseen valmistautumiseen kuuluu myös jumalanpalveluksessa tarvittavien rukousten valinta, valmistelu ja mietiskely sekä kokonaisuuden läpityöstäminen ”käsikirjoitukseksi”.

2. Yhteinen suunnittelu (varattava aika 2,5 h)

- ▶ Jumalanpalveluksen johtava pappi huolehtii, että tarvittava suunnittelu-aika löytyy ajoissa mielellään noin puolitoista viikkoa ennen jumalanpalvelusta.
- ▶ Jumalanpalveluksen toimittaja on koolle oleva seurakunta. Siksi yhteinen suunnittelu on yhtä oleellinen osa jumalanpalvelukseen valmistautumista kuin henkilökohtainenkin suunnittelu.
- ▶ On tärkeä tiedostaa, että jumalanpalveluksen suunnittelu koskee paitsi vuorossa olevia työntekijöitä, myös vapaaehtoisia seurakuntalaisia. Siksi suunnitte-

- lu-aika sovitaan pääsääntöisesti ilta-aikaan tai sunnuntaille vähintään 1,5 viikkoa ennen messua.
- ▶ Suunnittelupalaveri on enemmän kuin tehtävien jakoa. Siihen kuuluu paitsi sisällön yhteinen prosessointi myös yhteinen hengellinen valmistautuminen.
- ▶ Pappi huolehtii, että yhteisen suunnittelukokouksen valmistelumat tiedot kulkeutuvat eteenpäin (jumalanpalveluspohja, musta kansio ja tiedotus).
- ▶ Pappi huolehtii, että tehtävissä toimivat seurakuntalaiset saavat tarvittavat etukäteistiedot ja perehdytyksen tehtäviinsä.
- ▶ Mahdollisen rekvisiitan, havaintovälineiden, koristelun yms. hankkimiseen varataan riittävästi aikaa.

3. Messupäivänä (varattava aika 3,5 h)

- ▶ Pappi saapuu kirkkoon hyvissä ajoin, viimeistään tuntia ennen jumalanpalvelusta.
- ▶ Pappi huolehtii kirkonkirjojen merkinnöistä ja kolehti-ilmoituksen täyttämisestä.
- ▶ Pappi varmistaa yhdessä suntion kanssa äänentoiston toimivuuden ja tarvittavat huomiot.
- ▶ Pappi huolehtii, että myös muut tehtävissä olevat ovat ajoissa paikalla ja huolehtii, että nämä ovat ajan tasalla tehtäviensä suhteen. Hän myös varmistaa, että kirkkotila on asianmukaisessa kunnossa.
- ▶ Pappi on valmis ohjaamaan ja neuvomaan muita.
- ▶ Pappi huolehtii, että hyvissä ajoin ennen jumalanpalvelusta rauhoitutaan ja valmistaudutaan jumalanpalvelukseen rukoillen.
- ▶ Pappi huolehtii, että jumalanpalvelus toimitetaan kirkkokäsikirjojen ja jumalanpalvelusoppaan

mukaisesti kirkon tunnustukseen ja seurakunnan yhteisiin jumalanpalvelusohjeisiin sitoutuen.

- ▶ Pappi kiinnittää huomiota omaan läsnäolonsa ja sen välittymiseen seurakunnalle. Kiireen tuntua on vältettävä. Tarvittaessa seurakuntalaisia ohjataan ystävällisesti jumalanpalveluksen toimittamiseen liittyvissä asioissa.
- ▶ Pappi huolehtii kolehtilippaan sulkemisesta sekä varmistaa mahdollisten jäljelle jääneiden konsekkroitujen ehtoollisaineiden asianmukaisen jälkikäsittelyn.
- ▶ Papin läsnäolo jatkuu myös messun jälkeen kirkkokahveilla. Pappi on myös tavoitettavissa sielunhoitoa varten.
- ▶ Pappi johtaa myös saarnajatkot kirkkosalissa.
- ▶ Saarna lähetetään sähköpostina tiedottajille, jotka laittavat sen nettisivuille. (Huom! sähköpostiin, ei liitteeksi)

4. Jumalanpalvelus elämässä kehitettäviä osaamisen alueita:

- ▶ Homiletiikka (Retoriset taidot, ilmaisutaidot, ulkoa opettelu, havaintovälineiden käyttö).
- ▶ Kontekstuaalisuus.
- ▶ Liturgiikka (esim. symbolien ymmärtäminen ja ymmärrettäväksi tekeminen, liturgisten eleiden käyttö).
- ▶ Jumalanpalveluksen musiikki.
- ▶ Jumalanpalveluksen sisältö-lähtöisyyden esiintuominen.
- ▶ Perusteologiset taidot (erityisesti jumalanpalveluksen teologia).
- ▶ Maallikkovastuun esilletuominen (kyky motivoida seurakuntalaisia toimimaan aktiivisesti jumalanpalveluksen subjektina).

Työaika ja luovuus

Saarnan valmistaminen on hyvä esimerkki luovasta prosessista, jonka laittaminen työaikaraameihin on välillä haastavaa. Jos työvuoroluetteloon on merkitty saarnan valmisteluun aikaa perjantaille, voi ollakin, että idea lähtee elämään keskiviikkona ja saarna kirjoitetaan jo silloin työajan ulkopuolella. Työvuoroluettelo joustaa hieman: Saarnan valmisteluun käytetty moduulimäärä merkitään ajanvaraukseen keskiviikon kohdalle ja perjantaille varatun ajan paikalle merkitään, että tehtävä on jo tehty keskiviikkona (Primessä henkilökohtainen varaus, joka näkyy kaikille). Asiasta on hyvä vielä ilmoittaa lähiesimiehelle.

Vapaapäivinä tehtävä työ on työajassa ongelma. Saarnan valmistaminen tai muu pidempikestoinen työtehtävä ei ole siirrettävissä noin vain työpäivälle kuten edellisessä esimerkissä. Vapaapäivä tulee tuolloin vaihtaa työpäiväksi, mutta sen saa tehdä vain lähiesimiehen luvalla. Toisaalta hyvä näin: vapaapäivä onkin tarkoitettu nimenomaan vapaaksi työstä. Pieniä työtehtäviä ei toki aina voi välttää. Esimerkiksi tapaavat kauppareissulla seurakuntalaisen, joka alkaa kertoilla elämänsä murheista. Työajassakin pappi on pappi 24/7. Kutsumuksella ei ole on/off -napia. Työn tekemiselle kyllä. Niinpä kauppareissun keskustelu työaika-kokeilun aikana kirjataan muistiin: arvioit, kuinka kauan keskustelit, merkitset sen kotona ylös ja kirjaat Primeen ”sälät” -kohtaan. Tähän sälät -kohtaan kerätään kaikki pienet, yksittäiset työjutut viikon varrelta.

Lähtökohtaisesti on hyvä noudattaa mahdollisimman tarkasti

Leirityön sovittaminen työaikaan - mahdollon tehtävä?

etukäteen laadittua työvuoroluetteloa. Työssä jaksamista parantaa se, että työ ja vapaa-aika erottuvat selkeästi toisistaan ja työmäärä ei kasva rajattomaksi. Työn tarkempi suunnittelu etukäteen vaatii toki totuttelua. Se tuo kuitenkin tullessaan paljon hyvää, kun työn organisointi paranee ja työn kokonaisuus selkeytyy.

Välillä käy niin, että työvuoroluetteloon on varattu aikaa toimituksilla eikä joku toimitusvuoro täytykään. Viikonlopun toimitukset ovat tiedossa ennen kuin sen viikon työvuoroluettelo vahvistetaan. Viikonlopusta vapautuvat moduulit voi vielä joko siirtää viikolle, käyttää muihin töihin tai ihan luvan kanssa varata aikaa omaan opiskeluun.

Etätyö

Työaika-kokeilun myötä Keravan seurakunnassa on määritelty rajat etätyön tekemiselle. Työt tehdään pääsääntöisesti työpaikalla. Etätyön määräksi papeilla on sovittu kolme moduulia/viikko. Etätyön rajamista on perusteltu muun muassa vakuutusteknisistä syistä. Vakuutusyhtiöt ovat olleet aiemmin nihkeitä korvaamaan kotona sattuneita tapaturmia, kun työajattomassa työssä on ollut vaikeaa osoittaa työntekijän tehneet kotona nimenomaan töitä. Nyt kun olemme työajassa, kotona tehty työ olisi toki helpompi näyttää toteen työvuoroluettelon avulla. Etätyön määrän rajaaminen tuo toki työntekijät työpaikalle. Parhaimmillaan se antaa mahdollisuuden työtä rikastuttavaan ajatus-tenvaihtoon ja helpottaa yhteistä sopimista. Kasvotusten monet asiat sujuvat jouhevammin kuin sähköpostin välityksellä.

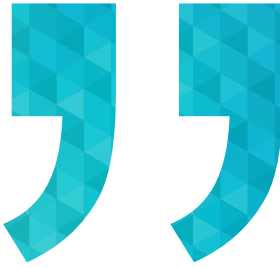
Työntekijäryhmät ovat osittain lähiesimiehen kanssa sopineet

omista pelisäännöistään seurakunnan yhteisten sääntöjen puitteissa. Esimerkiksi etätönnön mahdollisuutta ei ole kaikilla työntekijäryhmillä. Eri pelisäännöt seurakunnan sisällä luovat joustonvaraa. Työntekijäryhmät voivat räätälöidä työaikakokeilusta parhaiten heidän työtään palvelevan. Toisaalta erilaiset säännöt herättävät helposti tunnetta eriarvoisuudesta ja epäoikeudenmukaisuudesta.

Eräs yhteisesti epäoikeudenmukaisena koettu asia on ollut työaikakokeilun mukanaan tuoma ruokatauko. Työaikaan siirtymisen myötä hengellisen työn tekijöitä koskee määräys 170 § päivittäisestä lepoajasta ”1 mom. Jos viranhaltijan/työntekijän päivittäinen työaika on pidempi kuin 7 tuntia eikä hänen työpaikalla olonsa ole työn jatkumisen kannalta välttämätöntä, hänelle annetaan työpäivän aikana puoli tuntia kestävä lepoaika, jonka aikana hän saa poistua työpaikaltaan. Lepoaikaa ei lueta työaikaan.” Käytännössä tämä tarkoittaa, että 4 moduulin eli noin 8 tunnin päivä on itse asiassa noin 8½ tuntia pitkä. Tätä on pidetty epäoikeudenmukaisena siitä syystä, että lounaan nauttiminen työpaikalle ei vie puolta tuntia aikaa. Erillisen tauon jättäminen työpäivään on koettu turhana työpäivän venyttämisenä.

Mitä työajan ulkopuolella ei tarvitse tehdä

Tärkeää on ollut luoda pelisääntö myös siitä, mitä työajan ulkopuolella ei tarvitse tehdä. Työajattomuudessa on totuttu siihen, että työntekijän täytyy olla aina tavoitettavissa. Nyt ei tarvitse vastailla sähköposteihin työajan ulkopuolella. Työkänykkää ei ole pakko vilkuilla koko ajan. Perheen ja ystävien kanssa voi sopia yhteisiä menoja. Harrastami-

Työaika tulee edistämään hengellisessä työssä jaksamista.

nen on helpompaa, kun työtään voi suunnitella etukäteen ja omiin aikatauluihinsa pystyy vaikuttamaan ennistä paremmin. Kirkon työaikakokeilu sallii myös sen, että työpäivään voi puhtaalla omallatunnolla merkitä henkilökohtaisen menon, kunhan viikon kokonaismoduulimäärä vain täyttyy. Pappien tulee toki työajassakin olla tavoitettavissa välttämättömiä ja kiireellisiä työtehtäviä varten. Lähiesimiehellä on sitä varten tiedossa puhelinnumero, josta papin saa tarvittaessa kiinni myös työajan ulkopuolella.

Vapaapäivien lisäksi työntekijälle voi työaikakokeilun aikana tulla työvuoroluetteloon ”muu vapaa” -päiviä. Ne merkitään Keravalla Primeen ja otsikkoon lisätään selvitys, mistä muu vapaa on tullut. Tällainen muu vapaa voi tulla joko leirityön varallaolokorvauksesta (leirivapaita työaika ei tunne) tai siitä, että jakson työmoduulit ovat jo täynnä. Muu vapaan pitämisestä sovitaan yhdessä lähiesimiehen kanssa. Muu vapaa -päivä on samanarvoinen vapaapäivä kuin tavallinenkin vapaapäivä.

Leirityöaika

Leirityön sovittaminen työaikaan – mahdollon tehtävä? Ei ehkä ihan mahdollon, mutta ei kyllä helppokaan. Tällä hetkellä Keravan seurakunnassa noudatetaan jo kolmatta leirityöajan laskentamallia.

Työntekijöiden ja lähiesimiesten tulee olla tarkkoina, että leirien todellinen haastavuus tulee työaikalaskennassa huomioitua. Työaikakokeilun virkaehtosopimus antaa luvan sille, että leirityössä ylittyy 6 työaikamoduulia. Jos leiriläiset vaativat työntekijöiltä jatkuvaa läsnäoloa ja seurantaa, sen tulee näkyä työajassa. Silloin yleisesti laskettu leirityöaika eli 5 moduulia/leiripäivä ei riitä. Nykyinen leirityön työajan laskentamalli sopii suhteellisen hyvin pitkiin leireihin kuten rippikoululeireihin. Viikonloppuleirien työmäärää se ei tunnista yhtä hyvin. Niiden osalta on varmistettava erityisen huolellisesti, että leirin haastavuus otetaan huomioon työaikaa määriteltäessä.

Itse pidin tänä kesänä kaksi rippikoululeiriä. Kummankaan ryh-

män kanssa ei ollut yöllisiä järjestyshäiriöitä tai sairastumisia eli ylitöitä ei tullut. Ylimääräisiä moduuleja kertyi siitä huolimatta yhden työviikon verran eli 19 moduulia. Ylimääräisillä moduuleilla oli mahdollista tehdä lyhyempiä työpäiviä ja lyhyempää työviikkoa sekä tallettaa vähän vielä työaikapankkiinkin talvella nautittavaksi. Lyhyemmät työviikot ennen lomaa tuntuivat hyvältä, mutta olisivat toki jääneet haaveeksi, jos viikonlopuissa olisi ollut toimitusruuhkaa.

On hyvä tiedostaa, kuinka paljon rippikoulu teettää ajallisesti työtä myös leirijakson lisäksi.

Miten toimii?

Työaikakokeilu on tehnyt näkyväksi sen valtavan työmäärän, mitä hengellisen työn tekijöillä Keravan seurakunnassa on. Työ on enemmän kuin vain työtehtävien suorittamista. Siihen kuuluu valtavasti suunnittelua ja valmistelua, palaveriteita, paperitöitä, sähköposteja, puhelimesta asioiden hoitamista, kouluttamista ja kouluttautumista, KIPAssa asiointia jne. Vaikka tämä on ollut tiedossa jo aiemmin, uutta on se, kuinka paljon tähän kaikkeen menee aikaa.

Työmäärän laajuus on saanut työn tuntumaan työaikakokeilun alussa suorittamiselta. Kun moduulit paukkuu eikä työaika kerta kaikkiaan riitä, työpäivästä on tullut juoksemista tehtävästä toiseen. Palautumiselle ei jää aikaa. Eikä tämä ole työajan tarkoitus! Hengellinen työ on henkisiä ja fyysisiä voimavaroja kuluttavaa työtä. Tämä työ vaatii hengähdyshetkiä. Täytyy olla aikaa palautua edellisestä tehtävästä ennen kuin voi olla läsnä seuraavassa. Työ ei voi olla pelkkää suorittamista. Työpäivään/työviikkoon tulee mahtua sopivassa suh-

Hengellinen työ vaatii hengähdyshetkiä

teessa valmistelua ja toteuttamista, yhteistä jakamista ja itsenäistä työskentelyä, läsnäoloa ja palautumista.

Yhtä aikaa työaikakokeilun kanssa Keravan seurakunnassa siirrytään ns. nelikenttä-malliin. Hengellisen työn tekijät jaetaan neljään työryhmään: julistus, kasvatus, diakonia ja kansainvälinen työ. Perinteisistä työaloista luovutaan ja esimerkiksi pappien työnjako menee uusiksi. Tämä tulee muuttamaan työn suunnittelua ja toteuttamista. Kaksi suurta uudistusta päällekkäin kuluttaa työntekijöiden voimavaroja. Toisaalta nelikenttä-malli voi olla mahdollisuus puuttua työmäärään. Nyt on oiva tilaisuus karsia turhaa, organisoida asioita tehokkaammin, tasata työmääriä ja luoda sellaista uutta, joka kohtaa tämän hetken haasteet paremmin.

TYÖAIKAKOKEILUN AIKANA ON TÄRKEÄÄ:

- kirjata tarkasti muistiin kaikki, mitä yhteisesti sovitaan ja varmistaa, että kaikilla osapuolilla on yhteinen ymmärrys asioista
- kuunnella työntekijöitä ja jatkuvasti arvioida, mitä pitää hoitaa (väärinymmärrysten oikominen, päätösten perustelevuus, epäkohtiin puuttuminen)
- varmistaa, että näkyviin tulleeeseen liialliseen työmäärään puututaan
- huolehtia, että työaika ei tee työstä suorittamiskeskistä puurtamista

Työaikaakokeilu saa ravistella totuttuja toimintatapoja ja kyseenalaistaa niitä. Etätyön mahdollisuuden väheneminen on ollut itselleni suuri muutos. Olen ollut pappina 21 vuotta ja tottunut tekemään paljon suunnittelu- ja valmistelutöitä kotitoimistossa. Perheenjäsenten keskeytykset eivät enää häiritse keskittymistä. Hyvin pystyn samaan aikaan kirjoittamaan vihkipuhetta ja selittämään, mitä tänään syödään ja mihin aikaan. Työhuoneella töiden valmistelu on itselleni uutta ja outoa. Työtovereiden piipahdukset työhuoneessa vievät ajatukset muihin työtehtäviin ja paluu kesken-eräiseen vihkipuheeseen on haastavampaa. Ongelmia tuottaa myös työ- ja kotikoneen ohjelmistojen yhteensopimattomuus. Aikaa tuhlautuu turhaan taisteluun tiedostojen kanssa. Itselläni on opetteluun paikka, että näen etätyön rajaamisen hyödyt haittoja suurempina.

Työaikaakokeilu on niin luottamusmiehen kuin työntekijän näkökulmasta haastavaa, mielenkiintoista, rasittavaa ja välttämätöntä. Hengellistä työtä on mahdollista tehdä työajassa. Muutos vaatii alkuvaiheessa sitkeää työskentelyä ja halua yrittää. Uskon, että sitkeys palautuu. Työaika tulee (harjoittelun jälkeen) edistämään hengellisessä työssä jaksamista ja takaamaan, että kirkolla on jatkossakin työntekijöitä. ✕

Mitä tarkoittaa TYÖAJATON TYÖ?

Työaika kokeillaan kahdessa seurakunnassa erillisten virkaehtosopimusten mukaisesti, mutta muissa seurakunnissa noudatetaan edelleen voimassaolevaa kirkon yleistä virkaehtosopimusta.

Virkaehtosopimuksen mukaan papit ja kanttorit tekevät työajatonta työtä, jota työaikalaki ei koske.

Näin ollen työtunteja ei lasketa päivittäin eikä pitemmällä aikavälillä. Työajattomalla viranhaltijalla ainoastaan työpäivät ja vapaapäivät on eroteltu.

Viikossa on kaksi vapaapäivää, mutta myös vapaa-aikanaan viranhaltijan, johon ei sovelleta työaikalakia, on hoidettava välttämättömät ja kiireelliset virkatehtävät, jollei niiden hoitoa ole voitu muulla tavalla järjestää. Viranhaltija on velvollinen toimimaan oman virkansa ohella muun viranhaltijan sijaisena tämän vuosiloman ja vapaapäivän aikana.

Työaikalain ulkopuolella oleminen tarkoittaa, että työnantaja ei määrittele työajattoman työaika, eikä myöskään valvo sitä. Kellonaikoihin sidotut sovitut työtehtävät ja läsnäolot hoidettuaan työajaton voi tehdä esimerkiksi valmistelutyöt itse valitsemana aikana. Työajattomalle ei kerry ylityö, eikä hän voi saada myöskään työaika korvauksia.

Työajattomassa työssä työntekijän omalla vastuulla on, että hän huolehtii jaksamisestaan. Työaika ei kukaan säätele ulkopuolelta eikä kukaan yleensä huomautta liiasta työn tekemisestä.

Lue lisää. Liiton kotisivuilla osoitteessa www.akiliitot.fi mm. papin työn prosessikuvauksia, malleja leirityön työaikalaskentaan, Keravan seurakunnan työaikaakokeilun virkaehtosopimus ym.

SÄHKÖINEN KALENTERI HELPOTTAA SUUNNITTELUA

Suurin osa papeista ja kanttoreista kokee sähköisen kalenterin käytön hyödyllisenä. Keräsimme kokemuksia kalentereista Facebookissa molemmista akilaisista ammattiryhmistä: Pastorit-ryhmästä ja Kirkkomuusikot ja urkurit -ryhmästä. Erityisesti kyseltiin, kuinka paljon pystyy itse vaikuttamaan kalenterinsa täyttymiseen ja saako myös valmisteluajan merkitä kalenteriin. Löytyi vielä niitäkin seurakuntia, joissa ei ole siirrytty sähköiseen kalenteriin, vaan käytössä on varauskirja, johon manuaalisesti merkitään tärkeimmät tehtävät.

MERJA LAAKSAMO
AKIn apulaistoiminnanjohtaja

Sähköisen kalenterin peruskäyttö tuntuu olevan hyvin samanlaista eri seurakunnissa. Seurakuntasihteeri, hallintokappalainen, esimies, johtava kanttori tai vastaava jakaa kalenteriin toimitusvuorot, jumalanpalvelukset ja muut etukäteen tiedettävät tilaisuudet niin papeille kuin kanttoreillekin. Jokainen merkitsee itse muut omat tilaisuutensa. Kukaan voi vapaasti täyttää kalenteriin ja yleensä vaikuttaa myös työpäiviensä pituuteen. Muut eivät yleensä täytä kenenkään kalenteria kysymättä, vaikka kokouspyyntöjä voidaan kalenteriin laittaa ja lähettää niistä sähköpostikysely.

Joissakin seurakunnissa rohkaistaan jopa laittamaan kalenteriin omia menoja, jotta työpäivien pituutta voidaan säädellä ja voidaan paremmin sovittaa yhteen työtä

ja henkilökohtaista elämää. Monessa paikassa tuntuu olevan ainakin taustalla käytössä ajatuksellinen malli, että päivässä on kolme rupeamaa: aamu-, päivä- ja iltarupeama. Ihannetilanne olisi, jotta päivä täytyisi kahdella perättäisellä rupeamalla, jolloin vapaa-aikaa jäisi aamupäivään tai iltapäivään. Ainahan ihanne ei toteudu, mutta hyvällä yrityksellä voidaan usein päästä lähelle ihannetta.

Valmistelut näkyviin

Valmistelu- ja harjoitusaikoja saa yleensä merkitä kalenteriin, mutta monessa seurakunnassa niitä ei saa sijoittaa toimituspäiville ennen kuin varmistuu, tuleeko toimituksia vai ei. Varsin järkeenkäypää.

Joissakin seurakunnissa on säädelty valmisteluun käytettävää aikaa.

Esimerkiksi saarnan valmisteluun ja muihin puheisiin saa merkitä kaksi tuntia edeltävällä viikolla ja kaksi tuntia samalla viikolla. Toisessa seurakunnassa saarnan valmistukseen saa merkitä kolme tuntia ja erityistilanteissa kaksi tuntia muuta valmistelua. Joissakin seurakunnissa valmistelua tai harjoittelua ei merkitä lainkaan kalenteriin, jottei synny vaikutelmaa, ettei työntekijä olisi käytettävissä toimitukseen. Sen sijaan useimmissa seurakunnissa saa laittaa varoajat siirtymistä ja paikalla tapahtuvaa tilaisuuden valmistelua varten.

Kaikkien töiden merkitseminen kalenteriin nähdään hyödyllisenä senkin vuoksi, että samalla tulee tehtyä merkinnät tilastointia varten. Kalentereista voidaan myös seurata töiden jakaantumista työntekijöiden kesken. Tosin harmillisen usein

Sähköisen kalenterin käyttäminen olisi helpompaa, jos kaikilla olisi etäyhteys kalenteriin myös omasta puhelimesta tai tietokoneesta.

näyttää siltä, että työt eivät avoimista kalentereista huolimatta ja-kaudu tasaisesti.

Kalenterit ajan tasalle

Ongelmaa kalenterien käytössä aiheuttaa se, että kaikki eivät aktiivisesti merkitse menojaan kalenteriin. Kalenteriin voidaan tehdä myös kokousehdotuksia toisille ja silloin kalenterin olisi oltava ajan tasalla. Kalenterin käyttäminen olisi helpompaa, jos kaikilla olisi etäyhteys kalenteriin myös omasta puhelimesta tai tietokoneesta.

Puhelimesta tällainen yhteys jo toimiikin, ja omaa kalenteriaan pystyy täyttämään etänä, mutta kotitietokoneilta ei useimmiten päässyt sähköiseen kalenteriin eikä puheli-

mestakaan tilavarauksiin. Facebook-ryhmässä herätti suurta kiinnostusta Helsingin seurakuntayhtymän IHA-tunnistetikku, jonka voi liittää työkalun USB-porttiin. Tämän avulla kalenteriohjelmaan pystyy kirjautumaan etänä ja pystyy käyttämään kaikkia ohjelman ominaisuuksia, esimerkiksi tilavarauksia, samoin muitakin ohjelmia kuten M2-matkalaskuohjelmaa.

Kaiken kaikkiaan useimmat sähköisten kalenterien käyttäjistä olivat erittäin tyytyväisiä niiden toimivuuteen ja käytännöllisyyteen. Opettelamista ne toki vaativat ja joissakin versioissa esiintyi käyttäjien mukaan turhan paljon ohjelmointivirheitä ja teknistä hankaluutta, jonka toivottiin korjautuvan uudemmissa versioissa. ✕

PAPILLISELLA IDENTITEETILLÄ VARUSTETTU

AY-JYRÄ

Päätoimisen palkkatyön jättävällä Esko Jossaksella on ollut vuosikymmenten ajan merkittävä kirkollinen rooli työmarkkinasopijana, edunvalvojana ja ammattiliiton johtajana.

JUHANA UNKURI
Vapaa toimittaja, Helsinki

Esko Jossaksen mukaan ammattiyhdistystyössä tarvitaan päämäärätietoisuutta ja kärsivällisyyttä.

– Jonkinlainen visio on oltava. Tie kohti visiota ei ole kuitenkaan suora eikä nopea, vaan asiat tapahtuvat kuin hidastetussa filmissä. Homma jää aina jotenkin kesken. Pitää olla pitkä pinna, kovin kärsimätön mies ei näissä töissä pärjää, Jossas määrittelee.

Syyskuun alussa AKIn toiminnanjohtajan paikalta eläkkeelle siirtynyt Jossas aloitti Kirkon akateemiset AKIn edeltäjän Pappisliiton apulaistoiminnanjohtana vuonna 1985 ja siirtyi toiminnanjohtajaksi vuonna 1997.

– Oli täyttä sattumaa, että menin töihin Pappisliittoon. Ensimmäinen vuosikymmen meni viestinnässä, järjestötoiminnassa ja opiskelijatyössä. Erilaisissa työryhmissä sain vähän tuntumaa neuvottelutoimintaan. Toiminnanjohtajana jouduin tai pääsin ottamaan vastuun varsinaisesta neuvottelutoiminnasta.

Jossaksella on pappisvihkimys,

kuten myös hänen edeltäjällään ja seuraajallaan.

– Tämä tuo neuvottelupöydästäkin asiantuntemusta kirkon asioihin. Muiden koulutusalojen ihmiset eivät välttämättä ymmärrä, että kirkon hallinto eroaa kunnan tai valtion hallinnosta. Ehkä pappeus tuo neuvotteluissa myös jonkinlaista henkistä ja hengellistä arvovaltaa.

– Näihin töihin tullessani olin vain liiton rivijäsen. Minulla ei ollut luottamusmieskokemusta eikä järjestötyön tuntemusta. On vaikea löytää henkilöä, joka tuntee alun perin yhtä hyvin kirkon kentän ja työmarkkinat. Jommasta kummasta on tingittävä.

Jossaksella ei ole ollut työssään mitään varsinaisia esikuvia.

– Edeltäjäni **Osmo Setälä** kuitenkin näytti, että voi olla kunnan ay-jyrä ja säilyttää ainakin osan papillisesta identiteetistään. Luultavasti sama pätee myös minuun. Työnantajan prototyyppejä minulle ovat aiemmat sopimusjohtajat, **Jouni Veinio** ja **Risto Voipio**.

Monien uudistusten mies

Kirkon ja uskon asiat tai ay-asiat eivät ole Jossakselle kodin tai suvun perintöä. Jossas kiinnostui lukiossa uskonnoista ja historiasta. Lukion jälkeen hän alkoi opiskella teologiaa.

– Halusin tutkijaksi. Paikkoja ei ollut tarjolla ja ehkä lihaksetkaan eivät riittäneet. Ansiotulot mielessäni hankin pappisvihkimyksen ja menin seurakuntatyöhön.

Jossas työskenteli Lohjan seurakunnassa lähes vuosikymmenen.

– En pitänyt itseäni kovin soveltuvana seurakuntapapin hommaan, vielä vähemmän kokeilemaani sairaalapapin työhön. Nuorena olin ujo, sisäänpäin kääntynyt ja sosiaalisesti kömpelö. Minun oli vaikea seurustella vieraiden ihmisten kanssa.

Sittemmin Jossas on tehnyt joitain kirkollisia toimituksia sukulaispiirissä.

– Mitään papillista rutiinia minulla ei ole. Tekemiini papin töihin on ollut hirveä kynnys. Jonnekin rippikoululeirille en menisi vaikka kiväärillä uhattaisiin.

Oma paikka löytyi ammattiliitosta. Jossas on ollut toteuttamassa monia uudistuksia.

– Sain olla mukana, kun hengellisessä työssä siirryttiin viisipäiväiseen työviikkoon 1990-luvun alkupuolella. Siitä taisi joku jäsen kiittääkin. Nähdäkseni olemme matkalla kohti työaikajärjestelmää. Sen toteuttamiseen on monta vaihtoehtoa. Liittommeakin piirissä työaikajärjestelmästä keskustellaan paljon lähiaikoina.

Kirkon palkkausjärjestelmää alettiin uudistaa 1990-luvun alkupuolelta lähtien.

– Sain olla myös siinä prosessissa mukana. Edeltäjäni totesi viisaasti, ettei tuo uudistus toteudu hänen virassaoloaikanaan. Se toteutui vasta syksyllä 2007. Nykyinen palkkausjärjestelmä ei ole täydellinen, mutta kehtaan edelleen tunnustaa sen osin minun tekemäkseni.

Jossas on vakuuttunut siitä, että palkkauksen ei tule perustua virkanimikkeeseen, vaan tehtävään, sen vaativuuteen ja tehtävän edellyttämään koulutukseen.

– Lisäksi vuoden 2007 uudistuksessa palkkaus- ja neuvottelutoiminta siirtyi paljolti paikallistasolle. Luotan siihen, että seurakunnissa on asiantuntemusta ja uskallusta näidenkin asioiden hoitamiseen.

Pappien ja kanttorien yhteinen kattojärjestö Kirkon akateemiset AKI r.y. perustettiin vuoden 2005 alussa.

– Tätäkään uudistusta en tietenkään tehnyt yksinani. Mutta oli minulla uuden liiton synnyssä aika ratkaiseva merkitys, Jossas toteaa.

Kirkon nykyinen sopimusjärjestelmä on ollut käytössä vuodesta 1975. Jossaksen mielestä kirkon hallinnon ja neuvottelujärjestelmän reviirijaossa on parantamisen varaa.

– Kirkon hallinto ja neuvottelujärjestelmä ovat olleet alusta asti vä-

Ay-liikkeen ongelma on sama kuin kirkolla.

hän toistensa reviiereillä. Vikaa lie-nee molemmissa päissä. Ei tämä ole haitannut minua, eikä asioiden hoitamista, mutta se on olemassa oleva asia. Mielestäni kirkossakaan ei ole palkka-asioiden hoitamiseen muuta mahdollisuutta kuin normaali työmarkkinamekanismi. Ta- pahtuu se sitten keskitetysti tai paikallistasolla.

Luottavaisena eteenpäin

Jossas muistuttaa, että kirkon on- gelmana on jäsenmäärän vähenemi- nen. Hän toteaa maallistumiskehi- tyksen olevan vuosisataista perua.

– Ay-liikkeen ja keskusjärjestö- jen ongelma on sama kuin kirkolla. Jäsenpito lipsuu, eikä rakenteita tai tähtäyspisteitä muuteta riittävän no- peasti. Ei pystytä tai haluta. Toki ay-liike on kirkkoa nopeampi. Se on päässyt sadassa vuodessa pysäh- tyneisyyden tilaan. Kirkolle siihen meni pari vuosituhatta.

– En usko, että jäsenmäärän vä- henemiselle voidaan tehdä kirkossa paljon mitään. Rakenteiden uudis- taminen on tietysti välttämätöntä, ja se koskettaa jokaista seurakun-

taa ja kaikkia työntekijöitä tavalla tai toisella. Ihmettelen, että vieläkin moni haluaa esiintyä ennen muuta kehityksen jarruttajana.

Kirkolliskokous käsittelee val- misteilla olevaa rakennemuutosko- konaisuutta tänä ja ensi vuonna.

– Esitys vaikuttaa minusta ta- sapainoiselta, ja liittommeakin on antanut siitä myönteisiä lausun- toja. Seurakuntayhtymämalliin no- jaavan esityksen pohjalta on hyvä pyrkiä eteenpäin. Taustalla on Seu- rakunta 2000 -hankkeen ajatus. Toi- mintaa on seurakunnissa tai sitäkin pienemmissä yksiköissä, hallinto on vähän kauempana. Hallintokin pitää hoitaa hyvin, mutta siihen ei pidä suunnata liikaa resursseja.

Jossas kertoo lukeneensa nuo- resta asti paljon.

– Työn ohessa en ole jaksanut lu- kea kovin syvällistä ja raskasta kir- jallisuutta, vaan lähinnä dekkareita ja muuta kaunokirjallisuutta. Ehkä alan jatkossa lukemaan myös kirk- kohistoriallista ja teologista kirjal- lisuutta.

Jossas toteaa, ettei hän omista liittoa eikä pappien ja kanttorien asiaa.

– Siksi en voi niitä jättää perin- nöksi kenellekään. Aina raken- namme edeltäjien luomalle poh- jalle; siinä on paljon hyvää. Mikä menneessä on painolastia, sen kanssa on elettävä tai sitten siitä voi hitaasti pyrkiä eroon. Tulevaisuus on avoin. Ei muuta kuin luottavai- sena eteenpäin.

Jossas jättää päätoimisen palk- katyön, mutta on käytettävissä jos kutsu käy.

– Olen edelleen kiinnostunut kir- kon, papiston ja jopa palkkausk- symyksen historiasta. Lähivuosien rakenneratkaisuissa minulla voi olla jotain kokemusta ja asiantun- temusta. Muista jää riippumaan, onko niillä käyttöä. ✕

Heittäytyäkö hankalaksi?

Kirkon ammattiin opiskelijana muusikkona sitä olettaisi kirkon olevan reilu, hyvántah- toinen ja moraalinen työnantaja. Tätä taustaa vasten seuraava tarina. Tapahtui eräässä kesätyöpaikassa...

Kanttoriopiskelija sai vihjeen auki olevasta kesäpestistä ja otti innokkaasti ko. seurakuntaan yhteyttä. Kollega varoitti, että palkkaus ei ole parhaasta päästä, mutta töistä kiitolisena paikka otettiin vastaan. Henkilöstöpäällikön juttusilla tilanteen karmeus alkoi avautua. Aikaisemmissa kesätyöpaikoissa palkkaus oli ollut normaalin kanttorin työn vaativuuden mukainen 10-15 % epäpätevyysvähennyksellä höystettynä. Tämä oli opiskelijan mielestä reilu käytäntö, seurakunta sai alennuksella kokemattomamman kanttorin ja toisaalta opiskelija sai käytännön kokemusta lähes kaikista kanttorin hommista.

Palataan takaisin uusimmalle tsp:lle. Palkkaus oli aivan muilta sataluviulta kuin kanttorin työstä voisi olettaa. Kesäkanttori oli samalla viivalla kiinteistönhoitajien ja siivoojien kanssa, heidän työtään lainkaan väheksymättä. Kaiken lisäksi ilmeni, että kyseessä oli toistuva määräaikainen virka tuntityön sijaan. Opiskelija soitti liittoon ja tiedusteli järjestelyn laillisuutta. Seurakunta oli lainoppinut, sillä järjestely oli juuri ja juuri lain kirjaimen mukainen. Kyseessä oli ”opiskelijoita varten räätälöity harjoitteluvirka ammattitaidottomalle työntekijälle.” Koska työn vaativuusluokassa ja palkkauksessa oli varsin suuri epäyhtälö, opiskelija yritti ottaa yhteyttä palk-

kauksesta päättävään elimeen. Vastusta ei koskaan tullut. Opiskelija harkitsi pirtuuttaan kesän toimitusten soittamista yhdellä ja samalla rekisteröinnillä ammattitaidottomana kanttorina, mutta ammattilypeys ei antanut periksi.

Samaisessa työpaikassa oli toinenkin kausityöntekijä, joka oli sopinut suullisesti palkkauksestaan. Yllätys oli suuri, kun ensimmäinen palkkaerittely kolahti postilukusta: loppusumma olikin jotain aivan muuta. Perusteeksi tälle selvisi seurakunnan yleinen käytäntö, joka painoi vaakakupissa enemmän kuin suulliset lupaukset. Työntekijä otti yhteyttä kirkkohallituksen lakimieheen tiedustellen mahdollisia etenemistapoja. Riitauttaminen tulisi kalliiksi ja hyvitys olisi pieni. Työntekijä päätti jättää asian sikseen. Pelottavinta oli kuitenkin lakimiehen lopetuslausuma, joka toivottavasti ei edusta kirkkohallituksen näkemystä opiskelijoiden työn arvokkuudesta:

EVELIINA MODINOS
Kirkkomusiikin opiskelija
Taideyliopiston Sibelius-Akatemia,
Kuopio

”Tuossa vaiheessa uraa ei kannattane heittäytyä hankalaksi.”

Syksy käynnistyy miettien, missä vaiheessa uraa sitten on oikea aika tuntea tervettä ammattilypeyttä ja pitää puoliaan työnantajan kyykyttäessä? ✕

Pelottavinta oli kuitenkin lakimiehen lopetuslausuma:
”Tuossa vaiheessa uraa ei kannattane heittäytyä hankalaksi.”

Kirkon Koulutuskeskuksen koulutustilat ovat saaneet uuden ilmeen ja antavat uusia mahdollisuuksia koulutuksen toteutukseen.

UUDISTUNUT PASTORAALITUTKINTO

TUKEE PAPIN KEHITTYMISTÄ AMMATTILAISEKSI

Uuteen pastoraalitutkintoon siirrytään vuoden 2015 alussa. Tutkintoon on lisätty kaksi uutta opintokokonaisuutta: Diakonia, missio ja globaali vastuu ja Viestintä ja vuorovaikutus.

KARI KOPPERI
Johtaja, Kirkon koulutuskeskus

Piispainkokous teki joulukuussa 2013 päätöksen uudesta pastoraalitutkinnosta. Uudistamista on valmisteltu pitkään, ja viime vaiheessa tutkinnon sisältöä pohdittiin Papin koulutuspolku-työryhmässä, joka teki esityksen tutkinnon sisällöstä. Uuteen tutkintoon siirrytään vuoden 2015 alussa, mutta vanhan tutkinnon mukaisia opintokokonaisuuksia voi vielä suorittaa vuoden 2017 loppuun asti. Kuluneen vuoden aikana on valmisteltu tutkinnon toteutussuunnitelmaa sekä ratkaistu monia käytännön kysymyksiä. Nyt puitteetkin on saatu valmiiksi, ja vuoden vaihteen jälkeen opintokokonaisuudet pyörähtävät käyntiin.

Kasvu ammattilaiseksi

Olenaisiin periaatteellinen muutos liittyy tutkinnon tavoitteeseen. Uuden säädöksen mukaan ”tutkinnon tavoitteena on syventää pa-

pin ja lehtorin ydinosaamista ja tukea hänen kehittymistään kirkon työn ammattilaiseksi.” Käytännössä tavoitteen mukainen muutos on vähitellen jo toteutunut. Nyt sanoitetaan selkeästi, että pastoraalitutkinto tukee prosessia, jonka aikana papiksi vihitty teologian maisteri kehittyy kirkon työn ammattilaiseksi. Näin tunnustetaan, etteivät akateemiset opinnot vielä tee ammattilaiseksi, vaan ammattilaiseksi kehitytään vähitellen. Tähän prosessiin tarvitaan tukea ja pastoraalitutkinto on kirkon keino edistää ja tukea pappien kasvua ammattilaiseksi.

Tämä perustava periaate heijastuu myös tutkinnon sisältöihin. Tutkintoon sisältyy monia samoja asioita kuin yliopistollisissa opinnoissa, mutta näkökulma on toinen. Pastoraalitutkinnossa teologisia kysymyksiä ei ensi sijassa tarkastella teologisen tieteen tai tutkimuksen näkökulmasta, vaan näkökulman antavat papin työ ja kirkon usko. Kyseessä on siis reflektiivinen pro-

sessi, jossa kohtaavat teologia ja kirkon opetus, työssä esiin tulevat tehtävät ja kysymykset sekä papin oma persoona.

Tutkintoa uudistettaessa on pidetty tärkeänä, että papiksi vihittävät suorittaisivat tutkinnon työuransa ensimmäisten vuosien aikana (n. 3-5 vuotta). Tämä on keskeinen syy siihen, miksi ordinaatiovalmennus ennen pappisvihkimystä ja seurakunnassa toteutuva perehdyttäminen on sisällytetty osaksi tutkintoa. Tavoitteena on käynnistää pastoraalitutkinnon suorittaminen heti pappisvihkimyksen jälkeen. Henkilökohtainen opintosuunnitelmakin laaditaan perehdyttämisen aikana. Toivottavasti seurakuntatyöntekijät oivaltavat tämän ja lähettävät uudet papit koulutukseen suorittamaan pastoraalitutkintoa. Näin seurakunta saa papin, joka kehittyy osaamisessaan ja kasvaa ammattilaiseksi.

Diakoniaa, lähetystä ja vuorovaikutustaitoja

Keskeinen syy tutkinnon uudistamiseen oli havainto, että vanhasta tutkinnosta puuttuivat kokonaan diakonia ja lähetys, eikä niitä yleensä sisälly teologian maisterin opintoihin ellei opiskelija ole erityisesti halunnut paneutua näihin teemoihin opinnoissaan. Näiden kahden teologisen teeman ohella haluttiin vahvistaa myös pappien viestinnällistä- ja vuorovaikutusosaamista. Tutkintoon on näin lisätty kaksi uutta opintokokonaisuutta: Diakonia, misio ja globaali vastuu (5 op) ja Viestintä ja vuorovaikutus (3 op).

Tilaa uusille opintokokonaisuuksille on saatu yhdistelmällä ja tiivistämällä vanhoja

opintokokonaisuuksia: Raamatututieto (4 op) + Raamattu, tunnustus ja julistus (4 op) = Sana ja elämä (6 op); Kirkon hallinto (4 op) + Seurakunta työyhteisönä (4 op) = Työyhteisö ja hallinto (5 op). Kun tutkintoon on sisällytetty ordinaatiovalmennus (3 op) ja mainitut uudet opintokokonaisuudet, on tutkinto hieman kasvanut 34 op – 40 op.

Laadittaessa tutkinnon toteutussuunnitelmia pohdittiin lähiopetuspainotteisten opintokokonaisuuksien (A) ja etäopetuspainotteisten opintokokonaisuuksien (B) suhdetta. Tällöin päädyttiin ratkaisuun, että tuomiokapitulit järjestävät ainoastaan A-vaihtoehtoon mukaisia opintokokonaisuuksia. Kirkon koulutuskeskus sen sijaan järjestää myös B-vaihtoehtoon mukaisia opintokokonaisuuksia, mutta vähintään kolme tulee suorittaa A-vaihtoehtoon mukaisesti. Näihin sisältyy myös opintokokonaisuus Vuorovaikutus ja viestintä, josta ei järjestetä lainkaan B-vaihtoehtoa. Vuorovaikutustaitoja on nimittäin vaikea opiskella etänä. Porvoon hiippakunnassa toimitaan hieman poikkeavalla tavalla, ja siitä tuomiokapituli antaa tarkempia ohjeita.

Uusi tutkinto merkitsee siihen perinteisesti sisältyneiden opetusnäytteen ja saarnan siirtymistä historiaan. Tuomiokapitulin viimeisille arvioitsijoille annetut näytteet olivat usein keinotekoisia eivätkä aina vastanneet tarkoitustaan, vaikka joskus näytteet saattoivat olla merkittävä oppimiskokemus sekä näytteen antajalle että sen vastaanottajalle. Opetus ja saarnaaminen eivät kuitenkaan poistu pastoraalitutkinnosta, mutta niitä käsitellään eri tavalla. Opetuksen kysymyksiä tarkastellaan lähemmin kristillisen kasvatuksen yhteydessä ja saarnaa pohditaan useissa

opintokokonaisuuksissa. Suunniteluvaiheessa on pidetty arvokkaana, että Sana ja elämä -opintokokonaisuuteen voisi sisältyä konkreettinen saarna, jonka kollega, siis toinen tutkinnon suorittaja, arvioi. Näin kukin voisi saada tärkeää palautetta omasta tavastaan saarnata.

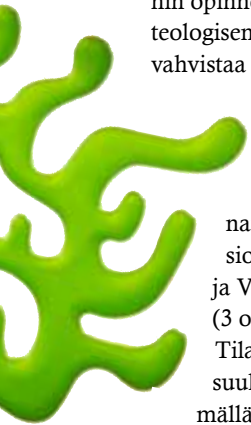
Arviointi on nyt sanallista

Erittäin merkittävänä muutoksena voidaan pitää myös sitä, että uudessa tutkinnossa luovutaan perinteisestä numeraalisesta arvioinnista. Jatkossa pastoraalitutkinnosta ei enää saa arvosanaa. Tämä merkitsee myös sitä, että uuden tutkinnon astuttua voimaan seurakuntatyön johtamistutkinnon suorittaminen ei enää edellytä arvosanalla 15/20 suoritettua pastoraalitutkintoa.

Muuttunut käytäntö ei kuitenkaan merkitse arvioinnista luopumista. Vuorovaikutuksellinen arviointi nivotaan aiempaa tiiviimmin osaksi opiskeluprosessia. Tavoitteena on kannustava ja analyttinen palaute suorituksista ja kehittämishaasteista suhteessa kunkin opintokokonaisuuden osaamistavoitteisiin. Tämä tulee olemaan haaste tutkinnon suorittajille, mutta erityisesti vastaaville kouluttajille, joiden odotetaan siirtyvän aivan uudenlaiseen arvioivaan käytäntöön. Vaikka opintokokonaisuuksista ei enää saa numeroita, niin opintokokonaisuus voidaan jatkossakin hylätä, mikäli opintokokonaisuudelle asetetut tavoitteet eivät ole toteutuneet tai opintosuoritukset ovat olleet puutteellisia.

Joustavuus ja hyväksi luenta

Tutkintoa on myös pyritty tekemään aikaisempaa joustavammaksi. Enää ei ole ehtoja sille, missä järjestyksessä opintokokonaisuudet tulee

suorittaa. Nyt voidaan harjoittaa aiemmin hankitun osaamisen hyväksi lukemista. Hyväksi luennalla tavoitellaan sitä, että opiskelijan ei tarvitsisi opiskella uudelleen asioita, joita vastaavan osaamisen hän on jo hankkinut. On siis mahdollista, että esimerkiksi pitkällä alan työkokemuksella, alan erityiskoulutuksella, vastaavalla ulkomaisella pastoraalikoulutuksella tai akateemisilla jatko-opinnoilla opiskelijalta hyväksytään opintoja aina 12 opintopisteeseen saakka. Poikkeuksellisissa tapauksissa hyväksi luenta voi olla jopa laajempaa, mutta tämä edellyttää aina erillistä tuomikapitulin päätöstä.

On kuitenkin muistettava, ettei mikään tahansa työkokemus tai mitkä tahansa opinnot käy, sillä hyväksi luennassa aikaisempia opintoja ja työkokemusta peilataan tutkinnon osaamistavoitteisiin. Tällöin on syytä tiedostaa, että yliopistolisten jatko-opintojen näkökulma opiskeltaviin teemoihin on toinen kuin kirkon työhön keskittyvän pastoraalitutkinnon. Samasta syystä ei ole itsestään selvää, että aikaisemmalta kirkon nuorisotyönohjaajalta hyväksi luettaisiin kristillisen kasvatuksen opintokokonaisuus, sillä tutkinnossa kysymyksiä tarkastellaan papin, ei nuorisotyönohjaajan näkökulmasta. Ohjeita hyväksi lukemisen periaatteista ja muista tutkintoon liittyvistä kysymyksistä antavat hiippakuntadekaanit.

Vanha tutkinto ja siirtyminen uuteen

Käytännössä siirtyminen uuteen pastoraalitutkintoon on jo alkanut ja monet pohtivat aloittamansa tutkinnon suorittamista loppuun. Jotkut ovat esittäneet toiveen, että siirtymäkauden aikana olisi ollut mahdollista suorittaa sekä vanhojen

vaatimusten että uusien vaatimusten mukaisia opintokokonaisuuksia. Valitettavasti käytettävissä olevat resurssit eivät mahdollista tätä. Olemme joutuneet tekemään ratkaisun, että vuoden 2015 alusta lähtien lähijaksoilla voidaan suorittaa ainoastaan uuden tutkinnon mukaisia opintokokonaisuuksia. Muuttuneiden tavoitteiden ja arviointikäytännön vuoksi uusia opintokokonaisuuksia ei voi sisällyttää vanhaan tutkintoon. Sen sijaan etänä on mahdollista suorittaa vanhoja opintokokonaisuuksia aina vuoden 2017 loppuun asti.

Kirkon koulutuskeskuksessa ja hiippakunnissa on pidetty hyvänä, että pastoraalitutkintoa suorittavat siirtyisivät tekemään uutta tutkintoa ja muuntaisivat nykyiset suorituksensa uusien vaatimusten mukaisiksi. Muuntaminen tapahtuu yhteistyössä hiippakuntadekaanin kanssa laatimalla uusi HOPS. Siitä on tarkemmat ohjeet Sakasti-koulutussivuilla. Jos joiltain puuttuu enää 1-3 opintokokonaisuutta, niin silloin on mielekäästä suorittaa viimeiset opintokokonaisuudet ja näyttöet vanhojen vaatimusten B-vaihtoehtojen mukaisesti. On mahdollista, että joillekin tästä seuraa hieman lisätyötä, mutta siirtymävaiheessa pyritään toimimaan joustavasti. Samoja asioita ei tarvitse suorittaa kahteen kertaan. Mielestäni ei ole huono asia, jos uuteen tutkintoon siirtyminen edellyttäisi perehtymistä diakoniaan, lähetykseen tai vuorovaikutus- ja viestintätaitoihin. Nämä elementit ovat puuttuneet aikaisemmasta tutkinnosta.

Tiedon lähteitä

Tutkintojen uudistukset tuottavat aina monenlaisia kysymyksiä. Tämän vuoksi Sakastiin on koottu runsaasti materiaalia antamaan tar-

kempia tietoja uudesta tutkinnosta sekä siirtymävaiheen erityisjärjestelyistä. Jos kysymyksiin ei tunnu löytyvän vastausta netistä, niin silloin kannattaa ottaa yhteyttä oman hiippakunnan dekaaniin. Joihinkin kysymyksiin vastaus löytyy Kirkon koulutuskeskuksesta.

Uutta pedagogiikkaa

Uusi tutkinto tuo mukanaan myös uusia tapoja opiskella. Niistä merkittävin on eri tavoin toteutuva monimuoto-opiskelu. Esimerkiksi muutama koulutuskeskuksen opintokokonaisuus sisältää jatkossa kaksi lähijaksoa ja oppimistehtäviä etäopiskelujaksolla. Pastoraalitutkinnossa tullaan myös hyödyntämään Kirkon koulutuskeskuksen sähköistä oppimisympäristöä Apajaa.

Tavoitteena on myös reflektiivisen työotteen vahvistaminen, mikä ilmenee esimerkiksi siinä, että oppimispäiväkirjaa tullaan hyödyntämään useimmissa opintokokonaisuuksissa. Lähijaksoilla muutokset ilmenevät entistä vahvempana pyrkimyksenä hyödyntää vaihtelevia opiskelumenetelmiä. Koulutuskeskuksessa tämän voi nähdä aivan konkreettisesti, sillä kesän 2014 aikana KK:n koulutustilat ovat saaneet aivan uuden ilmeen ja antavat uusia mahdollisuuksia koulutuksen toteutukseen.

Tilojen uudistuminen tulee jatkumaan lähivuosina. Vuonna 2015 uudistuvat ryhmä- ja oleskelutilat ja jonkin ajan kuluttua myös yleiset tilat. ✕

JÄSENEDEDUT.FI – akavalaisten liittojen jäsenedut YHDELTÄ LUUKULTA

Ammattiliiton jäsenyys tuo rahanarvoisia etuja jäsenedut-palvelun kautta. Palvelua käyttämällä saat joukkovoiman edut itsellesi.

LEENA FILPUS
Vapaa toimittaja

Ammattiliiton jäsenyys ei ole vain työelämän turvaa, tapaturmavakuutuksia ja satunnaisia lehdistilausetuja. Akavalaisten ammattiliittojen jäsenille on tarjolla monipuolinen etusivusto Jäsenedut.fi, jonne on koottu kiinnostavia tarjouksia autonrenkaista matkailuun ja harrastusvälineistä hyvinvointiin yli 140 yritykseltä. Ruokaakin sivuston käyttäjät voivat tilata kotiovelle asti. Osa eduista on paikkakuntakohtaisia, osa valtakunnallisia.

Perinteisten ammattiliiton jäsenetujen, kuten lehdistilausten sekä polttoaine- ja vakuutusalennusten rinnalle etsitään ja löydetään koko ajan uusia etuja. Kun edut neuvotellaan keskitetysti 35 akavalaiselle liitolle, tarjolla olevat palvelut ja tarjoukset ovat käyttäjilleen edullisempia kuin jos jokainen ammattiliitto olisi neuvotellut edut yksinään.

– Ammattiliitot voivat keskittyä hoitamaan työsuhteeseen liittyviä

asioita, pitämään huolta jäsentensä työehdoista ja antamaan tähän liittyvää neuvontaa, yhteyspäällikkö **Marja-Liisa Häkli** Jäsenedut-palvelua ylläpitävästä InMind Mediasta sanoo.

Tällä hetkellä palveluun on rekisteröitynyt noin 50 000 akavalaista. Määrää on varaa kasvattaa, sillä akavalaisia on lähes 590 000. Jäsenedut-palvelun piirissä ovat kaikki akavalaisten liittojen jäsenet opiskelijoita ja eläkeläisiä sekä heidän perheenjäseniään myöten.

Edut ovat jokaiselle samat joitain vakuutuksia lukuun ottamatta.

– Jäsenedut-palvelu pyörii mainosrahoituksella. Sen ylläpitoon ei käytetä senttiäkään jäsenmaksuja. Tämä on siis ylimääräinen jäsenetu, jota jokaisen jäsenen kannattaa hyödyntää. Mitä enemmän palvelua käytetään sitä enemmän sinne saadaan myös uusia entistä parempia tarjouksia.

Palvelun käyttäjät ovat siihen tyytyväisiä: 83 prosenttia suosittelee sitä ystävilleen.

Kilpailukykyinen tarjous

Jokainen Jäsenedut-palvelun tarjous on räätälöity akavalaisten liittojen jäsenille. Sitä ei kuitenkaan voida taata, etteikö palvelussa mukana oleva yritys tarjoaisi vastaavaa etua myös muille asiakkailleen.

– Palvelu tai tuote on taatusti normaalihintaa edullisempi, mutta hintoja kannattaa aina vertailla, Marja-Liisa Häkli sanoo.

Hän kehottaa tutkimaan tarjoukset tarkkaan, sillä pieneltäkin näytävä alennusprosentti voi lopulta tuottaa ison edun.

– Alennus saattaa nimittäin tulla koko ostoskorin loppusummasta ja jo alennetuista tuotteista. Siksi ei kannata tuijottaa pelkkää alennusprosenttia vaan ostoksen loppusummaa.

Suosituimpia jäsenetuja ovat olleet etenkin matkailuun ja autoiluun liittyvät palvelut.

– Erityyppiset hotelli- ja lomaa-asumistarjoukset kiinnostavat selvästi jäseniä. Toinen suuri ryhmä ovat autoiluun liittyvät edut rengas-

tarjousista autonvuokraukseen ja katsastuksiin. Myös sähkösopimuksia on hankittu palvelussa paljon. Vaateostoksille pääsee vaikka So-koksen tai Zalandon kautta ja ruokaa voi tilata kotiovelle asti Ruokanetistä, Häkli sanoo.

Uusia etuja tulee palvelun piiriin kuukausittain. Etenkin liikuntaan liittyviä palveluja toivottaisiin lisää.

– Pääsääntöisesti hankin edut ottamalla yhteyttä kiinnostaviin yrityksiin ympäri Suomen. Joidenkin kanssa neuvotteluja käydään pitkäänkin ja mietitään yhdessä, mikälainen tarjouspaketti kiinnostaisi jäseniämme. Osa yrityksistä on suoraan yhteydessä minuun, Marja-Liisa Häkli kertoo.

Päivitetyt tiedot ajankohtaisista, uusista palveluista löytyvät kuukausittain sähköpostitse lähetettävästä uutiskirjeestä, ja niitä voi tutkia myös Jäsenedut-sivustolta. Osa alennuksista on voimassa määräajan, osa pitempiä aikoja. Tilaamalla uutiskirjeen pääsee hyödyntämään vain lyhyen hetken voimassa olevia tarjouksia.

Rekisteröityminen kannattaa

Jäsenedut.fi on suljettu palvelu, jonka tarjouksia voivat hyödyntää vain akavalaisten ammattiliittojen jäsenet sekä heidän perheenjäsenensä. Sen vuoksi palveluun on rekisteröidyttävä ja luotava käyttäjätunnus salasanoineen.

Rekisteröityminen hoituu oman ammattiliiton jäsennumerolla. Nettiläisyyden lisäksi osa tarjouksista on ostettavissa suoraan palvelun tuottajalta. Silloin ostosta tehdessä tarvitsee mukaansa jäsenkortin tai liiton sivuilta tulostettavan jäsenkortin.

– Palvelun käyttöä ja tarjousten tutkimista sivustolla helpottaa se, jos sisäänkirjautuessaan laittaa ruksin Muista minut -laatikkoon. Näin toi-

**"AMMATTILIITON
JÄSENYYS TUO
KAHANARVOISIA ETUJA
JÄSENEDET-PALVELUN
KAUTTA."**

mimalla palveluun ei enää tarvitse erikseen kirjautua. Tällä hetkellä Jäsenedut-palvelun käyttö ei vielä onnistu mobiilisti, mutta sitäkin työsketään.

Kuluneen kesän aikana on järjestetty jäsenkysely, kartoitettu käyttäjien kokemuksia ja pyydetty parannusehdotuksia sekä toiveita palvelun kehittämiseksi.

– Haluamme palautetta siitä, miten palvelua pitäisi kehittää, jotta se palvelisi entistä paremmin. Tähtöitteena on, että palvelun käyttö helpottuisi entisestään ja valikoima laajenisi. Palautetta otetaan edelleen vastaan. Meille on tärkeää, että Jäsenedut on jäsentensä näköinen, Marja-Liisa Häkli sanoo. ✕

NÄIN PÄÄSET KÄYTTÄMÄÄN JÄSENEDET-PALVELUA

- Rekisteröidy palvelun käyttäjäksi jäsennumerollasi osoitteessa www.jäsenedut.fi.
- Palveluun kirjaudutaan sisään rekisteröinnin yhteydessä luoduilla käyttäjätunnuksella ja salasanalla. Klikkaamalla Muista minut -kohtaa, pääsee jatkossa tutkimaan tarjouksia ilman erillistä kirjautumista.
- Uusista tarjouksista saa tietoa kuukausittain lähetettävästä uutiskirjeestä sekä Jäsenedut-sivustolta.
- Ostaminen tapahtuu palveluntarjoajasta ja edusta riippuen verkossa tai perinteisesti myymälässä. Tunnistautuminen liikkeissä tapahtuu oman liiton jäsenkortilla, jossa on Jäsenedut.fi / Akavan logo. Muutamalla liitolla on tulostettava jäsenkortti, jonka voi tulostaa oman liiton jäsensivulta.

Kuudennen kauden
finaalissa Oulun
hiippakuntaa edusti
joukkue Päivärinnan
parhaat Ylivieskasta.

Virsivisa **ANTAA ÄÄNEN!**

Valtakunnallisen Virsivisan seitsemäs kausi 2014–2015 on käynnistynyt. Kyseessä on kouluille suunnattu hanke, ja pääasiassa se toteutetaan osana koulu ja kirkko -yhteistyötä. Keväällä Virsivisa antoi alkuäänen laajemmallekin keskustelulle ja mediahuomiolle virren ja uskonnon asemasta koulussa.

KUVAT: ERJA SAARINEN
TEKSTI: MARI TORRI-TUOMINEN
Virsivisan projektivastaava,
Seurakuntien Lapsityön Keskus

Huhtikuun lopussa perustuskivaliokunta ilmoitti, ettei sillä ole tarvetta muuttaa aiempaa kantansa koulun perinteisten juhlien osalta: näitä juhlia ei voi pitää uskonnon harjoittamiseksi katsottavina tilaisuuksina esimerkiksi niihin

VIRSIVISALLA SIDOTAAN YHTEYKSIÄ LAPSIIN, KOULUUN, OPETTAJIIN, VANHEMPIIN.

sisältyvän yksittäisen virren laulamisen takia. Valiokunnan mielestä muitakin vastaavia, sinänsä uskonnollista alkuperää olevia traditioita, voi sisältyä koulun perinteisiin juhliin.

Uskonnon ja omantunnon vapauden kannalta ongelmallisia eivät perustuslakivaliokunnan mielestä ole myöskään vuotuiset, esimerkiksi juhlapyhien viettoon liittyvät jumalanpalvelukset, joista tiedotetaan etukäteen ja joihin osallistuminen on kaikille vapaaehtoista.

Koulujen toiminnassa ja niitä koskevassa ohjauksessa on erityisesti otettava huomioon julkisen vallan puolueettomuuden vaatimus sekä uskonnollinen suvaitsevaisuus ja moniarvoisuus.

Toukokuun lopussa Kirkon tiedotuskeskus kertoi evankelis-luterilaisten seurakuntien laajasta yhteistyöstä koulujen kanssa. Kirkon työntekijät tekivät vuonna 2013 yli 42 600 vierailua kouluihin. Yhteistyön muotoja ovat muun muassa päivänavaukset, oppituntivierailut, ryhmätyöskentelyt sekä työskentely erityisopetuksen kanssa.

Samassa yhteydessä viitattiin Opetushallituksen demokratiakasvatusselvitykseen (2011), jonka mukaan seurakunnat olivat kouluille ylivoimaisesti suosituin yhteistyökumppani verrattuna esimerkiksi kunnan eri toimijoihin,

yrityksiin ja järjestöihin. Selvityksen mukaan 96 prosenttia peruskouluista ja 91 prosenttia lukioista tekee yhteistyötä seurakuntien kanssa.

Virsivisalla ääntä uskonnonopetukseen

Seurakunnan ja koulun yhteistyö jakautuu neljään eri kategoriaan. Virsi voi olla mukana näissä eri konteksteissa: uskonnon opetuksessa, koulun juhlissa, uskonnollisissa tilaisuuksissa ja myös koulun kasvatusta, hyvinvointi- ja kriisiyhteistyössä.

Koulun opetussuunnitelmassa virsi näkyy erityisesti evankelis-luterilaisen uskonnon kohdalla. Virsivisassa virttä käsitellään oppi-

aineiksena, joka liittyy erityisesti tähän opetukseen. Virsi voi integroitua myös muuhun opetukseen ryhmän mukaisesti.

Uskonnon opetuksen keskeiset sisällöt on määritelty seuraavasti: Luottamus ja turvallisuus, Arvokas ja ainutlaatuinen elämä, Raamatun kertomukset ja opetukset, Eettisyyteen kasvaminen, Luterilaisen kirkon elämä ja Oppilaita ympäröivä uskonnollinen maailma.

Virret antavat mahdollisuuden käsitellä näihin liittyviä aiheita laulaen, virren sanoja tutkien. Virsivisa antaa vielä lisää apuvälineitä. Virsivisan verkkosivuilta löytää muun muassa visaan valittujen virsien äänitteet, monipuolisen Viikon virsi -aineiston, päivänavauksia ja muuta materiaalia.

VIRSIVISA-KAUSI 2014–2015:

- Ilmoittautuminen 1.9.–30.11.2014
- Kouluvissaviikko 5/2015
- Paikallisvisa seurakunnittain viikko 11/2015
- Aluevisa hiippakunnittain 15.4.2015
- Finaali Kouvolassa 22.5.2015

Kuudennen kauden finaali oli Kuopion Kirkkopäivien yhteydessä toukokuussa 2013 Kuopion Musiikkikeskuksen konserttisalissa.

Virsisiva antaa äänen lapselle

Valtakunnallinen Virsisiva on aina ollut muodoltaan sama: opetellaan tietty määrä virsiä, joista sitten varsinaisissa visavaiheissa tulee kysymyksiä ja tehtäviä. Visassa edetään kouluvisasta seurakunnittain järjestettävään paikallisvisaan ja siitä taas hiippakunnallisiin aluevisoihin, joista valitaan hiippakuntien edustajat finaaliin.

Visan osallistujille, kolmas- ja neljäsluokkalaistilaisille lapsille, kisailu ja pieni mittelointi sopivat hyvin. Virsisiva ei ole laulukilpailu. Tehtäviin toki kuuluu laulamista, mutta tarvitaan myös nokkeluutta, hiukan virren sisällön tuntemusta, yleistä hoksaamista ja ylipäättään virsikirjan käyttöä.

Visaan osallistuneet lapset löytävät virren olemuksen. Virret on tarkoitettu yhteislauluiksi, ja koululaiset löytävät ja tajuavat virsien melodiat. ”Ne on niin kauniita”, toteesi viime kauden voittajajoukkueen jäsen.

NÄILLÄ PÄRJÄÄT:
WWW.VIRSIVISA.FI
JA FB-RYHMÄ VIRSIVISA

Virsisivan järjestää Seurakuntien Lapsityön Keskus yhteistyössä kirkkohallituksen, Opetushallituksen ja PTK-poikien ja tyttöjen keskuksen kanssa. Paikallisesti visaa toteuttavat koulut, seurakunnat ja hiippakunnat.

Tämän kauden virsissä mukana mm. Hoosianna, Suvivirsi ja Soi kunniaksi Luoja!

Tiedämme musiikin yhteisöllistävistä vaikutuksista, ja nyt sitä on myös tutkittu. Jo pienikin yhteinen musiikkihetki lisää ryhmän empaattisuutta, virsi ja sitä myöten laulava ryhmä alkavat hengittää samaan tahtiin. Rauhoitut ja virkistyt!

Virsisivalla ääntä virrelle

Virsi kuuluu luontevasti kulttuurimme. Se sanoittaa sitä sanoilla, sävelillä, rytmeillä. Virren kautta todentuvat juuremme, ja toisaalta virren kanssa luomme uutta. Virsi muuntuu. Virsi on liittynyt eri konteksteihin niin yksilön kuin seurakuntienkin historiassa. Virsi elää tässä ajassa ihmisen elämässä.

Virsi kuuluu seurakunnalle, ja seurakuntalaisilla on sitä oikeus laulaa ja kuulla. Seurakunnan työntekijä liittyy moneen ja liittää virren moneen. Virsisivalla sidotaan yhteyksiä lapsiin, kouluun, opettajiin, vanhempiin. Arvokasta! Liity ja liitä sinäkin! ✕

Kysymys saarnan pitäjälle

Sunnuntai 10.8. evankeliumiteksti puhuu ahtaasta portista, joka vie elämään todeten harvan löytävän tämän portin.

Ystäväni kertoi messun jälkeisellä kirkkokahvilla kysyneensä saarnapapilta tämän omaa kantaa kysymykseen, jota hän ja arvatenkin moni muukin kuulija mielessään pohti: Miten on toisaalla evankeliumissa luvattun armon laita? Voinko minä päästä tähän harvojen ja valittujen joukkoon?

Jälleen kerran kävi niin, että saarnan pitäjä jätti tämän keskeisen kysymyksen kunnolla selvittämättä niin saarnassa kuin kysyttäessä kirkkokahvillakin. Tuomiosunnuntain messussa näkyy sama ilmiö vuodesta toiseen. Papit ovat saaneet yliopistossa koulutuksen saarnata evankeliumien ”hullutusta”, he hallitsevat dogmatiikan opit, tässä suhteessa en ole koskaan havainnut saarnassa huomautettavaa. Sen sijaan evankeliumin paradoksaalisuus jää toistuvasti vaille tulkintaa, mikä askarruttaa maallikkokuulijaa, jonka käsitys pelastushistorian mahtavasta panoraamakuvasta on vajavainen jopa hämää.

Lain ja evankeliumin paradoksin tekee vaikeaksi niiden esiintymisen erillisinä. Tuomiosunnuntain teksti ei puhu armosta, ja vastavasti ihanien armolupausten yhteydessä ei puhuta lain vaatimuksista. Usein käy niin, että suuri kuva jää hämäräksi: puhutaan tavalla, joka

ei maallikkokuulijalle valaise kokonais kuvaa riittävän selkeästi.

Kun samassa messussa esitetään Raamatun nojalla suoranaisia uhkauksia helvetin tulella ja toisaalta ihania armon lupauksia, on vähemmän rutinoituneen kirkkovieraan kannalta mitä toivottavinta, että saarnan pitäjä päivän evankeliumin viestiä vesittämättä asettaa sen luontevalla tavalla pelastushistorian kontekstiin.

Ymmärrän asian niin, että tuomio meille kaikille on tulossa, laki on niin tiukka, että parhainkaan meistä ei selviä puhtain paperein. Ken tätä ei usko, hän voi ensihättään lukea Jeesuksen vuorisaarnan. Tämä ei kuitenkaan ole lopullinen sana. Täydellinen vapautus tuomiosta koittaa kaikille ihmisille, jotka tunnustavat Jumalan edessä

syillisyytensä ja turvautuvat Jeesuksen sovitusmekanismiin. Näin yksinkertaista tämä on, ja ah’ kuinka se loukkaakaan oikeudentuntoamme ja ylpeyttäme.

Pidän tärkeänä, että saarnan pitäjä puhuessaan ahtaasta portista ja kamelista sekä neulansilmästä myös selkein sanankääntein kertoo kuulijoille käsityksensä em. paradoksista, jolloin Kristuksen sovitus työ ja henkilökohtainen usko siihen nousevat keskiöön. Ei tällainen selväsanainen yhteenveto vesitä ankaraakaan lain tekstiä, se ainoastaan korostaa Jeesuksen roolia, joka ei tullut lakia kumoamaan vaan täyttämään.

EERO SUOMINEN
Diplomi-insinööri, Espoo

Evankeliumin
paradoksaalisuus jää
toistuvasti vaille tulkintaa,
mikä askarruttaa
maallikkokuulijaa.

VEIJAREITA JA PYHIMYKSIÄ OPINTOMATKALLA ROOMASSA

Suomen kirkon pappisliitto ja Naisteologit ry, joka täytti 80 vuotta viime maaliskuussa, tekivät Roomaan yhteisen juhla- ja opintomatkan. Matkan teemana oli luostarilaitos. Teeman mukaisesti tutustuimme monien eri sääntökuntien luostareihin. Suomalainen naisnunna, sisar Marja-Liisa esitteli Rooman birgittalaisluostarin. Sen noin kahdenkymmenen henkilön joukko koostuu monista maista ja kulttuureista. Tämän naisluostarin auttamistyön haasteita nykyään on Italiaan tulviva kansainvaellus.

LAURI LEPPÄNEN
Kenttärövästi evp., Espoo

Benedictus Nursialainen, elettyään askeesissa maa-kuopassa, vetäytyi muiden erakkojen kanssa Rooman ja Napolin välillä olevaan Monte Cassinoon. He perustivat vuonna 529 luostarin, josta luostarisääntöineen tuli katolisen kirkon merkittävien. Benedictuksen tunnuslause oli ”Rukoile ja tee työtä”, ja ”Joutilaisuus on hengen pahin vihollinen”. Lisäksi on köyhyyden, naimattomuuden ja kuuliaisuuden lupaukset. Me kävimme S. Benedetton ja S. Scolastican luostareissa.

”Benedictus, kun sinä etsit valoa, miksi valitsit pimeän luolan? Mutta etsi rauhassa edelleen loistavaa valoa pimeydessä. Sillä vain pimeässä yössä tähdet loistavat.” (Luola)

Sääntökunnan pieniä luostareita on nykyisin satoja eri maissa. Luostareilla on myös kirjastoja ja kouluja. Pimeällä keskiajalla munkit olivat yhteydessä Roomaan ja kylvivät sivistyksen siemeniä. He pitivät klassista kulttuuria elävänä. He opiskelivat pimeissä huoneissa lam-

pun valossa, kopioivat ja kirjoittivat aikansa tapahtumia kronikoihinsa ja julkaisivat muistiinpanojaan.

Reformoidussa Casamarin sisterssiläissääntökunnassa seurataan Benedictuksen ihanteita. Luostarilla on myös omat sääntönsä. Se mahdollisti yhteiselämästä ja -omistuksesta aiheutuneiden ristiriitojen ratkaisemisen, samalla kun luostareissa kilvoiteltiin sielun pelastumisen puolesta. Sisterssiläiset on yksi menestyksekkäimpiä yhteisöllisen elämän kokeiluja historiassa. Heidän työnsä yhteiskunnan hyväksi on hyvin arvostettua Italiassa. Luostarikoulu on hyvä peruskoulu nuorukaisille. Sitä on käynyt muun muassa pankkiiri ja EU:n entinen italialainen komissaari **Mario Monti**.

Franciscus Assisilaisen (k. 1226) nimissä oleva rukous on yleisesti tunnettu. Bussimatka Franciscuksen jalanjäljille Apenniinien vuorilla laaksomaisemien halki Assisiin oli elämys. Kävimme Franciscuksen ja pyhimykseksi julistetun santa Chiaran (Klaaran) luostareissa sekä

yläkirkossa ja alakirkossa. Franciscuksen suvivirsi (455) avautui uudella tavalla.

Rooman loisteliaat kirkot

Katakombit eli alkukirkon aikainen hautausmaa, maanalainen käytävien ja huoneiden verkosto, on Rooman ulkopuolella. Se tarjosi kristityille suojapaikan vainojen aikana. Nykyään ruumiin tuhkaaminen on yleistynyt. Uurnien tallelokerokerrostalot ovat siitä osoituksena.

Luostareiden lisäksi tutustuimme moniin loisteliaisiin kirkkoihin, kuten Pietarin kirkkoon, Jumalan äidin kirkkoon, Pyhän Clemensin sekä Kolmen lähteen kirkkoon. Apostoli Paavalin kirkko on hänen hautansa päälle 400-luvulla rakennettu puhutteleva mestaus- ja hautakirkko. Pyhän Johanneksen kirkko eli lateraanikirkko on paavin ja samalla Rooman piispan tuomiokirkko ikoneineen. Kirkko sai urut vuonna 1598.

Hyvin säilynyt antiikin monumentti on kaikkien jumalien temp-

Pyhimysjuhla näkyi ja kuului Rooman kaduilla. Tapahtumaa seuraamaan oli saapunut 1,2 miljoonaa pyhiinvaeltajaa. Kuvassa Pappisliiton opintomatkalaisia.

pantheon, josta tuli katolinen kirkko 600-luvulla. Colosseumissa taas on antiikin ajan Rooman amfiteatteri. Siihen mahtui jopa 50 000 katsojaa. Italian yhdistymisen muistomerkkimonumentti on Vittoriano Palatium -kukkulalla. Sen enkelipatsaat vapauden symbolina näkyvät kaupungille.

Pyhimysjuhla – megaluokan kesäjuhla

Apostoli Pietarin haudan päälle rakennetun Pietarin kirkon edustalla olevalle Vatikanin aukiolle kokoontuu arviolta 200 000 ihmistä keski- viikkoisin. Siihen liittyen olimme mukana paavin audienssissa. Pääsimme aitiopaikalle jonotettuamme ja odotettuamme pari tuntia. Puheessaan Franciscus pysäytti kuulijansa kysymysten eteen ”Miksi etsite elävää kuolleiden joukosta”, ja ”Mitä te etsitte”.

Audienssissa kuten myös seuraavana sunnuntaina samalla aukiolla tapahtuneen pyhimysjuhlan

yhteydessä aisti hengellisen yhteisöllisyyden arvon tänä privatismin kulta-aikana, samoin karismaattisen johtajuuden merkityksen. Pyhimysjuhlassa tapahtui Paavali II:n ja Johannes XXIII:n kanonisointi 1,2 miljoonan pyhiinvaeltajan seurattessa tapahtumaa.

Tämän megaluokan kesäjuhlan, pyhimysjuhlan, vastaisena yönä lähikadut olivat kilometrien matkalta täynnä yöpyjiä. Joukossa oli hyvin paljon nuorten ryhmiä.

Tutustuimme myös Vatikanin museoihin ja arvokkaisiin taidekoelmiin. Osa Vatikanin palatsia on Sikstiiniläiskappeli, jossa muun muassa on Michelangelon freskot Aatamin luominen ja viimeinen tuomio, jossa Kristus istuu valtaistuimellaan.

Epämuodollinen paavi

Paavi Franciscus otti nimensä köyhien suojelussyhymyksen, kerjäläis- veli Franciscus Assisilaisen, mukaan ja on laskeutunut kansan pariin.

Tämä papa on hyvin epämuodollinen. Kohta paaviksi tultuaan hän meni vankilaan ja pesi kiirastorstaina 2013 nuorten vankien jalat. Hän jatkaa aikaisempaa korutonta elämäntapaansa, asuu kaksiossa Vatikanin vierashotellissa ja liikkuu pikku autolla.

Kirkossa tapahtuu sisäistä uudistumista. Franciscuksen sydämenasi- ana ovat erityisesti lapset ja nuoret. Hän on asettanut lasten hyväksikäytön torjuntaa varten komission. Aika näyttää, tekeekö tämä kirkko dogmaattisia ja sosiaalieettisiä uudistuk- sia. Ajankohtaisia kysymyksiä ovat muun muassa perhe-elämä, seksuaa- lietiikka ja pappien selibaatti.

Virallinen Rooman opas **Silja Tuominen** toimi ryhmässämme erin- omaisin tiedoin ja taidoin. Kuunte- limme häntä ruuhkan keskellä kor- vanappikuulokkeiden avulla. Hyvin rikassisältöisen ja antoisan mat- kamme johtajina olivat Naisteologi- rit ry:n edellinen puheenjohtaja **Soili Juntumaa** ja AKIn apulaistoimin- nanjohtaja **Merja Laaksamo**. ✕

NORDISKT PRÄSTFACKFÖRBUNDSMÖTE PÅ ÅLAND

Då var det dags för det årliga NPS-mötet där de nordiska prästfackförbundens representanter möts. Denna gång var det Finlands tur att vara värdland. Vi förlade dagarna på Åland, närmare sagt i Mariehamn. Åland är ju intressant också ur ett nordiskt perspektiv med både Kastelholms slott där svenskar kungar bott och andra platser.

STINA LINDGÅRD
Ordförande för Finlands svenska prästförbund

NPS mötet består av dels av möte där vi delar nyheter, både fackliga men också kyrkliga.

Representerade i år var Island, Färöarna, Danmark, Norge, Sverige och Finland. Ord- förandeklubban hölls ännu i år av **Bror Holm** från Kyrkans akademiker- förbund i Sverige. Men under mötet beslöt vi att nästa ordförande är Islands repren- tant för några år framåt.

Dels består också NPS av att bli bekant i praktiken med det kyrkliga och historiska i ett land. Vi besökte flera kyrkor samt historiska platser under dagarna. Sjöfartens stora betydelse förr och nu för Åland är på- tagligt.

Någar glimtar från själva mötet

Merja Laaksamo började med att berätta ur Finlands perspektiv. Ny

verksamhetsledare för AKI, ändring av de ledande tjänstemännens lö- nesystem, om Sysselsättnings- och tillväxtavtalet 2014-2016, om Präst- dagar 30.9 - 1.10 med temat präst- löftets olika sidor och om med- lemsundersökningen. **Eija Nivala** berättade om "En mötande kyrka - Riktlinjer för Evangelisk-lutherska

kyrkan i Finland fram till år 2020" där tanken är att strategierna skapas på lokalplanet och om andra kyr- komötesärenden. Jag själv berät- tade kort om var vi befinner oss gällande församlingsstruktur- reformen.

Därefter var det Nor- ges tur. Norge jobbar fort- farande med att skilja åt kyrkan och staten. En pro- cess med stegvisa förändringar. Andlig arbetsgivare får prästerna från år 2017. Nu kommer lönen 60 % av kommunen och 40 % av staten. Det blir samtidigt också ett nytt lönesystem.

Biskoparna kommer att också få arbetsgivaransvar. På det sättet får också biskoparna en tydligare posi- tion och roll.

Debatt om äktenskap för sam- könade par har också förts på olika plan. Kyrkomötet behandlade ären- det under april. Och kom inte fram till något resultat. Inget ställningsta- gande alltså.

Prästers boendeplikt diskuteras också mycket. Det är viktigt att hålla kvar boendeplikten på de områden som har svårt att rekrytera präster. Tjänstebostad är av nöden.

Färöarna satsar på prästgårdar för prästerna

På Färöarna verkar 26 präster. Några av kantorerna får lön samt alla präster. De andra som hjälper till i församlingarna är frivilliga. 82 % är medlemmar i kyrkan. Prästerna är tjänstemän på Färöarna, följer alltså tjänstemännens löneskala. Kyrkan betalar 60 % och staten 40 % av lönen. Prästerna har boendeplikt i prästgårdarna. Det är viktigt på Färöarna att prästerna bor i prästgårdar. Även här diskuteras äktenskap för samkönade. Nu vigs de borgerligt.

I Danmark har man gjort upp en handlingsplan som uppföljning på en undersökning av psykisk arbetsmiljö i folkkyrkan. Det handlar om ledarskap, arbetstidsplanering, sociala kapitalet och implementering av ny lön bland präster.

På Island får prästerna lönen från staten. Folket vill att kyrkan ska vara kopplad till staten. Bankkrisen påverkade det understöd församlingarna fått av staten. Nu börjar det igen vara tillbaka på sådan nivå att församlingarna igen får fullt bidrag av staten från 2016-. Prästen får betalt för dop, begravning, vigsel. 10 präster av 130 är de som sköter nästan alla begravningar. Lönen är samma för alla präster, oberoende om man jobbat många år eller är nyvigd präst.

Om församlingen ökar med 5000 får man en ny prästtjänst. Går det ner med samma mängd, blir det en prästtjänst färre. Det finns två kvinnor som är biskopar på Island samt en man.

”

NPS MÖTET BESTÅR AV DELS AV MÖTE DÄR VI DELAR NYHETER, BÅDE FACKLIGA MEN OCKSÅ KYRKLIKA.

KUVA: MERJA LAAKSAMO

Prästfackförbundens representanter besökte Kastelholms slott på Åland.

Medlemsundersökning och strukturförändringar i Sverige

I Sverige finns det kvar ca 300 prästgårdar från att ha funnits 1200 st. Församlingen bestämmer själv om dem. Prästerna vill inte bo i prästgårdar. Stor strukturförändring. Nu finns det två parallella system. Det finns stora församlingar som har egen ekonomi och sköter sig själv och leds av en kyrkoherde. Sedan finns det pastorat som leds av en kyrkoherde och den innehåller församlingar som leds av församlingsherdar. Kyrkans akademikerförbund har i år fyllt 111 år. Svenskarna har också låtit göra en undersökning om balansen i arbetet. Den visar på oroväckande resul-

tat där bl.a. präster av kvinnligt kön har i hög grad utmattningsdepression och att präster av manligt kön också lider av samma sak men inte i lika hög grad.

Nästa år stor konferens i Köpenhamn

Dagarna var mycket givande och det är mycket bra att fundera på det vi har gemensamt och det vi gör olika. Det hjälper oss att fortsätta arbeta för alla prästers bästa i fackliga och kollegiala frågor.

NPS planerar att i augusti nästa år ordna en konferens för en större skara deltagare från alla nordiska länder. Följ med närmare information i framtida nummer av Crux. X

EHTOOLLINEN ON TILA

Ehtoollinen on erityistilanne musiikin suhteen.

Sanoitukset ovat tärkeitä, mutta hallitsevaksi muodostuu tunnelma ja kokemusmaailma. Tällä on seurauksensa sekä musiikkivalinnoille että messun toimitustavoille.

PANU PIHKALA
Tutkija, pastori, Helsinki

Yhä useampi nykyihminen kaipaa jumalanpalveluksista vahvaa kokemuksellisuutta. Ehtoollinen on noussut entistä keskeisemmäksi asiaksi. Se on kokonaisvaltainen elämys, jossa ihminen saa olla ruumiillisesti mukana.

Ehtoolliseen liittyy draaman kaari. Se on kertomus ja maailma, johon osallistutaan. Jos ja kun ihminen pääsee osalliseksi liturgian kielestä, vie ehtoollisliturgia hänet yhä syvemmälle uskon maailmaan.

Vähitellen tapahtuu anamneesi, ajan ja paikan rajojen hälventyminen. Se, mikä tapahtui kerran Jeesuksen ja opetuslasten kesken, tapahtuu nyt uudestaan ja yhä. Samalla ollaan salatulla tavalla jo osallisia aikojen lopun juhla-ateriasta. Kyseessä on yksi ja sama ruokapöytä!

Virsi kantaa ja vie

Sain olla lähes koko opiskeluajan osallisena Helsingin tuomiokirkon jumalanpalveluselämästä: osallistujana, avustajana ja suntiona. Tuo aika oli olennainen koulu messujen ja toimitusten suhteen. Kun seurasi kymmenien ja kymmenien eri pastorien toimintaa, kertyi runsaasti hyviä opetuksia ja myös eräitä varoittavia esimerkkejä.

Ehtoollisvirret olivat yksi opetus. Kun pöytävieraita oli tarpeeksi, laulettiin ja soitettiin pitkiä ehtoollisvirsia kokonaan. Ne olivat olennainen tuki mystiselle pöytäkokemukselle. Sanoituksiakin upposi ja juurtui syvälle, mutta ennen kaikkea vaikutuksen teki jatkuva rytmi ja melodia. Pyörteen tavoin pitkät virret vievät syvemmälle uskon kokemukseen.

Seurakunnan yhteistä kokemusta tukee yhteinen virren kannattelu. Virsi kantaa ihmisiä, mutta käytännössä myös toisinpäin. Kaksi ilmiötä on erityisen puhuttelevia ehtool-

”

Virsi kantaa ihmisiä, mutta käytännössä myös toisinpäin.

lismusiikin suhteen. Ensiksi, kun kanttori lopettaa soittamisen ja seurakunta jatkaa silti ehtoollisvirren laulamista kantaen yhteistä kokemusta. Toiseksi, kun taululle merkitystä virrestä loppuvat säkeistöt ja seurakunta siirtyy spontaanisti laulamaan jotain meditatiivista laulua. Taizé-laulut, Riihikirkkohymni ja muut sanoitukseltaan riittävän yksinkertaiset laulut (kuten virsi 125, Kosketa minua henki) osoittavat voimansa tällaisina hetkinä. Aito yhteisyys ja osallisuus ilmenevät näinä hetkinä.

Uppoutumista tulisi tukea

Tähän tekstiin valittu säkeistö ei ole pitkästä ehtoollisvirrestä, vaan sen sijaan teksti kuvaa osuvasti ehtoollisen luonnetta tilana. *”Hän luonamme on armollaan, lämmittää meidän paisteellaan, ja taivasta jo päällä maan / on hetki hänen seurassaan.”* (229:3) Ajan ja paikan rajat murtuvat.

Papeille ehtoollisen luonne aiheuttaa haasteen: uppoutumista tulisi tukea. Itse pidän tärkeänä, että käytännön ehtoollisohjeet annetaan viimeistään uhrivirren yhteydessä. Kun ehtoollisliturgian kautta on uppoutunut alkavalle aterialle, ennen pöytäänkutsua lausuttavat ohjeet uhkaavat rikkoa lumouksen. Sellaisina hetkinä tuntuu samalta kuin jos kesken elokuvan roolihenkilöt alkaisivat puhua elokuvateatterin penkkijärjestelyistä. Kristityllä on oikeus saada elää pyhän ”leikin”, draaman mukana. ✕

229:3 (Saa ehtoollinen Jeesuksen)

Kirjoitussarja käsittelee virsien ja hengellisten laulujen kautta jumalanpalveluksen teologiaa.

SANA TULEE NÄKYVÄKSI **KUUROJENPAPIN TYÖSSÄ**

Mitä on kuurojenpapin työ? Se on viittomakielistä seurakuntapapin työtä. Työn tavoitteena on tuoda kirkon palvelut kuuroille viittomakielellä ja kuurojen kulttuuriin sopivalla tavalla.

MARJA SAUKKONEN

Lapuan piirin kuurojenpappi, Lapuan hiippakunta

Työalueeni on Lapuan piiri, johon kuuluu Lapuan hiippakunta, puolet Tampereen hiippakunnasta ja Kokkolan rovastikunta Oulun hiippakunnasta. Työni on matkapapin työtä. Matkapäiviä tulee vuodessa noin 100. Olen Lapuan hiippakunnan tuomio-
kapitulin työntekijä, ja virkapaikkani on Lapuan hiippakunnan toimisto Jyväskylässä.

Kollegoita minulla on viisi: Hel-singin, Turun, Mikkelin, Oulun ja Porvoon piirien kuurojenpapit. Tämän lisäksi kirkkohallituksessa on asiantuntijan virka.

Seurakuntani koostuu viittomakielisistä kuuroista ja kuurosokeista sekä viittomakieltä käyttävistä kuurotutuneista ja huonokuuloisista sekä kuulo-näkövammaisista. Lisäksi palvelen heidän perheitään, sukulaisia ja ystäviä, heidän joukossa on myös kuulevia. Osa seurakuntaani ovat myös yhteistyökumppaneiden, alan järjestöjen ja kuntien työntekijät. Työkieleni on suomalainen viittomakieli. Tarvittaessa vii-

ton kuurosokean kanssa taktiilisti (kädestä-käteen), tai hänen näkövammastaan riippuen joko lähellä ”putkeen” (pieneen tilaan) tai kauempana. Tarvittaessa käytän myös viitottua puhetta. Suomenruotsalaisia kuuroja palvelee Porvoon piirin kuurojenpappi suomenruotsalaisella viittomakielellä.

Teen tiivistä yhteistyötä paikallisseurakuntien ja siellä varsinkin diakoniatyöntekijöiden kanssa. Isommissa seurakunnissa on viittomakieltä osaavat pää- tai osatoimiset kuurojendiakoniatyöntekijät, ja pienemmissä seurakunnissa diakoniatyöntekijät tekevät kuurojentyötä viittomakielen tulkkia

LISÄTIETOA KIRKON KUUROJENTYÖSTÄ:

- www.evli.fi/viittomakieli Kirkko ja viittomakieliset. Kirkon viittomakieliset internetsivut.
- *Hiljainen seurakunta -lehti*. Ilmestyy 4 kertaa vuodessa, tilattavissa Kirkkohallituksesta.
- www.kuurojenliitto.fi Kuurojen Liiton kotisivut.
- www.kuurosokeat.fi Suomen kuurosokeat ry:n kotisivut
- *Facebook*: Marja Kuurojenpappi Saukkonen ja Viittova seurakunta -ryhmä
- *Twitter*: Marja Kuurojenpappi, MarjaSau
- *Instagram*: kuurojenpappi

apuna käyttäen. Muita yhteistyökumppaneita ovat paikalliset kuurojen yhdistykset sekä alan järjestöjen, koulujen, oppilaitosten ja kuntien työntekijät. Tärkeän tuen työlleni saan muilta kuurojenpapeilta. Vaikka vain harvoin teemme varsinaista työtä yhdessä, niin tapamme säännöllisesti ja olemme toistemme tavoitettavissa aina, kun siihen on tarvetta.

Millaista on kuurojenpapin työ?

Työni on viittomakielistä papintyötä. Siihen kuuluu viittomakieliset jumalanpalvelukset, kirkolliset toimitukset, vierailut kuurojen kerhoissa ja piireissä, koti- ja laitostäynnit, yhteistyö kuurojenkoulujen ja alan oppilaitosten kanssa, rippikoulu, leirit ja retket, syntymäpäivä- ja muut juhlat, henkilökohtaiset sielunhoitokeskustelut. Opastan myös paikallisseurakuntia esimerkiksi viittomakielien tulkkaamisen järjestämisessä seurakunnan tilaisuuksiin. Työhön kuuluu myös suunnittelupalavereita ja kokouksia. Tulkkina en toimi muutoin kuin vain hätätapauksissa, silloin kun virallista tulkkia ei ole saatavilla.

Tekniikan kehittyminen on muuttanut työtä. Tekstiviestit ja sähköposti helpottavat yhteydenpitoa silloin, kun kommunikointi suomen kielellä on mahdollista. Videopuhelut tietokoneella tai kännykällä mahdollistavat viittomakielisen yhteydenpidon. Sosiaalinen media, Facebook, Twitter ja Instagram, on minulla käytössä päivittäin yhtenä yhteydenpidon sekä työstä ja tapahtumista tiedottamisen välineenä.

Työ vaatii paljon valmistelua

Omassa työssäni saan käyttää kaikkia Luojalta saamiani lahjoja. Jo pelkästään viittomakielisen juma-

KUVA:MAJJA SILVÄST

Seurakuntani koostuu viittomakielisistä kuuroista ja kuurosokeista sekä viittomakieltä käyttävistä kuuroutuneista ja huonokuuloisista sekä kuulovammaisista. Työkieleni on suomalainen viittomakieli, kertoo Marja Saukkonen.

lanpalveluksen valmistaminen vaatii paljon miettimistä. Mikä on pyhän aihe? Onko raamatunteksteistä valmiita käännöksiä vai ryhdyntkö itse käännöstyöhön? Löytyisikö raamatun teksti selkoraamatusta, jolloin käännöstyö olisi helpompaa? Voinko tehdä pyhän aihetta näkyväksi? Löytyisikö minulta raamatun tekstistä vanhaa koulun kuvataulua? Teenkö kuvista PowerPointin vai käyttäisinkö lyijyjalkanukkeja, joita kuurosokeat voivat myös tunnustella? Vai olisiko kirkossa hiekka-astia, johon voisi rakentaa päivän aiheeseen liittyvän maiseman? Millainen kirkko on, tarvitaanko korokkeita, että kaikki näkevät? Millainen on valaistus, häikäiseekö alttarin takana oleva ikkuna? Millainen alttaripöytä on, millaiset ehtoollisvälineet, kynttilät ja kukat? Voinko olla alttaripöydän takana vai onko sittenkin parempi olla sen edessä, jotta kaikki varmasti näkevät? Voisiko jotakuta seurakuntalaista pyytää mukaan saarnaan tai esirukoukseen? Toimitanko jumalanpalveluksen yksin vai onko työtoverinani viittomakieltä osaavaa diakoniatyöntekijä, jolloin hän viittovirret ja avustaa ehtoollisella?

Samanlaista valmistelutyötä vaativat myös muut tilaisuudet. Tässä työssä ei voi mennä tyylillä: laukussa Raamattu ja virsikirja ja ohjelmana: virsi, puhe, virsi.

Minulta on kysytty, olenko ajatellut vaihtaa johonkin muuhun papin työhön. Tätä miettiessäni olen vastannut, etten tiedä mihin vaihtaisin. Tämä työ on minullekin ”rikasta, rakasta ja raskasta”, näin entinen kuurojendiakonissa työtään kuvasi. Tässä työssä saan tehdä minulle rakasta peruspapin työtä, olla tekemisissä ihmisten kanssa, paperityötä on vähän. Nyt jo kahdentoista työvuoden aikana suuri osa seurakuntalaisista perheineen ovat tulleet tutuiksi. Saan itsenäisesti suunnitella ja toteuttaa työtäni. Olen aina odotettu vierailija seurakunnissa, sillä useimmissa seurakunnissa ennätän vierailla vain muutamia kertoja työkaudessa. Viittomakielisyys ja kuurojen kulttuuri haastavat koko ajan kehittämään itseäni, opiskelemaan ja oppimaan uutta. Minun on vaikea kuvitella vaihtavani työtä niin kauan, kun jaksan matkustaa ja lähteä tien päälle säässä kuin säässä. ✕

19.10.

RAKKAUDEN KAKSOISKÄSKY
19. sunn. helluntaista

Liturginen väri: vihreä

Mk. 12:28-34

Virret: 377 (alkuvirsi), 344: 1, 5-8 (kiitosvirsi), 401 (päivänvirsi), 451 (uhrivirsi), 225 (ehtoollisvirsi), 326: 1, 7-9 (ylitysvirsi)

Muuta musiikkia: H. Viitanen: Rakkauden käsky (Kolme motettia sekakuorolle), (SKML), P. Laaksonen: Matkahymni, (ML), P. Simojoki: Kaikista sanoista suurin (SATB), (UML), O. Honkanen: Rakkauden kaksoiskäsky (SATB), (PM 163)

Kaiken antava rakkaus

ARI OINAS

Mitä merkitsee, kun sanotaan, että se, joka rakastaa Jumalaa yli kaiken ja lähimmäistä niin kuin itseään, täyttää lain vaatimuksen ja pelastuu! Usein selitetään lähimmäisrakkauden tarkoittavan lähimmäisen asemaan asettumista.

Jeesus kuitenkin selittää aitoa lähimmäisrakkautta näin: ”Ei kai kukaan teistä anna pojalleen kiveä, kun hän pyytää leipää? Tai käärmettä, kun hän pyytää kalaa? Jos kerran te pahat ihmiset osaatte antaa lapsillenne kaikenlaista hyvää, niin paljon enemmän teidän taivaallinen Isänne antaa hyvää niille, jotka sitä häneltä pyytävät.” Siis: ”Kaikki, minkä tahdotte ihmisten tekevän teille, tehkää te heille. Tässä on laki ja profeetat.” (Mt. 7: 9-12)

Jeesus ei kehota meitä asettumaan mielikuvituksemme voimin toisen asemaan, ainoastaan antamaan tarvitsevalle lahjaksi, sitä mitä hän pyytää! Syy on ehkä tämä: Jos yritämme auttaa lähimmäisiämme asettumalla heidän asemaansa, lähimmäisen hätä saattaa todellisuudessa lisääntyä. Miten tämä voi olla mahdollista?

Annan esimerkin. Näinä päivinä kuulee puhetta siitä, miten työtöntä peruspäivärahalla elävää ihmistä on kannustettava työnteekoon. Yhtenä keinona on pidetty hänen vähäisen työttömyysturvansa pienentämistä. Tällä hetkellä vuokranmaksun ja pakollisten laskujen jälkeen hänelle jää ruokarahaksi ehkä 100 €/kk, eli n. 3,30 €/päivä. Jos sairastuu vaikka vain kuumeeeseen, niin jo As-

piriinipaketti vie sen päivän ruokarahat. Kuitenkin, ei 3,30 € riitä edes kunnolliseen ruokaan. Kaikki tämä vain, koska yritetään hyvää tarkoittaen kannustaa toista ihmistä mielikuvituksen voimin ”asettumalla hänen asemaansa”.

Jos todella kuulemme Jeesuksen sanat ”Kaikki, minkä tahdotte ihmisten tekevän teille, tehkää te heille”, ja teemme niiden mukaan, mitään tällaista ei voisi tapahtua, sillä kukaan meistä ei tahdo itseään kohdeltavan kaltoin. Jokainen meistä haluaa elää hyvää elämää, jossa on varaa kunnon ruokaan, kattoon pään päällä jne. Ei kai kukaan anna lapselleen kiveä, kun hän pyytää leipää? Tai käärmettä, kun hän pyytää kalaa? Miten se häntä kannustaisi? Julmuuttahan se olisi. Miksi sitten kohtelemme aikuisia näin?

Syy voi olla itsessämme. On helpompaa puhua kuin antaa. Jeesus käskyy meitä siis tähän tapaan: Jos itse tahdot hyvät elinolosuhteet, ruuan, talon ja auton, anna ne myös lähimmäisesellesi lahjaksi jo tänään! Järkyttävä vaatimus! Jeesuksen meille asettama antavan rakkauden käsky on mahdottoman kova. Hän ei puhu toisen ihmisen asemaan asettumisesta, sillä sellainen on meille mahdotonta. Jos sitä yritämmekin, apumme köyhälle vääristyy.

Lähimmäisrakkautta on kätevää tulkita lähimmäisen asemaan asettumiseksi, koska silloin meidän ei useinkaan tarvitse antaa lähimmäiselle mitään aineellista hyvää. Tämän takia Jeesus puhuu vain rakkaudesta syntyvistä antamisen teoista, mikä edellyttää luopumista siitä mitä sinulla on!

Myös Paavali huomasi oman rakkaudettomuutensa ja kirjoitti sen havahduttamana näin: ”En tee sitä hyvää mitä tahdon, vaan sitä pahaa mitä en tahdo. Niin huomaan siis itsessäni, minä, joka tahdon hyvää tehdä, sen lain, että paha riippuu minussa kiinni.” (Room. 7: 19, 21) Herääminen karuun totuuteen itsestä on aina kovaa, mutta sen myötä myös muutos mahdollistuu. Paavali toteaa myöhemmin, että ei pidä mukautua tämän maailmanajan mukaan, vaan ihminen voi muuttua mieltensä uudistuksen kautta, tutkiakseen, mikä on Jumalan tahto, mikä hyvää ja otollista ja täydellistä (Room. 12: 2). Tämä on se matka, jolle jokaista kristittyä kutsutaan mukaan: tutkimusmatkalle Jumalan antavan rakkauden maailmaan. ✕

26.10.

USKO JA EPÄUSKO
20. sunn. helluntaista**Liturginen väri:** vihreä

Jh. 9:24-38

Virret: 506: 1, 4 (alkuvirsi), 726 (kiitosvirsi), 289 (päivänvirsi), 185: 1, 6, 7 (Ut:n jälkeen), 447 (uhrivirsi), 230 (ehtoollisvirsi), 211 (loppuvirsi)**Muuta musiikkia:** E. Väätäinen: Älkää uavisko (SATB), (PM 391), Trad.: Oi armon ihme (UML), P. Simojoki: Laulu sovinnosta (ML)Tietoisemmaksi
raamatuntulkinnasta

NIKO HUTTUNEN

Evankeliumiteksti osoittaa sen olevan osa laajempaa kokonaisuutta: ”Miksi te taas tahdotte sen kuulla?” Edellä fariseukset ovat jo kerran kuulustelleet parannettua (jakeet 13-17). Tämä on luultavasti ollut alun perin saarnatekstin edellä. Väliin (jakeet 18-23) on kuitenkin tullut jakso, jossa toimijoina eivät olekaan fariseukset vaan juutalaiset – ihan niin kuin Jeesus ja opetuslapset, kenties parannettukin eivät olisi juutalaisia. Näin fariseuksista on tullut koko juutalaisuuden edustajia.

Kieli paljastaa, että evankelista heijastaa oman, juutalaisuudesta erkaantuneen identiteetin Jeesuksen ajan tapahtumiin. Ongelman ytimessä on sapattikäskyn sitovuus (jake 16). Juutalaiset väittivät, että Jumalan mies ei parantaisi ketään sapattina, parannetulla on kuitenkin toinen näkemys: ihme sinänsä osoittaa Jeesuksen Jumalan mieheksi. Saarnatekstin lopussa oleva keskustelu Jeesuksen kanssa osoittaa, että parannettu on ollut aivan oikeilla jäljillä.

Sapattikäsky ei ollut ainoa juutalaisia ja kristittyjä erottanut tekijä. Vielä pahemmin hiersivät näkemykset ympärileikkauksesta ja ruokasäännöistä. Nämä kaikki säännöt Jumala oli antanut Pyhässä Kirjassa. Millä oikeudella jotkut nyt katsoivat, ettei niitä tarvitsekaan noudattaa? Näkönsä saanut selittää, että toiminnan

hämmästyttävyys ja myönteinen vaikutus riittävät.

Saarnateksti on oikeastaan pätäkä evankelistan oman ajan raamatukeskustelua. Tarinassa näkemykset puristuvat kahteen: joko juutalaiset tai Jeesuksen seuraajat. Tosiasiassa monet yrittivät löytää välittävää ratkaisua, toiset taas mennä vielä pidemmälle, esimerkiksi luopua monoteismista. Näkemysten kirjo oli laajempi, mutta niiden puristaminen kahteen linjaan on yksinkertaisempaa.

Tarinan juutalaisten edustama ”raamatullinen” kanta näyttää selvältä, mutta onko se sitä? Missä kohdalla Mooseksen lakia kielletään ihmeperantaminen sapattina? Jeesuksen toiminnan kritiikki perustuu oikeastaan *tulkittuun* Raamattuun: työn kieltäminen tulkitaan myös parantamistyön kieltämiseksi. Jumalan lain varjolla omalle tulkinnalle – ja samalla omalle tulkitsijan asemalle – vaaditaan sitovaa auktoriteettia.

Evankelista asettaa juutalaisten laintulkinta-auktori-teettien tilalle Jeesuksen auktoriteetin. Kyseessä on siis auktoriteettikamppailu: kenellä on oikeus asettaa arvot, joita ihmisten kuuluu noudattaa. Sokeudesta parannettu saa esittää kristittyjen kannan jakeessa 31. Hän ei esitä omaa tulkintaansa sapattisäädöksestä, vaan vetoaa siihen, ettei ihmettä voi tehdä ilman Jumalan tukea. Taustalta hahmottuu epämääräisesti raamatunkohtia (Ps. 66:18; 145:19; Sananl. 15:29). Jälleen siis Raamatun *tulkintaa*, vaikka suoranainen viittaus puuttuu.

Kirkkokäsikirja luonnehtii tätä pyhää myös seuraavin sanoin: ”Usko ja epäusko taistelevat myös jokaisen kristityn sydämessä. Siksi Jeesuksen seuraaja joutuu arvioimaan oman uskonsa perusteita.” Saarnateksti jakaa uskon ja epäuskon roolit yksinkertaisesti: Jumalan käskyn noudattamista valvovat juutalaiset saavat epäuskon roolin, sokeudesta parannettu saa uskon roolin. Mutta mikä lopulta erottaa heidät? Molemmathan vetoavat tulkintoihinsa eri raamatunkohdista.

Voisiko tästä oppia jotain? Ehdotan seuraavaa. Ne, jotka kirkossamme mielellään muistuttavat Raamatun ”selvästä sanasta” ja sen noudattamisesta, tarkkailevat sitä, onko ”selvässä sanassa” sittenkin hiukan tulkintaa mukana. Toinen osapuoli puolestaan vaivautuu hiukan kaivelemaan tietoisuuteen argumentaationsa raamatullisia ulottuvuuksia.

Keskinäisen ymmärryksen ja pienen itsekritiikin lisääminen ei ole pahitteeksi. Vai haluammeko kirkossa toistaa sitä juutalaisten ja kristittyjen välistä surullista historiaa, jonka näemme saarnatekstissä jo hyvällä idulla? ✕

1.11.

PYHIEN YHTEYS
Pyhäinpäivä

Liturginen väri: punainen

Mt. 5:1–12

Virret: 146 (alkuvirsi), 131 (kiitosvirsi), 516 (päivänvirsi), 140 (Ut:n jälkeen), 329: 1, 5 (ylistysvirsi)

Muuta musiikkia: A. Gouzes: *He eivät tarvitse lampun valoa* (Ps. 126), (LS), P. Kostiainen: *Autuaita ovat ne* (SSATB), (SO 789), P. Simojoki: *Hän on pyyhkivä kaikki kyyneleet*, (NSV 2010), G. Nordqvist: *Herra on paimeneni* (YK 85)

Häpeämättömän toivon yhteisö

HANNA VANONEN

Vuorisaarna on radikaali puheenvuoro: kokonaisuutena siinä ei juuri tunnuta ottavan huomioon mitään inhimillisen todellisuuden asettamia rajoituksia tai tilannesidonnaisuuksia vaan saarnassa julistettu etiikka on ehdotonta. Tästä kokonaiskuvasta huolimatta inhimillinen todellisuus monine huolineen ja ongelmien ei kuitenkaan ole vuorisaarnassa kokonaan piilossa. Se välkähtelee kirkkaasti esimerkiksi jakson avaavissa autuaaksijulistuksissa, pyhäinpäivän jokavuotisessa saarnatekstissä – vaikka painopiste on tässäkin tekstinosassa Jumalan valtakunnan täydellisessä todellisuudessa. Autuaaksijulistusten lohdullisuus ja vaikuttavuus perustuvat ainakin yhdestä näkökulmasta siihen, että ne ovat yhtä aikaa täysin todellisuudentajuista ja häpeämättömän toivorikasta tekstiä.

Koska julistukset etenevät nykykuulijan korvaan ehkä hieman yksitoikkoiselta kuulostavan toiston kautta, niiden lukemiseen kannattaa valmistautua. Yksikin tekstin sisäistänyt ja sen esittämistä harjoitellut lukija toimii hyvin, mutta punninta voi myös useampaa lukijaa. Yksi vaihtoehto on, että yksi lukija lukee runosäkeiden reaaliaikaisesti kuvaavat alkuosat (”autuaita ovat murheelliset”) ja toinen tulevan valtakunnan todellisuutta kuvaavat loppuosat (”he saavat lohdutuksen”). Tällöin julistusten ihmisen ja Jumalan todellisuutta tarkastelevaa rakennetta on saarnassa ehkä helpompi avata. Jos resurssit riittää,

lukijoita voi olla vieläkin useampia, ja heille voi jakaa kullekin heitä itseään eniten puhuttelevat julistukset. Myös hienovaraisen kuvituksen liittäminen julistuksiin voi harkita – aina ajankohtaisiin julistuksiin liittyvää kuvamateriaalia ei ole vaikea löytää. Kuvia käytettäessä on kuitenkin erityisen tärkeää, että lukija on osaansa painunut – tekstin kuuluu tässäkin tapauksessa jäädä pääosaan.

Autuaaksijulistuksia pohtiessa kannattaa huomata, että ne ovat ennen kaikkea yhteisöllinen teksti: autuaat ovat aina monikossa. Alun perin julistuksia tuskin oli tarkoitettu yksilön filosofiseksi pohdinnaksi, vaan ne lausuttiin tietyllä tunnetulla yhteisöllä, vuorisaarnan tapauksessa Matteuksen seurakunnalle. Yhteisöllisesti ne toimivat myös nykyaikaisissa pyhäinpäivän kirkkotilaisuuksissa: autuaita ovat murheelliset, jotka kokoontuvat yhteen; näkevät kynttilöiden valaisemassa kirkossa, ettei murheessa olla yksin; kuulevat samat lohdutuksen sanat, jotka eivät ehkä itsessään oikein lohduta mutta jotka yhdessä kuultuna antavat edes jonkinlaisen viestin siitä, että olen yhä ihminen, kuulun ihmisten yhteisöön. Kun menetys tuntuu vienneen ihmiseltä kaiken, yhteinen sureminen auttaa saamaan kiinni oman ihmisyyden rippeistä. Näitä usein yhteisöllisyyden kautta löytyviä ihmisyyden rippeitä voi koettaa etsiä myös saarnassa.

Yhteisöllisyydestä puhuminen on toki hieman riskialtista: jos kuulija ei koe yhteisöllisyyttä, jota saarnatuolista hehkutetaan, saarna muuttuu korniksi. Erityisesti pyhäinpäivänä kannattaneekin uhrata muutama ajatus sille, miten yhteisöllisyyden kokemista messussa voisi helpottaa. Tähän liittyy myös autuaaksijulistusten lukeminen kehottavasta näkökulmasta: Julistukset eivät ole käskyjä, mutta epäilemättä niiden tarkoitus ei ole pelkästään teoreettinen lohdun ja lupausten jakaminen. Ne sisältävät myös kehoituksen pyrkiä konkreettisesti kohti Jumalan todellisuutta, lohtua, ravitusta tulemista, armahtamista. Voisiko pyhäinpäivän messuun liittää elementtejä, jotka tekisivät siitä syvempää kuin vain hetkellistä pop up -yhteisöllisyyttä? Tällaisia käytännössä kokeiltuja ovat ainakin henkilökohtaisen kutsun lähettäminen menetyksen kokeneille, sururyhmään kutsuminen messun yhteydessä ja mahdollisimman monen hautajaisissa mukana olleen työntekijän osallistuminen messuun. Lisää vinkkejä on hyvä laittaa jakoon pyhäinpäivän alla – ammatillisen yhteisöllisyyden hengessä. ✕

2.11.

JEESUKSEN LÄHETTILÄÄT
21. sunn. helluntaista

Liturginen väri: vihreä

Lk. 10:1–12

Virret: 416 (alkuvirsi), 728 (kiitosvirsi), 510 (päivänvirsi), 417 (uhrivirsi), 228 (ehtoollisvirsi), 548 (loppuvirsi)

Muuta musiikkia: R. Holma: (Psalmi) Siunatkoon meitä Jumala (SATB), (PM 459), M. Nikunen: Jumalan verkkoon (KA), G. Nordqvist: On anteeksiantava Herra (YK 85), P. Laaksonen: Vaeltajan laulu (100 Kauneinta)

Matkalla

JUHA TANSKA

Toisen maailmansodan jälkeen elokuvataiteen yhtenä uutena lajityyppinä kehittyi niin sanottu road movie -elokuva. ”Tie-elokuvassa” juoni rakentuu tietä pitkin kuljetun matkan varaan. Vaihtuvat tapahtumapaikat ja matkalla koetut episodit rytmittävät kerronnan kulkua.

Jos sunnuntain evankeliumin rinnastaisi road movieen, sen lähtökohtana olisi seitsemänkymmenen kahden (joissakin käsikirjoituksissa 70) oppilaan valitseminen ja lähettäminen. Heidän tehtävänsä on mennä Jeesuksen edellä pareittain taloihin ja kyliin, parantaa sairaita ja kertoa lähellä olevasta Jumalan valtakunnasta, joka Jeesuksen hahmossa on pian tulossa. Lähettämistä seuraavat jakeet kuvaavat välähdyksinä sitä, mitä matkalla on odotettavissa. Samalla ne ilmeisesti kaikkuvat nuoren, liikkeelle lähteneen kristinuskon kokemuksia lähetystilanteista.

Matkan toinen lähtökohta on se, että oppilaat eivät ole omalla asiallaan. Heidät on lähetetty. Jo alussa työvoimaa on aivan liian vähän edessä olevaan työhön nähden. Lähetettynä olemiseen kuuluu myös luottamus siihen, että matkalla kohdattujen ihmisten kautta lähetäjä – ”herra, jolle sato kuuluu”, pitää huolta lähettiläisistään.

Juutalaiseen perinteeseen kertomus liittyy esimerkiksi maininnalla oppilaiden lukumäärästä 72 (joissakin

käsikirjoituksissa 70). Määrä saattaa viitata tekstiin 1. Ms. 10, jossa maailman kansojen kantaisten määrä on 70 (Septuagintassa 72). Oppilaiden määrä saattaa toistaa myös Vt:n yleistä lukusymboliikkaa, jossa numerolla 70 on tärkeä sija. Erityisesti tulee tässä yhteydessä mieleen 4. Ms. 11, jossa Mooses kokoaa avukseen 70 kansan vanhinta.

Matkalaiset kokevat vaihtelevia vaiheita:

– He tulevat taloon, joka ottaa matkalaiset vastaan.

Talon väki kuuntelee sanomaa tulossa olevasta Jumalan valtakunnasta. He myös ruokkivat ja antavat yösijan matkalaisille.

– Toisen talon asukkaat sulkevat ovensa. Torjutuksi tulemista ei pidä ”ottaa itseensä” vaan jatkaa matkaa.

– He tulevat kaupunkeihin, jotka ottavat vastaan sanansaattajat ja sanoman, ruokkivat ja tarjoavat yösijan niin, että he voivat parantaa ja julistaa.

– He saapuvat myös kaupunkeihin, joissa tulevat torjutuiksi. Tällöin ei tule antautua turhaan polemiikkiin tai marttyyriuden tavoitteluun. On vain pudistettava sen kaupungin pölyt jaloista ja jatkettava matkaa.

Millaisia analogioita evankeliumikertomuksen ja saarnan kuulijoiden elämäntarinoiden välille voisi pu-noutua? Voisiko saarnaaja joko kuvaannollisesti tai konkreettisesti kutsua seurakuntalaisia muistelevaan ja ehkä kertomaan jotain oman elämänsä matkakertomuksesta kristittyinä?

– Mikä aiheuttaa sen, että joissakin tilanteissa ihmisen sydäntä on ikään kuin jo valmistettu avartumaan evankeliumin sanomalle? Mitä on vaikuttanut suvussa tai perheessä ollut kärsimys, suvun perinne tai lapsuudessa opittu rukous.

– Miten saattaa oppia luottamaan Jumalan huolenpitoon oman elämän matkalla?

– Entä, millaiset elämänvaiheet saavat meidät torjumaan evankeliumin hyvän sanoman?

– Evankeliumi näyttää sanovan, että ei pidä antautua hedelmättömään väittelyyn, polemiikkiin, mutta miten suhtautua kiivaisiin kristinuskon vastustajiin, uusateisteihin tai netin ilkeilijöihin?

Evankeliumi kertoo jotain Jeesuksen valitsemien ja matkalle lähettämien oppilaiden matkan vaiheista. Millainen matkakertomus kutoutuu sinun – kasteessa Jeesuksen omaksi kutsutun ja hänen seuraajanaan ”sen tien kulkijaksi” lähetetyn – elämänvaiheista? ✕

9.11.

USKON PERUSTUS

Uskonpuhdistuksen muistopäivä

Liturginen väri: vihreä**Mt.** 16:1-4**Virret:** 181: 1, 2, 5 (alkuvirsi), 126 (kiitosvirsi), 170 (päivänvirsi), 173: 3-5 (Ut:n jälkeen), 172 (uhrivirsi), 232 (ehtoollisvirsi), 330: 1-2, 6 (loppuvirsi)**Muuta musiikkia:** J. Hannikainen: Kuninkaitten edessä (psalmi), (PM 168), J. Leijon: Taivas, maa (kaanon), (PL), P. Laaksonen: Me kohtaamme aamussa kaupungin (UML), P. Laaksonen: Kynnyksellä (100 kauneinta)

Usko ja rukous

ARI OINAS

Joskus olen todennut, että moni on uskova tietämättään. Selitän tätä hieman: Monet nuoret kuten aikuisetkin ajattelevat, että uskovana oleminen on jotain vaikeaa ja vaatimuksentäyteistä. Täytyy tehdä niin ja toimia näin, eikä saa unohtaa sitä eikä tätä, jotta Jumala vihdoinkin olisi tyytyväinen myös minuun.

Ei elämä uskovana ihmisenä ole tuollaista! Se ei ole elämän rakentamista toimien, tekojen ja vaatimusten varaan, sillä Jumala on hyvin toisenlainen kuin me ihmiset. Häneltä nimittäin riittää rakkautta kaikille, niin hyvälle kuin pahoille.

Tästä helpottavasta oivalluksesta todistaa väkevästi myös luterilainen uskomme, joka sai alkunsa Martin Lutherin oivalluksesta, että Jumala on armollinen ja rakastava Jumala. Luther nousi epäaamatullista tekohurskautta opettavia tahoja ja käsityksiä vastaan, joiden mukaan Jumalaa pidettiin tekoja arvostelevana ja tarkkailevana niuhottajana, jolta rakkautta riitti vain täydellisille. Jumalasta oli tehty ahdasmielinen ihminen.

Uskonpuhdistus jo tapahtumasarjana todistaa meille, että Jumala ei unohda kansaansa, vaan antaa kirkolle uudistumisen aikoja ja ihmisiä, jotka auttavat meitä palaamaan kristillisen uskomme perusteisiin, Raamattuun ja sen julistamaan uskonvanhurskauteen. Uskonpuhdistuksen myötä heräsi jälleen ymmärrys, että uskovana oleminen ei olekaan vaikeaa ja loputtomien velvoittei-

den muodostamien kahleiden uuvuttamana olemista. Elämä uskovana on päinvastoin elämää vapaana loputtomista velvoitteista!

Kun rippikoululainen kysyy minulta, miten voi määrittää, kuka on uskova, selitän, että se joka enemmän tai vähemmän säännöllisesti rukoilee. Se riittää, ensimmäisenä usko näyttäytyy juuri rukoilemisena ja rukoileminen kertoo, että haluamme olla yhteydessä Jumalaan.

Joskus olen todennut, että rukoileminen voi olla myös vaarallista. Se saattaa nimittäin johtaa siihen, että muutuu ihmisenä. Niin kävi myös Lutherille. Kun rukoilemme Jumalaa, hän kuulee meitä! Hän tulee meitä lähelle, ja huomaamattasi hän vaikuttaa kaikkeen, mitä ajattelet ja miten toimit.

Uskosi näyttäytyy myös pieninä ja suurina tekoina. Sillä eihän uskova voi olla näyttämättä ulospäin sitä iloa, jonka Jumala on sytyttänyt sisuksiimme. Tätä Jeesus tarkoittaa, kun hän sanoo, että uskovat ihmiset ovat maailman valo. Uskova ihminen on kuin lamppu tai kynttilä, jonka sytyttämisen myötä sen valo loistaa kaikille huoneessa oleville.

Hyvät teot ja ystävälliset sanat eivät vaikuta pelastumiseemme niin kuin eivät isotkaan teot. Olet pelastuksesta täydellisesti osallinen pelkästään uskosi tähden. Näin huomaamme, että uskovan ihmisen teot ja sanat eivät ole vaatimusten täyttämistä. Ne ainoastaan heijastavat sitä valoa ja iloa, mikä sydämessä asuu.

Uskovan ihmisen olemus kertoo ilman julistustakin Jumalan voimasta ja rakkaudesta ja sytyttää uskon liekkejä myös ympärillä olevien ihmisten sydämiin, missä päin maailmaa he ovatkin. Niin oli myös ensimmäisten kristittyjen laita.

Tästä ja juuri tästä Paavalikin puhuu, kun hän kirjoittaa: ”Minä en häpeä evankeliumia, sillä se on Jumalan voima ja se tuo pelastuksen kaikille, jotka sen uskovat. Siinä Jumalan vanhurskaus ilmestyy uskosta uskoon.” ✕

“Rukoileminen voi olla vaarallista, se saattaa muuttaa ihmistä.”

16.11.

VALVOKAA!

Valvomisen sunnuntai

Liturginen väri: vihreä**Mt.** 13:33-37**Virret:** 148 (alkuvirsi), 328 (kiitosvirsi), 150 (päivänvirsi), 152 (Ut:n jälkeen), 274: 1-3, 7 (uhrivirsi), 222 (ehtoollisvirsi), 333: 1, 9 (ylistysvirsi)**Muuta musiikkia:** L. Heikkilä: Itkua katuvaan kansan (UML), J. Löytty: Tuuli työntää kulkijaa, (ML), P. Simojoki: Niin kuin hopeaa (UML)Valvomaan ja
rukoilemaan

SATU SAARINEN

Kirkkovuoden lopun pyhäpäivät korostavat asentoa ja perusolemusta käypäläisenä tässä maailmassa. Tämä maailma huolineen ja murheineen, iloineen ja riemuineen ei ole päätepsäkki, vaan matkailaisen ”välilanssi”, joskin tiki tärkeä sellainen. Valvomisen sunnuntaina meitä erityisesti herätellään muistamaan, että valppaana täytyy elon retkellä olla, ettei lähtöhetken koittaessa haahuile väärällä portilla.

Jokaisen ote lipsuu joskus. Aina ei jaksa olla niin skarppina. On kuitenkin eroa sillä, miksi antaa itselleen luvan löysäillä. Jos ote kirpoaa liaanista hetkellisesti, väsymyksen ja uupumuksen tullen, voi uusia voimia saatuaan jatkaa taas. Mutta jos antaa itselleen luvan antautua välinpitämättömyyden, pessimismin tai lamauttavan epätoivon valtaan, negatiivisten tunteiden kehä pakottaa yhä ulommalle kehälle siitä joukosta, jotka on kutsuttu palvelemaan lähimmäistä ja Jumalaa tässä ajassa.

Evankeliumitekstissä Jeesus itse kehottaa valvomaan. Valveillaolo voi tarkoittaa monenlaista olemista: aktiivista hengellisen elämän hoitamista, vastuunottoa ja toimintaa, valppautta ja varuillaanoloa. Mutta yhtä lailla se on näkymätöntä työtä: rukousta ja levollista luottamusta siihen, että Jumala lopulta johtaa kunkin kohdalla aloittamansa työn hyvään lopputulokseen.

Valvomisesta ja rukoilemisesta mieleeni tulee myös

lapsuuden iltahetket: kun en enää itse jaksanut valvoa, mutta isän tai äidin iltatouhuilujen äänet tuudittivat turvalliseen uneen. Jos en itse jaksa valvoa ja rukoilla, lähelläni todennäköisesti on joku, joka uupumiseni hetkellä rukoilee minunkin puolestani. Valveillaolo on oikeastaan paljolti juuri asenne: lepoa ja turvaa luottamuksessa ja uskossa.

Meillä jokaisella on palvelijan tehtävä. Isäntä ei vaadi meiltä enempää, muttei myöskään vähempää, kuin minkä tehtävän hän on meille antanut. Päivän rukousvaihtoehdosta tulevat kohti sanat: ”Sinä olet jo läsnä, kun me vielä odotamme. Sinä tulet kerran - ja tulet joka päivä, Herra Kristus. Tulet kohti ja yllätät meidät, sinä köyhä, nälkäinen, sairas ja koditon.”

Maailman hätä on Kristuksen hätä. Meidän tulisi nähdä kaikkein heikoimmissa Kristuksen kasvot. Mutta yhtä aikaa meidän tulisi olla valppaina palvelemaan, vaikka nuo kasvot peittyisivät kuinka epämiellyttävän ulkokuoren alle. Emme voi ajatella, että autamme vain siksi, että tekisimme hyvää Kristukselle. Eikö se olisi ulkokultaista toimintaa? Meidän tulee nähdä Kristus paitsi kaikkein heikoimmissa, myös kaikkein vaikeimmin autettavissa ja haastavimmissa lähimmäisissämme.

Alkavalla viikolla vietetään lapsen oikeuksien päivää (20.11). Sekä valvomisen sunnuntain, että tulevan tuomiosunnuntain tekstit antavat mahdollisuuden pohdita saarnassa lasten oikeuksien toteutumista Suomessa ja ulkomailla. Lasten oikeuksien sopimuksen tavoite on perusoikeuksien - terveyden, koulutuksen, tasa-arvon ja turvan - takaaminen kaikille lapsille.

Kekseliäs ja valveilla oleva rakkaus meissä löytää arjessamme mahdollisuuksia toteuttaa kutsumusta monin eri tavoin. Rukousyhteys Kristukseen pitää meitä hereillä silloinkin, kun etsimme omaa paikkaamme tässä maailmassa. ✕

“Valveillaolo
voi tarkoittaa
monenlaista
olemista.”

23.11.

KRISTUS, KAIKKEUDEN HERRA
Tuomiosunnuntai

Liturginen väri: vihreä

Mt. 25:31-46

Virret: 160 (alkuvirsi), 728 (kiitosvirsi), 158 (päivänvirsi), 343: 1-3, 6 (uhrivirsi), 742 (ehtoollisvirsi), 162 (loppuvirsi)

Muuta musiikkia: P. Kostiaainen: Herra, teidän Jumalanne (Ecce Dominus), (YK 106), S. Rissanen: Aika tulee ja aika on jo (UML), Negrospirituaali: My Lord, What a Morning (Oi Herra, mikä aamu), (STH)

Kannatko vastuun tulkinnastasi?

NIKO HUTTUNEN

Tuomiosunnuntain saarnojen vakioaineistoa lienee kehoitus rakastaa ja pitää huolta kaikista ihmisistä. Tekstissä ei kuitenkaan puhuta kaikista ihmisistä, vaan ”vähimmistä”. Lapsen oikeuksien päivän (20.11.) jälkitunnelmissa voisi tässä kohtaa ajatella lapsia, mihin evankelista yhdessä kohtaa assosioi ”vähäiset” (18:1-6).

Eksegeettisen standardikäsityksen mukaan ”vähimmät” ovat kuitenkin evankeliumin 10. luvussa mainittuja kiertäviä julistajia, joita kutsutaan ”vähimmiksi” (Mt. 10:40-42). Tuomiosunnuntain teksti kehottaakin siis varsinaisesti pitämään huolta sananjulistajista – mikä herkullinen ja samalla kiusallinen saarnan aihe!

Eksegeettinen standarditulkinta ei ole vain modernin tutkijan keksintö. Karkeasti ottaen vuoteen 1800 asti tekstin tavanomaisin homileettinen sovellus oli se, että kristityn tuli tehdä hyvää toisille kristityille. Joskus sovellus oli suppeampi: tekojen tuli kohdistua nimenomaan ”pyhään säätyyn”. Esimerkiksi käy Lutherin saarna kyseisestä tekstistä *Kirkkopostillassa*.

Lutherin mukaan ”turkkilainen ja pakanakin” tekevät hyviä tekoja. Evankeliumissa on kuitenkin kyse toiselle kristitylle tehdystä teosta, sillä vain näin voidaan tehdä teko myös Kristukselle. Rajatumpikin kohde ilmaantuu: hyvissä teoissa on kysymys seurakuntien saarnaajille, kouluille ja yliopistoille annetuista mak-suista. Jälkimmäinen tulee lähelle nykyistä eksegeettistä

standarditulkintaa.

Jos Luther ja muut tämän tulkinnan kannattajat oletivat, että viimeisellä tuomiolla mitatut teot ovat kristittyjen toisille kristityille tekemiä tekoja, täysin päinvastainen tulkinta ilmestyi 1700-luvulla ja laajeni seuraavalla vuosisadalla. Tällöin herättiin aivan uudella tavalla siihen tosiasiaan, että huomattava osa ihmisistä ei ole koskaan kuullut tai edes tule kuulemaan evankeliumia. Miten heille käy tuomiolla?

Nyt kiinnitettiin huomiota kertomuksen johdantoon: viimeiselle tuomiolle kootaan – kuten kreikaksi sanotaan – *panta ta ethnē* (jae 32). Ilmaus on meillä käännetty kaikiksi kansoiksi, mutta sen voi kielellisesti ymmärtää myös kaikiksi pakanoiksi erotuksena kristityistä. Tämän tulkinnan mukaan kertomus kuvaa niitä, jotka eivät ole kuulleet evankeliumia. Heitä ei voida tuomita uskon perusteella vaan sen mukaan, ovatko he toteuttaneet yleismaailmallista moraalia. Suomessa J. A. Mannermaa asettui kannattamaan sitä Matteus-kommentaarissaan, joka julkaistiin 1919 osana ensimmäistä suomalaista kommentaarisarjaa nimeltä *Uuden testamentin selitys*.

1800-luvulla alkoivat kuitenkin yleistyä myös sellaiset tulkinnat, joissa oikeiden tekojen tekijää ei määriteltä, mutta ”vähäinen veli” oli selvästi kuka tahansa toinen ihminen. Yleistymiseen vaikutti epäilemättä se, että Immanuel Kant edusti tätä näkemystä. Teoksesaan *Religion Innerhalb der Grenzen der Blossen Vernunft* Kant kiinnitti erityistä huomiota siihen, että kertomuksessa oikeiden tekojen tekijät eivät tiedä tehneensä tekoa Kristukselle. He eivät siis ole voineet tehdä tekoa palkkion toivossa.

Kantin mukaan saarnatekstin kategoriseen imperatiiviin nojaava moraalit ja siihen liittyvä uskonnollisuus ilmentävät luonnollista ja yleismaailmallista uskontoa. Sen edellyttämä moraalit koskee siis kaikkia ihmisten välisiä suhteita riippumatta heidän uskontokunnastaan tai sen puutteesta. Nykyinen tuomiosunnuntain standardisaarna lienee Kantin linjoilla ainakin sikäli, että hyvien tekojen kohteeksi ajatellaan kuka tahansa ihminen.

Hajoaako Raamatun sanoma nyt moniksi tulkinnoina? Epäilemättä, mutta tarkoitukseni ei ole suositella mitään näistä tulkintavaihtoehdoista. Kirjoitan näistä vain osoittaakseni, ettei saarnaaja voi paeta tulkitsijan vastuutaan. Ja vastuun kantamisestahan tuomiolla on juuri kyse. ✕

30.11.

KUNINKAASI TULEE NÖYRÄNÄ

1. adventtisunnuntai

Liturginen väri: valkoinen**Lk.** 19:28–40**Virret:** 2: 1-3 (alkuvirsi), 729 (kiitosvirsi), 15 (päivänvirsi), 1 (saarnavirsi), 9: 1, 4, 5 (uhrivirsi), 228 (ehtoolisvirsi), 7 (loppuvirsi)**Muuta musiikkia:** *Avaja porttis, ovesi (SATB), sou. Säte Bartling (YK 182), L. Ravantti: Hoosianna! Auta meitä (LV), Psallite – Laulakaa, portit aukaiskaa (SATB), P. Laaksonen: Hoosianna laulakaa (SATB), (100 Kauneinta)*

Rauhaa ja kunnioitusta

HANNA VANONEN

Jeesuksen saapuminen Jerusalemiin aasin selässä ratsastaen on yksi niistä tapahtumista, joka kuvataan kaikissa neljässä evankeliumissa, ja ensimmäisenä adventtisunnuntaina käydään läpi vuoroin kunkin synoptikon versio tapahtumista. Eri vuosikertojen kertomukset muistuttavat varsin paljon toisiaan: on lähikylästä lainattu aasi, tielle levitetyt vaatteet, opetuslasten huudot. Nyt alkavan kirkkovuoden evankelistalla, Luukkaalla, on kuitenkin kertomuksessaan omat pienet, mutta selvästi havaittavat erityiskorostuksensa. Kuka tahansa tarkkaavainen evankeliumin kuulija saat- taisi kiinnittää huomiota esimerkiksi siihen, ettei Luukkaan versiossa mainita ollenkaan muuatta kuuluisaa sanaa, jonka takia adventtikirkkoon sankoin joukoin saavutaan. Hoosianna loistaa poissaolollaan. Sen sijaan evankeliumissa on muita olennaisia termejä, jotka puuttuvat toisten synoptikkojen kertomuksista ja joihin siksi kannattaa tarttua.

Ensimmäinen Luukkaan avaintermi on rauha, jonka kautta kolmannessa vuosikerrassa rakentuu selvä sällinen silta adventin ja jouluaaton tekstien välille. Adventin evankeliumissa opetuslasten joukko kuuluttaa rauhaa taivaassa (j. 38), jouluevankeliumissa taas taivaallinen sotajoukko julistaa rauhaa maassa (Lk. 2:14). Kirkkovuodessa järjestys on hiukan nurinkurinen; Luukkaan evankeliumin kokonaisuudessa enke-

lijoukkojen julistus tulee tietenkin ensin, ja sitä seuraa myöhemmin oppilaiden julistus. Järjestyksellä on merkitystä sikäli, että jouluevankeliumissa Jeesuksen messiaanisuus huomataan lähinnä vasta taivaallisessa todellisuudessa, kun taas Jerusalemiin ratsastettaessa sama asia alkaa valjeta myös maan päällä. Joka tapauksessa on selvää, että Luukkaalle rauhan julistus on merkityksellinen ja toistuu kohdissa, joissa profeettojen lupaukset messiaasta saavat erityisellä tavalla täyttymyksensä. Toinen avainsana näissä kohdissa on kunnia, jota julistavat sekä enkelit että opetuslapset yhtenevin sanamuodoin ("kunnia korkeuksissa"). Rauha ja kunnioitus siis sitovat adventin ja jouluaaton toisiinsa ja ovat hyviä teemoja myös näiden välissä vietettävän paaston pohdintoihin.

Rauhan ja kunnioituksen pohtiminen on siis yksi hyvä mahdollisuus adventtisaarnan lähtökohdaksi. Viirikkeeksi voi kokeilla sijoittaa opetuslasten julistusta erilaisiin, mahdollisesti ajankohtaisiin tilanteisiin. Miltä kuulostaisivat sanat "taivaassa rauha, kunnia korkeuksissa" erilaisissa arjen tilanteissa; vaikka koulun välituntipihalla, työpaikan neuvotteluhuoneessa, sairaalan käytävillä tai television uutiskuvissa? Mitä ajatuksia ne herättävät näihin paikkoihin liitettynä? Mitä pitäisi tapahtua, että sanat sopisivat näihin tilanteisiin? Mitkä ovat sellaisia hetkiä, joina Jumalan todellisuus koskettaa arkista todellisuuttamme, joina taivaasta virtaa rauhaa ja kunnioitus vallitsee?

Lisäevästä termien pohtimiseen saa kaivautumalla niihin profetioihin, jotka ovat adventin evankeliumien taustalla. Sakarjan kirjan yhdeksännessä luvussa Jerusalemiin saapuu aasilla ratsastaen nimenomaan rauhanruhtinas (Sak. 9:10), ja edeltävässä kahdeksännessä luvussa, Jerusalemin onnellisesta tulevaisuudesta puhuttaessa, rauha mainitaan moneen kertaan (8:12, 16, 19). Kuin tilauksesta Sakarjassa rauha liitetään juuri paastoon (8:19). Konkreettiseksi ohjeeksi rauhan etsimisessä annetaan totuuden puhuminen ja oikeudenmukaisuuden toteuttaminen: "Nämä teidän tulee pitää: Puhukaa totta toisillenne! Jakakaa oikeutta totuuden mukaan, niin että rauha vallitsee keskuudessanne." (8:16)

Jos saarnaaja päätyy puhumaan rauhasta ja kunnioituksesta, molempia teemoja kannattaa käyttää myös messun esirukouksen laadinnassa: kuluneena vuonna rauhan rukoileminen on ollut valitettavan ajankohtaista – ja samalla ehdottoman tärkeää. Uusi kirkkovuosiakin lienee hyvä aloittaa rauhaa ja Rauhanruhtinasta rukoillen. ✕

6.12.

KIITOS ISÄNMAASTA
Itsenäisyyspäivä

Liturginen väri: valkoinen

Mt. 20: 25-28 tai **Jh. 8:** 31-36

Virret: 584 (alkuvirsi), 334: 1, 5-8 (kiitosvirsi), 577 (päivänvirsi), 579 (Ut:n jälkeen), 581 (loppuvirsi)

Muuta musiikkia: J. Sibelius: Finlandia-hymni (sekakuorolle), (Fazerin sekakuorosarja N:o 13), P. Laaksonen: Oma isänmaa (100 Kauneinta), L. Heikilä: Runsasta leipää / Laulu Suomelle (LH 2)

Palvelemaan vapautettuja

JUHA TANSKA

Varusmiesriippikoulun viimeinen päivä seurakunnan leirikeskuksessa oli loppusiivousta vaille päätöksessään. Sekä varusmiehet että kouluttajat osallistuivat tilojen siivoamiseen. Myös puusee kuului siivottavien tilojen listaan. Kun mietittiin, kuka käymälät siivoaa, kävi ilmi, että vanha kenttärovastihan siellä jo oli siivoamassa. Hänen päänsä vilahteli katon rajassa olevissa ikkunoissa luuttuamisen tahdissa niin, että uusrastus näkyi pihalle asti. Rovasti ei tehnyt numeroa työstään, mutta hiljaisen esimerkin hän antoi meille nuorille: ”Joka tahtoo teidän joukossanne tulla suureksi, se olkoon toisten palvelija, ja joka tahtoo tulla teidän joukossanne ensimmäiseksi, se olkoon toisten orja.”

Evangeliumin omassa kontekstissa jakeet Mt. 20:25-28 sisältävät laajempaan kokonaisuuteen. Kokonaisuuden ydin kiteytyy jakeessa 20:18. ”Me menemme nyt Jerusalemiin, ja Ihmisen Poika annetaan ylipappien ja lainopettajien käsiin. He tuomitsevat hänet kuolemaan.” Yhdessä jakeiden 20:20–24 kanssa Itsenäisyyspäivän evangeliumi sanoo: Joka tahtoo olla kristittyjen yhteisössä suuri, olkoon valmis palvelemaan yhteisöään ja suostumaan Jeesuksen esimerkin mukaan kärsimään sen puolesta.

Itsenäisyyspäivänä – jolloin monessa jumalanpalveluksessa on koolla yhteiskunnallista valtaa käyttäviä – evangeliumi sisältää lähtökohtia myös johtamisen ja val-

lankäytön tarkastelemiseen yleisesti. Tosin, saarnaajan kiusauksena Mt. 20:n äärellä tuntuu olevan sortuminen ylhäältäpäin luennointiin, ehkä yhteiskunnan vallankäyttäjien virheiden osoitteluun. Mielestäni on tärkeä pitää koko ajan mielessä, että Jeesuksen sanat on suunnattu ennen kaikkea seurakuntayhteisölle, seurakuntaelämää ohjaamaan. Ja evankeliumin sanojen ytimessä on kohti kärsimystään kulkeva Ihmisen Poika. Siksi kristittyjen yhteisössä vallankäytön pitäisi toteutua paremmin kuin maailmassa. Kun kirkollisen vallan käyttämisessä on kahden vuosituhannen matkalla tullut paljon epäonnistumisia, eikä sen muistaminen voisi saarnassa johtaa sekä lempeään terävänäköisyyteen että vallankäytön kiusausten keskellä kipuilevien tukemiseen.

Ehdotuksia saarnan teemoiksi:

- Vallankäytön kiusausten sanoiksi pukeminen.
- Vallankäytön välttämättömyyden sanominen ääneen, sillä valtaa käytetään yhteiseksi hyväksi, yhteisöä palvelemaan ja järjestyksen vuoksi.
- Julkisessa tehtävässä tai esimiehenä vallankäyttäjä on kuin ihmiskilpi työyhteisönsä, toimintaympäristönsä, luottamushenkilöiden (tai omistajien) ja omaa ”hulluuttaan” vastaan. Kaikkein vaikeinta on johtaa itseään, uskaltaa katsoa omia ristiriitaisia motiivejaan, omia pelkojaan ja epävarmuuttaan ja samalla ehkä todeta, että haluaa silti oikeasti palvella omaa yhteisöään.
- Jokainen meistä on vallankäyttäjä omassa elämänpäiressämme.
- Esimerkillisiä vallankäyttäjiä Suomen historiassa (valtiollisessa tai omalla paikkakunnalla).

Raamattua lukiessa tuntuu toisinaan, että kaikki meidän kristittyjen taitamattomuudet ja synnit ovat jo kuin alkukuvina läsnä evankeliumien kertomuksissa. Silti Jeesus kutsui jo alussa vastuunkantajiksi ristiriitaisia ja vajavaisia ihmisiä. Ristinkärsimystään kohti kulkeva Jeesus on matkalla vapauttamaan meidät heikkoutemme ja ilmeisten syntiemme aiheuttamista taakoista. Hän vapauttaa meidät palvelemaan hyvällä omallatunnolla niitä ihmisiä, joiden keskelä meidät on asetettu. ✕

Vaikeinta on johtaa itseään, uskaltaa katsoa omia ristiriitaisia motiivejaan, omia pelkojaan ja epävarmuuttaan.

7.12.

KUNINKAASI TULEE KUNNIASSA
2. adventtisuunnuntai

Liturginen väri: violetti tai sininen

Lk. 17:20-24

Virret: 11 (alkuvirsi), 5 (päivänvirsi), 8: 1-3, 7 (Ut:n jälkeen), 276 (uhrivirsi), 9 (ehtoollisvirsi), 6: 1, 5-6 (loppuvirsi)

Muuta musiikkia: P. Simojoki: Korkeimman suojassa (UML), Virsi 5 (kuoro SATB, seurakunta, vaskikvartetti ja urut), sov. Arto Turpela (PM KO50), J. Leijon: Kun kansa käy pimeässä (PL)

Jo nyt
— ei kuitenkaan vielä

SATU SAARINEN

Toinen adventtisuunnuntai ei päästä aivan helpolla joulunalusfilistelyissä herkistelevää saarnaajaa. Jeesus-vauvantuoksuiset, herkän betlehemimäiset kuvat väistyvät ainakin hetkeksi, kun Kaikkeuden Kuninkaan ilmestymisen päivästä puhutaan.

Päivän evankeliumiteksti johdattaa meitä muistamaan, miksi ylipäätään odotamme Jeesusta syntyväksi. Odotamme häntä paitsi oman elämämme turvaksi, sydämemme Herraksi, mutta myös ja ennen kaikkea koko luomakunnan Vapahtajaksi. Betlehemin seimeen syntyvän viattoman lapsen harteilla tulee vielä lepäämään koko maailman taakka. Muistan erään rovaniemeläislapsen huudahduksen kesken joulukuvaelman: ”No nyt se vauva syntyy, ja kohta net sen tappaa!”

Vauvasta hankalaksi aikuis-Jeesukseksi kasvanutta opettajaa päiviltä haluavat fariseukset esittävät hänelle kysymyksen, joka on edelleen ajankohtainen: milloin Jumalan valtakunta tulee? Fariseuksille vastaus saattoi olla käsittämätön, mutta eikö kaiken odotuksen ja ajoittaisen toivottomuuden keskellä kamppailevalle nykyihmiselle Jeesuksen vastaus ole lohdullinen: ”Katsokaa: Jumalan valtakunta on teidän keskellänne.”

Jeesuksen vastaus on myös velvoittava. Jumalan valtakunta on keskellämme ja Jeesus itse on kans-

samme. Mutta myös meillä on vastuu siitä, miten elämme todeksi valtakunnan arjessamme. Keitä olemme valmiit kutsumaan mukaan?

Kirkko ja seurakunta on se pyhien yhteisö, joka elää jatkuvassa jännitteessä. ”Jo nyt – ei kuitenkaan vielä” jännite on se, jonka keskellä saamme elää tai joudumme elämään. Opetuslapset saavat myös oman ohjeistuksensa tässä jännitteessä elämiseen, kun Jeesus rauhoittavasti puhuu heillekin: ”Älkää lähtekö minnekään, älkää juosko perässä.”

Minkä perässä me juoksemme? Onko tavoittelemamme kestäväää ja oikeaa? Tätä kysymystä kannattaa pohtia paitsi yksilöllisellä tasolla, myös seurakuntana.

Adventtipaaston hengessä keskustelusaarna seurakuntalaisten kanssa voisikin olla mukava ajatus. Mil-laisiin ajatuksiin, töihin ja toimiin pikkupaasto on viritänyt joulun alla? Mitä merkitsee se, että odotamme Jeesusta saapuvaksi – joulun lasta syntyväksi? Mitä merkitsee se, että raivaamme tietä hänelle elämäsämme? Emme vain juhlaesongin huipuksi ja huipentumaksi, vaan aivan arkemme keskelle, jokapäiväiseen taisteluun ja iloon.

Jumalan valtakunnan totena pitäminen ja todeksi tekeminen on kiinni jokaisesta meistä. Jos uskomme, että pienet valinnat vaikuttavat, saamme niillä hyvää aikaan jokaisessa päivässä. ”Vahvista uupuneet kätemme ja jalkamme ja virkistä huoltien rasittamat mielemme. Anna voimaa nousta ja lähteä liikkeelle vastaanottamaan sinua.” Silloin Jumalan valtakunta on meidän keskellämme niin odotuksessa kuin täyttymyksessä. ✕

“Minkä perässä me juoksemme? Onko tavoittelemamme kestäväää ja oikeaa?”

14.12.

TEHKÄÄ TIE KUNINKAALLE
3. adventtisunnuntai**Liturginen väri:** violetti tai sininen**Jh.** 1:19-27 tai **Jh.** 3:26-30**Virret:** 7 (alkuvirsi), 12 (päivänvirsi), 259: 1, 4-5 (Ut:n jälkeen), 742 (uhri virsi), 223 (ehtoollisvirsi), 266 (loppuvirsi)**Muuta musiikkia:** M. Torri-Tuominen: Ylistys hänelle (PM 253), M. Nikunen: Jouluenkeli (Kiitos armosta 1), Virsi 12 (SATB), V. Viitasalo (SKML 130), J. Komulainen: Joulun odotus (S1639)

Tientekoa tulkinnalla

NIKO HUTTUNEN

Saarnan pohjaksi on nyt tarjolla kaksikin evankeliumitekstiä. Niitä yhdistävä tekijä on pyhän aiheen mukaisesti Johannes Kastaja. Johannes Kastajaan liittyvän pyhän sijoittaminen adventtiin perustuu ainakin osittain Johanneksen evankeliumin luomaan kuvaan.

Evankeliumin mukaan Johannes Kastaja on jo aloittanut julkisen toimintansa, kun Jeesus saapuu paikalle, kastetaan ja aloittaa oman toimintansa. Ajatus siitä, että Johannes valmistaa tietä on siten kronologisesti perusteltu. Tämä lienee myös historiallisesti tosi tapahtumajärjestys. Se on kuitenkin antanut aiheen teologiselle tulkinnalle, mikä puolestaan tarjoaa perusteen Johannes Kastajan assosioimiseen Jeesuksen syntymän odottamisen kanssa.

Evankeliumin alkuhymni – joulupäivän evankeliumi – kuvaa Jeesuksen tuloa maailmaan, mutta katkeaa kaksi kertaa Johannes Kastajaa koskevilla proosalisäyksillä. Näin evankelista punoo Johannes Kastajan osaksi Jeesuksen tuloa maailmaan. Tämä on teologinen konstruktio. Johannes Kastaja ei suinkaan todistanut maailmaan vasta tulevasta Jeesuksesta vaan maailmassa jo olevasta, mutta vasta myöhemmin julkisen toiminnan aloittavasta Jeesuksesta.

Saarnatestit ovat enemmän historiallisen kuvan kannalla. Ensimmäisessä saarnatekstissä Johannes

Kastaja toteaa, että ”teidän keskellänne on jo toinen, vaikka te ette häntä tunne” (1:26). Jälkimmäisessä Jeesus on jo aloittanut julkisen toimintansa. Tien valmistamisen teema, josta kirkkokäsikirja puhuu, liittyy sujuvasti tähän malliin. Ensimmäisessä saarnatekstissä se tuleekin esiin.

Sen sijaan kirkkokäsikirjan kuva Johannes Kastajasta palavana parannussaarnaajana liittyy enemmän synoptisiin evankeliumeihin. Yhdessä kohtaa syntyy suoranainen ristiriita: onko Johannes Kastaja Elia vai ei (Mt. 11:14; Jh. 1:21)? Markuksen evankeliumi on Matteuksen linjoilla, vaikka ei ilmaisekaan sitä yhtä suoraan.

Miksi näkemykset poikkeavat näin voimakkaasti toisistaan? Voi olla, että Johanneksen evankeliumi on varonut käsitystä sielunvaelluksesta. Sielunvaellus tunnettiin pythagoralaisuudessa, josta Platon omaksui sen filosofiaansa. Jeesuksen syntymän aikaan elänyt juutalaisoppinut Filon hyväksyi myös ajatuksen sielunvaelluksesta.

Mikään ei viittaa siihen, että synoptisissa evankeliumeissa olisi ajateltu sielunvaellusta. Sen sijaan Johanneksen evankeliumi rakentaa Jeesus-kuvansa hie-man samanlaiselle mallille: Jeesus tulee ylhäältä ja palaa ylös. Mitään jatkuvaa kiertoa ei ole, mutta tästä taustasta katsoen Elia ja Johannes Kastajan samaistaminen voisi vaikuttaa sielunvaellusopilta, minkä evankelista haluaa torjua.

Tämä on spekulatiota. Sellaisenakin se tarjoaa saarnaajalle mahdollisuuden pohtia kristinuskon ja modernin uskonnollisuuden välistä suhdetta. Tämä aihe edellyttäisi ensimmäisen saarnatekstin valitsemista. Toisenlaisen linkin moderniin maailmaan saa jälkimmäisestä saarnatekstistä. Sen lopussa puhutaan häistä, joissa bestman seisoo sivussa ja iloitsee: ”Hänen on tullava suuremmaksi, minun pienemmäksi.”

Raamatuntulkinta on merkittävä, sillä se voi kääntää kaiken pääläelleen. Mathis Grünewaldin maalaamassa kuuluisassa Isenheimin alttaritaulussa Johannes Kastaja lausuu äskeiset sanat ja osoittaa ristillä rujan näköisenä roikkuvaa Jeesusta. Aika kaukana saarnatekstistä ja Johanneksen evankeliumin rauhallisesta ristiinnaulitusta.

Isenheimin alttaritaulu on teologinen tulkinta siinä missä Johannes Kastajan näkeminen Jeesuksen syntymää edeltävänä hahmona. Ne eivät tee oikeutta historiallisille tapahtumakuvailuille, mutta eivätkö nämä tulkin-nat epäilemättä tee tietä Kuninkaalle? ✕

21.12.

HERRAN SYNTYMÄ ON LÄHELLÄ

4. adventtisuunnuntai

Liturginen väri: violetti tai sininen**Mt.** 1:18-24**Virret:** 13 (alkuvirsi), 53 (päivänvirsi), 256: 1-3 (Ut:n jälkeen), 260: 1-3 (uhrivirsi), 230 (ehtoollisvirsi), 4: 1, 4, 7 (loppuvirsi)**Muuta musiikkia:** C. Häggkvist: *Taivas sylissäni* (Kauneimmat Joululaulut), S. Palmgren: *Joululaulu* (Ja neitsyt pikkupoijuttansa), (Suomalainen Joulukuukalenteri 2006): I. Aaltonen: *Marian yksinpuhelu tallissa* (S 1687)

Älä pelkää!

ARI OINAS

Kun ajatellaan kohta koittavan joulun tapahtumia ja sitä, että kaikkivaltias Jumala tulee ihmiseksi tähän maailmaan, niin huomaamme sen valossa ainakin pari asiaa. Marian kohdussa kasvava lapsi kertoo meille ihmiskunnan pimeydestä, synnin todellisuudesta ja ihmisen sidonnaisuudesta pahaan. Olemme vapahduksen tarpeessa. Niinpä Jumalan Poika päätti syntyä ihmiseksi tähän maailmaan. Hän tuli auttamaan meitä siinä tilanteessa, mihin olemme ihmisinä yhdessä koko luomakunnan kanssa päätyneet. Joulun lapsi kertoo sen myötä juuri Jumalan käsittämättömän suuresta rakkaudesta ihmiseen ja luomaansa maailmaan.

Eri kirkkoissa läpi Suomen voimme kokea jotain siitä alkuperäisestä yhteydestä, joka vallitsi ihmisen ja Jumalan välillä, kun kaikki luotiin. Kun Jumala oli saattanut luomistyönsä päätökseen, yhteys hänen ja ihmisten välillä oli täydellinen. Ihmiset ja koko luomakunta elivät täydellisessä sopusoinnussa. Kuten luomiskertomus asian toteaa. Kaikki oli sangen hyvää. Tilanne muuttui. Kohta olimme kaikki kääntyneet Jumala vastaan. Jeesuksen myötä paluu Jumalan yhteyteen on jälleen mahdollinen.

Tänään synnymme olosuhteisiin, jossa olemme pahan heiteltävinä emmekä aina osaa tai edes halua asettua riittävissä määrin sen enempää toisen ihmisen kuin

joulukertomuksen eläinten asemaan, saati pyrkiä kohti yhteistä parasta. Ei ole sattuma, että Kristus syntyi köyhien ihmisten majapaikassa ja eläinten keskellä, sillä Jumala on tarkoittanut meidät varjelemaan niin ihmisiä kuin luontoa.

Tällä hetkellä moni kulkee eksyksissä? Tarja Turunen kuvailee joulunajan tunnelmaa laulussaan sanoin: ”Mitä lienen etsinytkään. / Ehkä tunnelma nyt joulun tää. / Hämmästellen jotain / josta kertoa kai voin...”

Laulun sanoissa on aistittavissa epävarmaa hapuilua kohti jotain, mitä on vaikea pukea sanoiksi. Ei löydy oikeita sanoja. Keskellä pelkoa ja epävarmuutta Marian mies Joosef sai hämmentyneenä kuulla enkelin rauhoittavat sanat: ”Älä pelkää!” Noihin sanoihin sisältyy ihmeellistä voimaa ja rohkaisua. Pitäisikin ottaa nuo sanat myös itse rohkeammin käyttöön toisia kohdatessa. ”Älä pelkää; ystäväni, veljeni, siskoni, isäni, äitini, rakkaani: Älä pelkää.”

Raamatussa Jumala sanoo tuon saman asian meille ihmisille kaikkiaan 366 kertaa. ”Älkää pelätkö”, kuuluivat myös enkelten sanat paimenille. Mekin tarvitsemme toisten rohkaisua silloin, kun nykyisyys hämmentää, kun tuleva pelottaa. Tarvitsemme toistuvaa rohkaisua, jotta uskallamme lähteä liikkeelle. Rohkaisuksi ei riitä, että sen sanoo kerran pari.

Enkelin rohkaisemana Joosef otti Marian vaimokseen. Kohta itse Pyhä Jumala oli syntyvä maailmaan pienessä Betlehemin tallissa, jonne tähti johti tietäjät. Myös tänään joulukuusen tähti muistuttaa meitä Jeesuksen syntymästä, kuolemasta ja ylösnousemuksesta – Ihmeellisestä rakkauden sanomasta.

Ajattelen myös Raamatun todistusta, jonka mukaan Jeesus oli paikalla, kun kaikki luotiin, kaiken Luojana. Käsittämätöntä on ajatella, että maailmankaikkeuden Luoja itse on ottanut pienen poikavauvan hahmon ja tullut itse yhdeksi luomistaan olennoista, ihmiseksi. Tuon saman, seimeen syntymänsä jälkeen lepäämään lasketun lapsen kautta, ovat luodut niin me kuin koko luomakunta.

Kaikkina hänen elämänsä hetkinä ja yhä tänään hänen sanansa ovat samat sinulle ja minulle: ”Tule, älä pelkää.” Tänä jouluna hän, Jeesus Kristus, voi olla myös sinun luonasi. Jos sinä etsit häntä, löydät hänet kotoasi sydäimestäsi. Kun joulukuusen juurella kumarut poimimaan lahjoja itsellesi ja sisaruksillesi, voit sisimmässäsi kumartaa ja kiittää myös Jumalaa, joka antaa sinulle kaikkein suurimman lahjan. Hän antaa sinulle itsensä. ✕

24.12.

LUPAUKSEN TÄYTTYVÄT
Jouluaatto**Liturginen väri:** valkoinen**Lk.** 2:1–14**Virret:** 31 (alkuvirsi), 23 (päivänvirsi), 25 (Ut:n jälkeen), 30 (loppuvirsi)**Muuta musiikkia:** S. Salonen: *Jeesus nasarealainen*, (Suomalainen Joulun Bells 2006), M. Salmela: *Joulun lahja*, (LV), *Silent Night / Hark! The herald angels sing / Sweet little Jesus boy / Oh, come all ye faithful* (SATB), sov. Steve Zegree (*Take 6 Christmas*, Published by Alfred Music)

Liikkeellä

HANNA VANONEN

Luukkaan jouluevankeliumissa tapahtumat kuvataan jonkinlaisena historian polttopisteenä, joka sinkoaa säteitään niin taakse- kuin eteenpäinkin. Kertomuksen yksityiskohdat ammentavat pyhistä kirjoituksista: esimerkiksi seimi mainitaan Jesajan kirjan alussa (Jes. 1:3) ja jumalallisen viestin saanut paimen Daavid-kertomuksissa (1. Sam. 16:11; 2. Sam. 7:8). Toisaalta kertomus sisältää aiheita, jotka tulevat myöhemmin vastaan Jeesuksen elämän kuluessa: kerran majapaikasta torjutulla Jeesuksella ei myöhemmin ole paikkaa, minne päänsä kallistaisi (Lk. 9:58). Moni teema on siis ikään kuin liikkeessä evankeliumin läpi: se alkaa jostakin aiemmasta, konkretisoituu jälleen joulukertomuksessa ja jatkaa sitten kulkuaan myöhemmissä tapahtumissa ja teksteissä, jopa nykypäivänkin. Vaikkapa juuri kodittomuus on esimerkki teemasta, joka ei ole menettänyt merkitystään sen paremmin konkreettisenä kysymyksenä kuin hengellisenä teemanakaan (katso esimerkiksi yksi virsikirjan uusimpia virsiiä 502:4). Tällaisissa liikkeellä olevissa aiheissa on aina potentiaalia myös saarnan teemaksi.

Teemojensa ajattomuudesta huolimatta Luukas näkee paljon vaivaa saadakseen Jeesuksen syntymäkertomuksen istutettua historiallisiin tapahtumiin. Vaikka hän ei tässä ihan aukottomasti onnistukaan, yritys kertoo hänen teologiastaan: evankeliumi sidotaan erotta-

mattomaksi osaksi sitä maailmaa, jossa se tapahtuu. Evankeliumilla ei ole merkitystä vain jossakin tuonpuoleisessa tai henkisessä todellisuudessa vaan tässä maailmassa juuri nyt. Jouluevankeliumin hengen mukaista onkin yrittää etsiä jotakin sellaista sanottavaa, joka ankuroituisi mahdollisimman tiukasti käsillä olevaan todellisuuteen. Evankeliumin konkreettisen kertomusluonteen vuoksi tämä ei välttämättä ole edes kovin vaikeaa; esiintyyhän tässä perikoopissa esimerkiksi harvinaisen paljon erilaisissa tilanteissa olevia henkilöähahmoja. On isot pyörät liikkeelle polkaiseva arvovaltainen keisari, yllättäen raskaaksi tullut nuori Maria, yhtä yllättäen isäpuoleksi päätyntynyt, vaikutusvallaton Joosef, kaupunkielämän marginaalissa majailevat paimenet. Tehokkainta ei liene etsiä näille hahmoille suoria vastineita nykymaailmasta vaan puhua heistä sellaisin sanoin, jotka antavat kuulijalle samastumisen mahdollisuuden, tilaisuuden luoda linkejä omassa päässään.

Henkilöiden lisäksi saarnan teema voi yllättäen aueta myös evankeliumissa kuvatuista paikoista. Pohtimisen arvoinen ristiriita kumpuaa esimerkiksi siitä, että lämpimiä ja kotoisia tunteita herättävän jouluevankeliumin keskeisimmät paikat ovat itse asiassa jollakin tavalla syrjässä (kuten paimenten olinpaikka kaupungin ulkopuolella). Nekin paikat, jotka voisivat olla kotoisia ja sisäänsä sulkevia, työntävät luotaan pois (kuten kotikaupunki, josta on lähdettävä; majapaikka, jossa ei ole tilaa). Paikkojen olennainen ominaisuus on luonnollisesti paikallaan pysyminen, mutta evankeliumissa mainitut paikat kertovat nekin – monien kertomuksen teemojen tapaan – ennen kaikkea kulkusalla olemisesta. Vaikka seimiasetelma näyttäytyy mielikuvissamme rauhan tyyssijana, oikeastaan koko maailma sen ympärillä on (verollepanon seurauksena) liikkeessä.

Myös paimenet, jotka aluksi vaikuttavat olevan keskeisten yhteiskunnallisten tapahtumien ulkopuolella, lähtevät lopulta liikkeelle. Samalla heidän kauttaan nousee esiin teema, joka tulee tärkeäksi myös myöhemmin Luukkaan kirjallisessa tuotannossa: ulkopuolelta sisäpuolelle suuntautuva liike. Paimenien tavattua ensimmäisinä vastasyntyneen Jeesuksen heidät on ikään kuin vedetty ulkopuolelta sisäpiiriin – mutta se on vasta alkusoittoa: evankeliumin kuluessa sisäpiiriin suljetaan veronkerääjät, syntiset, naiset, köyhät, väliinputoajat ja loppuhuipennuksena jopa pakanat. Liikkeelläolossa on voimaa! ✕

25.12.

SANA TULI LIHAKSI
Joulupäivä**Liturginen väri:** valkoinen**Jh. 1:** 1-14**Virret:** 27 (alkuvirsi), 135 (kiitosvirsi), 21 (päivänvirsi), 25: 1-3, 6 (Ut:n jälkeen), 35: 1, 4 (loppuvirsi)**Muuta musiikkia:** A. Carter: *Hodie Christus natus est* (SATB + urut), (Oxford university press), Maa on niin kaunis (SATB), sov. M. Rajala (Rauhallista Joulua! – F-kustannus), P. Laaksonen: *Huylää syntymäpäivää, Jeesus!* (100 Kauneinta)Sana ja liha –
todellisuudet kohtaavat

JUHA TANSKA

Johanneksen evankeliumin esipuhe 1:1–14 on tekstinä lähempänä runoutta kuin historiallista kerrontaa. Jotta pääsemme jouluevankeliumin maailmaan peremmälle, käytän seuraavassa joitakin runoanalyysin työkaluja apuna.

Motiivi: Kirjallisuudentutkimuksessa motiivi tarkoittaa toistuvaa elementtiä, joka on tärkeä teoksen teeman tai rakenteen kannalta. Motiivi voi olla esimerkiksi tietty henkilö, tilanne, aate, kuva tai esine. Jh. 1:1–14:ssä toistuva keskeinen kuva, johtomotiivi, on sana, logos.

Hellenistisessä kulttuurissa ja kreikan kielessä sanaa logos ympäröi laaja merkityskenttä.

Johanneksen evankeliumin kontekstissa logos merkitsee Jumalan sanaa, eli Jumalan olemuksessa olevaa persoonallista viisautta ja voimaa, Jumalan palvelijaa maailman luomisessa ja hallitsemisessa, sekä maailman fyysisen ja eettisen olemassaolon perimmäistä syytä. Ihmisen pelastamiseksi logos pukeutui ihmisluontoon Jeesuksen Kristuksen persoonassa ja loisti havaittavasti Jeesuksen sanoissa ja teoissa. Jumalan sana, logos, on myös dynaaminen, uutta luova ja vaikuttava sana, joka ei vain viittaa itsensä ulkopuolelle, vaan vaikuttaa sen, mistä sana puhuu.

Aihe: Aihe merkitsee tekstin varsinaista aihetta, kertomuksen juonta. Aihe kertoo yleisellä tasolla, mistä tekstissä puhutaan. Johanneksen evankeliumin esipu-

heen aiheen voisi tiivistää vaikkapa näin: ”Jumalan ikuinen sana tuli ihmisruumiiseen ja ilmoitti isän.”

Teema: Teema on tekstin ajatussisällön abstrakti kiteytys ja vaatii aina tulkintaa. Kirjallisuuden ajattomia teemoja ovat esimerkiksi rakkaus, kuolema, kärsimys, toivo ja yksinäisyys. Kun saarnaaja kykenee kiteyttämään jouluevankeliumista yhden teeman, hän voinee rakentaa tuo teeman ympärille koko saarnansa. Parhaat teemat koskettavat olemassaoloamme niin, että ne alkavat resonoida omien kysymystemme kanssa ja puhutella.

Millaisia teemoja Jh. 1:1–14:stä avautuu? Seuraavassa on joitakin ehdotuksia teeman kiteyttämisen lähtökohdiksi:

- Sana on valo, joka loistaa pimeässä, eikä pimeys voi tuota valoa kukistaa. Mitä Sanassa läsnä oleva valo merkitsee konkreettisesti joulunajan hämärässä, omassa sisäisessä pimeydessä, väkivallan ja maailman epäoikeudenmukaisuuden varjoissa? > Valon kaipaus.

- Mikä valossa pelottaa, niin että torjumme hänet, joka on olemassaolomme perusta? > Minussa asuva pelko.

- Sanan tuleminen ruumiillisesti läsnä olevaksi antaa myös ajalliselle elämälle mittaamattoman arvon. > Elämäni merkitys ja arvokkuus.

Ontologiset todellisuudet kohtaavat: Jh. 1:1–14:n kirjoittaja kuvaa tapahtumia kuin ikuisuudesta käsin, maailmasta, josta meillä ei yleensä ole fyysisiä aistihavaintoja. Kuitenkaan tekstin maailma ei ole täysin irrallaan arkimaailmastamme. Se sisältää historiallisen nimen ja konkreettisen tapahtuman muiston: ”Tuli mies, Jumalan lähettämä, hänen nimensä oli Johannes. Hän tuli todistajaksi, --” Runon maailman ja historian maailman todellisuudet kohtaavat. Eikö sama tapahdu parhaimmillaan joulunvietossamme? Siinä kohtaavat lapsuuden muistot, ehkä sanaton kaipaus, vuosituhtien kulttuuriset kerrostumat, jouluevankeliumi ja arjen realiteetit. Yhdessä ne viittaavat todellisuuteen, joka on enemmän kuin näkyvä arki niin, että jonakin hetkenä saatamme aavistaa: Jumala itse on tullut lihaksi ja asuu meidän keskellämme.

Joulun lapsessa me saamme katsella hänen olemustaan, joka on täynnä armoa ja totuutta. ✕

26.12.

KRISTUKSEN TODISTAJAT
Tapaninpäivä**Liturginen väri:** punainen**Mt.** 23:34-39**Virret:** 26: 1, 2, 8 (alkuvirsi), 729 (kiitosvirsi), 600 (päivänvirsi), 141: 1-2, 5 (Ut:n jälkeen), 447: 1-3 (uhri-
virsi), 25 (ehtoollisvirsi), 30 (loppuvirsi)**Muuta musiikkia:** P. Simojoki: Minä tulin sinua
varten (UML), englantilainen: On juhla, siskot, veikot
(PL), R. Lowry: Matkaa teemme tiellä taivaan (SATB),
(YK 31)Vahvista ääni
toisen maailman

SATU SAARINEN

Tätä kirjoittaessani uutiskanavilla ja sosiaalisessa mediassa leviää shokeeraavia kuvia ja uutisia Irakista. Isis-joukkojen kylvämä kuolema tuntuu niin järkyttävältä, että siltä haluaisi ummistaa silmänsä. Voimaton olo hyökyy ylitse. Laiha lohtu on se, että esimerkiksi joukkoteloituskuvien aitoutta ei ole kyetty varmistamaan. Toivo elää, että materiaali olisi propagandasotaa, "vain" luotu herättämään kauhua.

Siinä on kyllä onnistuttu. On myös onnistuttu kärjistämään uskonryhmien välisiä jännitteitä ja luomaan uusia.

Ajatus siitä että ihmisiä tänä päivänä vainotaan uskonsa vuoksi, on ahdistava. Historian teot tunnetaan ja tunnustetaan ja niihin on jotenkin helpompi suhtautua – ovathan ristiretket ja uskonsodat ajallisen välimatkan vuoksi kaukana meistä. Sen sijaan tuntuu epäoikeudenmukaiselta, että omat aikalaisemme vainoavat lähimmäisiään uskon vuoksi.

Tapaninpäivänä muistetaan ensimmäistä marttyyriä, Stefanosta, ja hänen myötään kaikkia muitakin marttyyreja. Marttyyrien muistopäivänä voi ja pitääkin puhua siitä, miten suhtautua niihin, jotka vainoavat toisuskoisia? Entäpä sitten itse vainotut? Heissä on fokus – heidän kestävytydessään ja periksiantamattomuudessaan, jota ilman heistä ei marttyyreja olisi tullutkaan. Stefanoksen asenne on pyhimysmäinen (sic!), mutta olisiko siinä juuri siksi tai siitä huolimatta jotain näkökul-

maa meneillään oleviin vainoihin ja ylipäättään asenteeseen elää kristittynä haastavissa olosuhteissa?

Totuuden nimissä on myönnettävä, että harvalla meistä on kokemusta "haastavista" olosuhteista. Evankeliumikirjan mukaan pitäisi löytää luottamus siihen, että "Jumala antaa Pyhän Hengen voimaksi jokaiselle, joka rohkeasti tunnustaa uskonsa Kristukseen". Mutta on myös varmasti hyvä tunnustaa se, että hengenmiehillä ja -naisillakin saattaa olla asian kanssa vaikeuksia. Mikä viime kädessä saa tai saisi meidät luopumaan uskostamme? Miekka kaulalla? Lapseemme kohdistuva uhkaus? Kuinka pitkälle olisimme valmiit menemään uskomme puolesta? Aivanko katkeraan loppuun asti?

Ilman taistelua ei Stefanoskaan luovuta. Pyhän Hengen voimasta hän antaa palaa: sanoo sanottavansa vainoojista ja heidän tarkoituksiperistään, saaden heidät kirstelemään hampaitaan raivon vallassa. Kuka lopulta on "voittanut"? Jos syyttäjät suureen ääneen huutaen tukkivat korvansa ja ryntäävät yhtenä miehenä hänen kimpuunsa, eivätkö he tee sen pelosta? Kristuksen todistajana Stefanos on vaarallinen ja hänestä on päästävä eroon. Hullutus ei valtaapitävien näkökulmasta loppunutkaan nasaretilaisen ristiinnaulitsemiseen. Yhä jotkut jaksavat heilua!

Päivän rukouksena on teksti, jossa on viimekätinen toivo ja totuus – yksin ja omassa voimassamme emme voi tosipaikan tullen kestää: "Raivaa sydämeemme tilaa myös niille, jotka ovat meitä vastaan ja joita emme omin voiminkykene rakastamaan." Pyhä Henkiraivasitilaa Stefanoksen sydämessä, että hän kuolemansa hetkellä rukoili anteeksiantamusta surmaajilleen.

Rukoilla vainoojiensa puolesta – eikä siinä ole kyllin haastetta meidän arkeemme? Meidän, joiden ei tarvitse miettiä uskonnonvapauttamme ainakaan äärimmäisessä merkityksessä. Voimme ulottaa rukouksemme kärsivien ja vainottujen puoleen, mutta myös sen puolesta, että vallanhimo ei sokaisisi minkään uskonnon edustajaa väkivaltaan asti.

Lähi-idän kolmen uskonnon juuret ovat samassa maassa ja mullassa, samoin ihmisyytemme juuret uskonosta riippumatta. Kristuksen palvelijoina meidän tulee tuomita väkivallan ja vainon teot ja tehdä kaikkemme rukous- ja mielipiteenvaikuttamisrintamalla, että emme olisi luomassa jännitteitä eri tavalla uskovien välille. ✕

NIKO HUTTUNEN*Uuden testamentin eksegetiikan dosentti, Helsingin yliopisto***ARI OINAS***Työelämän ja työyhteisöjen kehittäjä, työnohjaaja, Salon seurakunta***SATU SAARINEN***FT, kirkkoherra, Oulujoen seurakunta***JUHA TANSKA***Kirkkoherra, Kymin seurakunta***HANNA VANONEN***Pastori, tutkija, Helsinki*

VIRRET JA MUSIIKKI

JENNY JOAS*Kanttori, Kotkan seurakunta***LAULUJEN LÄHTEITÄ***ML – Messulauluja, Gummerus kirjapaino Oy, 1997**UML – Uusia Messulauluja, Kirjapaja, 2007**100 Kauneinta – 100 Kauneinta laulua. Anna-Mari Kaskinen ja Petri Laaksonen. Karisto Oy, 2003**LS – Laulakaa ja soittakaa, Ruotsin kirkon psalmimusiikkia. Verbum, 2009**LV – Lasten virsi. Lasten keskus, 2012**NSV 2010 – Nuoren seurakunnan veisukirja 2010. Kariston kirjapaino Oy, 2010**KA – Kiitos armosta 1, Matti Nikunen, Päivä Osakeyhtiö, 2000**PL – Parasta on laulaa, lauluja laulamattomille. Kotimaa-yhtiöt/Kirjapaja, Helsinki 2009**PM xxx – KJM:n Proprium-aineisto, Propriummusiikkia, nro xxx**YK xx - Yhteiskustannus nro xx**STH – Suuri Toivelaulukirja - Hengellisiä lauluja, Karisto Oy, Hämeenlinna 2002**LH 2 – Lasse Heikkilän nuottikirja 2, suomalainen messu. Sacrum.**SKML xx – Suomen kirkkomusiikkiliiton julkaisu (nidenumero xx)**Sxxx – Sulasol tuotekoodi*

Anna palautetta lehdestä ja voita **Samsung** kamerapuhelin

VASTAAMINEN ON HELPPOA.

1. Kirjautu osoitteeseen www.mcipress.fi/crux
2. Merkitse numerosarja O248
3. Tämän jälkeen pääset lukijakyselyyn klikkaamalla Lähetä-painiketta.

Ja sitten vain onnea arvontaan!

Samalla voit antaa aihe-ehdotuksia ja vaikuttaa lehden sisältöön. Vastaa heti lyhyeen kyselyyn osoitteessa www.mcipress.fi/lukijakysely

Lukijakyselyyn voi vastata kahden viikon sisällä lehden ilmestymisestä. Kyselyyn voivat osallistua kaikki MCI Press Oy:n tuottamien lehtien lukijat. Voit osallistua kyselyyn jokaisen ilmestyvän numeron yhteydessä, mutta vain yhdellä vastauksella lehden numeroa kohden. Kysely ja arvonta koskevat lehtiä, jotka ilmestyvät syyskaudella 2014. Palkinnon arvontaan osallistuvat kaikki vastanneet. Palkinto arvotaan 21.2015. Voittajalle ilmoitetaan sähköpostitse tai kirjeitse.

Arvottava palkinto on noin 500 euron arvoinen Samsungin Galaxy K zoom -kamerapuhelin.

KIRKON AKATEEMISET –
KYRKANS AKADEMIKER AKI R.Y.
Perustettu 25.1.2001

AKIn toimisto
Akavatalo, Rautatieläisenkatu 6,
00520 Helsinki Avoimna arkisin klo 9-15 Puh. (09) 4270 1503,
toimisto@akiliitot.fi www.akiliitot.fi

**Edunvalvontaan ja työsuhteeseen liittyvät kysymykset
osoitteeseen edunvalvontaa@akiliitot.fi**

SUOMEN KIRKON PAPPISLIITTO
Finlands kyrkas prästförbund R.y.
www.pappisliitto.fi, pappisliitto@akiliitot.fi
Perustettu 14.1.1918

**Puheenjohtaja, AKI
Puheenjohtaja, Pappisliitto**
Eija Nivala
Alavieskan seurakunnan
kirkkoherra, TM
Puh. (08) 4309 602 | GSM 050 5762 110
eija.nivala@evl.fi

SUOMEN KANTTORI-URKURILIITTO
Finlands Kantor-organistförbund r.y.
www.skul.fi, kanttori-urkuriliitto@akiliitot.fi
Perustettu 15.6.1907

**Varapuheenjohtaja, AKI
Puheenjohtaja, Kanttori-urkuriliitto**
Eero Annala
Keravan seurakunnan
A-kanttori, MuM
Puh. 0400 378 048,
eero.annala@evl.fi

TOIMINNANJOHTAJA

Jussi Junni, pastori, TM,
PsK
Puh. (09) 4270 1507
GSM. 044 744 7041
jussi.junni@akiliitot.fi

OPISKELIJA-ASIAMIEHET

Vesa Engström, teol.yo
Puh. (09) 4270 1501
GSM 050 597 5231
vesa.engstrom@akiliitot.fi
Pappisliiton opiskelijatyö,
neuvonta opiskelijoiden
harjoittelu-, mentorointi- ja
työllistymiskysymyksissä

TOIMISTOSIHTTEERIT

Tuija Kukkonen,
yo-merkonomi
Puh. (09) 4270 1503
tuija.kukkonen@
akiliitot.fi

Jäsenyysasiat,
alaosastot,
luottamusmieskurssit

APULAISTOIMINNANJOHTAJAT

Merja Laaksamo,
pastori, TM
Puh. (09) 4270 1506
GSM 050 542 3664
merja.laaksamo@akiliitot.fi

Cruxin päätoimittaja, AKIn
viestintä, Pappisliiton
hallinto, opintomatkat,
pappien ammatilliset asiat,
palvelussuhdeneuvonta

Mari Luoto, MuM
(vs. 5.8.2014-5.2.2015)
Puh. (09) 4270 1502
GSM 050 518 4038
mari.luoto@akiliitot.fi
Kanttori-urkuriliiton
opiskelijatoiminta, neuvonta
opiskelijoiden harjoittelu- ja
työllistymiskysymyksissä

Heli Meinola
Puh. (09) 4270 1515
heli.meinola@akiliitot.fi

Cruxin toimitussihteeri,
jäsenyysasiat,
opintomatkat

Annukka Ruusula,
kanttori, MuM
(vs. 5.8.2014-5.2.2015)
Puh. (09) 4270 1505
GSM 044 744 7040
annukka.ruusula@akiliitot.fi

AKIn neuvottelu- ja
luottamusmiestoiminta,
AKIn alaostotoiminta,
Kanttori-urkuriliiton hallinto,
kanttorien ammatilliset asiat,
palvelussuhdeneuvonta

**JOHDON ASSISTENTTI
Tuula Anttonen**,
HSO-sihteeri
Puh. (09) 4270 1513
tuula.anttonen@akiliitot.fi

AKI-hallinnon ja johdon
assistentti, Pappisliiton
hallintoelinten
pöytäkirjanpitäjä, matka-
ja kokousjärjestelyt,
Internet-kotisivut

Anne Taanila
Puh. (09) 4270 1517
anne.taanila@akiliitot.fi
Kirjanpito ja
maksuliikenne

Erityiskoulutettujen työttömyyskassa ERKO
Asemamiehenkatu 2 C, 00520 Helsinki
Puh. (09) 7206 4343 ma ja to klo 12-15
Faksi (09) 272 1212
erityiskoulutettujen.tk@erko.fi
www.erko.fi

Puhelinpalvelu yksityiselämän oikeusasioissa:
Arkisin klo 10-16 Asianajotoimisto Juridia Bützow oy
Puh. 010 684 1300. Mainitse minkä liiton jäsen olet ja
jäsennumerosi.

Laajan valikoiman ja hyvän palvelun kristillinen kirjakauppa, josta löydät kaikkien kustantajien kristilliset kirjat. Tervetuloa ostoksille myymälään ja verkkokauppaan!

17⁹⁰

Russell Crowe

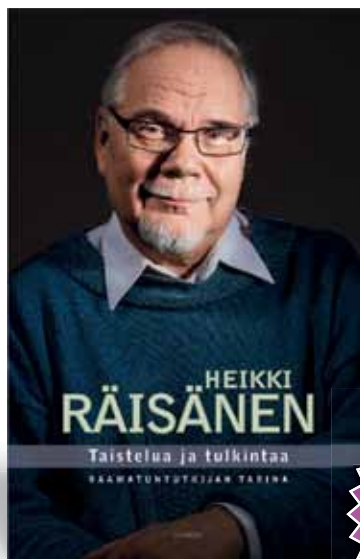
Noah dvd

Kriitikkojen ylistämä ja elokuvateatterit täyttänyt menestyselokuva. Nooan roolissa Russell Crowe. Suomenkielinen tekstitys. K12.

dvd **17,90** (19,90)

blue-ray **21,90**

3D blue-ray **29,90**

33⁵⁰

Heikki Räisänen

Taistelua ja tulkintaa

– Raamatuntutkijan tarina tämä isolla kuvalla

Merkittävän uran kansainvälisesti arvostettuna raamatuntutkijana tehnyt Heikki Räisänen palaa muistelmateoksessaan yliopistomaailmaan, maailmankatsomuksensa muotoutumisen ja kansainvälisen menestyksen vuosiin.

33,50 (37,90)

23⁶⁷

Paavo Ranta, Tytti Pietilä (toim.)

Seurakunnan luottamushenkilön kirja 2015–2018

Kirja vuoden 2014 vaaleissa valittaville luottamushenkilöille, jotka aloittavat toimikautensa vaativassa tilanteessa.

1–19 kpl **23,67** (ovh. 26,30),

20–99 kpl **19,90**, 100– kpl **18,50**

33⁵⁰

Mikko Heikka

Vapaina ja tasavertaisina

– ihmisoikeudet uskontojen näkökulmasta

Ihmisoikeuksia loukataan jatkuvasti joka puolella maailmaa – myös uskonnollisin perustein. Teos pureutuu kristillisten kirkkokuntien, islamin ja juutalaisuuden käsityksiin ihmisoikeuksista.

29,00 (32,90)

12⁹⁰

Franciscus Assisilainen dvd

Michael Curtisin (Casablanca) ohjaama elokuva Franciscus Assisilaisesta.

Suomenkielinen tekstitys. K12.

ILMOITUKSEN HINNAT OVAT SEURAKUNTAHINTOJA.

MYYMÄLÄ: HIETALAHDENRANTA 13, HELSINKI | AVOINNA: ma–pe 9–17 | puh. 020 754 2350 | www.sacrum.fi

* MK8 1 *

PAPPISLIITON OPINTOMATKAT

VUONNA 2015

Lähde mukaan pyhiinvaellukselle Italian Assisiin!

Sinua odottaa **24. huhtikuuta - 5. toukokuuta 2015** vanha pyhiinvaellusreitti Fransiskus Assisilaisen kotikaupunkiin. Samalla se on matka läntisen kristillisyuden keskiaikaiseen perinteeseen ja suomalaisen hiljaisuuden viljelyn tähän päivään, tavoitteena oman spiritualiteetin hoitaminen ja rukouselämän syventäminen.

Matkaa on 188 kilometriä, parikymmentä päivää kohden. Reitti on haastava ja edellyttää hyvää kuntoa, asianmukaisia varusteita ja mielellään aiempaa vaelluskokemusta.

Vaellamme aamuhämärästä iltapäivään, laaksoista vuorimaaisiin, lehmälaitumilta pikku kaupunkiin. Aamurukousten anti eväänä, pyhän Fransiskuksen tukena Anna-Maija Raittilan kirjoituksia.

Tarjolla on keskusteluja, omaa hiljaisuutta, yhteisiä ilta-aterioita, poikkeamia kirkkoissa, vaatimattomia majapaikkoja, lauluhetkiä... Perillä Assisissa kohteina ovat Pyhän Fransiskuksen ja Pyhän Klaaran basilikat sekä Santa Maria degli Angeli -kirkko ja La Porziuncola.

Ehdit hyvin hoitaa kuntoasi, säästää matkarahat noin 900 euroa, kokoilla reppuun niukat matkatavarasi, totuttaa olkapääsi sen painoon, elää tulevan odotuksessa...

Oppainasi ja kanssavaeltajinasi ovat reititin-ohjaaja **Sakari Kiiskinen** ja apulaistoinninjohtaja **Merja Laaksamo**. Ilmoittautumiset kotisivujen kautta www.akiliitot.fi -> tapahtumakalenteri tai heli.meinola@akiliitot.fi, puh. 09 4270 1515. Lisätietoja merja.laaksamo@akiliitot.fi tai puh. 09 4270 1506.

Armenian opintomatka

22.-29.9.2015

Tutustumme Armenian Apostoliseen kirkkoon. Kristinusko julistettiin valtionuskonnoksi Armeniassa jo vuonna 301. Opintomatkan teemoja ovat armenialainen identiteetti, "marttyyrikirkkokansa", Armenian kirkko sekä armenialainen kulttuuri. Vierailemme kansanmurhan muistomerkillä ja museossa.

Matkakohteitamme ovat pääkaupunki Jerevan ja sen kaupunkiseurakunnat, alun perin pakanatempelinä toiminut Garni, joka oli vuoden 301 jälkeen kuninkaiden kesäasunto, Geghardin luolaluostari, Sevanin pappisseminaari, joka sijaitsee 2000 metrin korkeudessa Sevan-järven rannalla, Khor Virapin luostari muinaisessa Araratlaaksossa sekä Armenian apostolisen kirkon keskus Etsmiadzin.

Matkanjohtajat: Apulaistoinninjohtaja **Merja Laaksamo** ja asiantuntijamatkanjohtaja (avoina).

Hinta: noin 1300 €. Matkalle ilmoittautuminen alkaa tammikuussa 2015.

Matkoille on mahdollista saada liiton matka-apuraha (350 €). Opintomatkoihin voivat osallistua Pappisliiton jäsenet puolisoineen.

